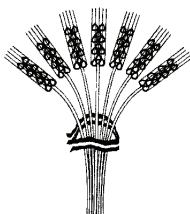

9. BUDAKALÁSZI TALÁLKOZÓ

**Kárpát-medencei
Kisebbségi Magyar
Közművelődési Civil Szervezetek
Fóruma
2009. június 19-21.**

10. Füzet

Kiadja a
Magyar Kollégium Kulturális Egyesület
2010.

Szerkesztette:
Guther M. Ilona

Lektorálta:
Romhányi András
Halász Péter

Fotó:
Bartos Anna, Farkas Éva, Fucskó Miklós,
Házy-Bakó Eszter, Romhányi András, Széman Péter,
Vásárhelyi Teréz, Wersánszky Ildikó

ISBN 978-963-067-492-8

A fórumon elhangzottak szerkesztett,
rövidített jegyzőkönyve

Kiadványunkban nem szerepeltetjük azokat a hozzászólásokat, illetve egyes hozzászólások azon részeit, amelyek a konferencia tárgyához nem tartozó témákat vetnek fel.

Bevezetés

Kedves Olvasó!

Istenem, hát már a kilencedik!

Amikor 1999-ben Halász Péterrel azon morfondíroztunk, hogyan is lehetne a „határon túli magyarok” /*akkor még ez a szőfordulat járta*/ részvételével valami értelmes dolgot létrehozni – gondoltuk is, meg nem is, hogy a töprengés eredményeként kitalált fórum intézménye ilyen tartósnak bizonyul.

Persze, gondoltuk; de sokkal inkább csak reménykedtünk abban, hogy törekvéseink jók; hogy külföldön élő kollegáink, barátaink ráéreznek a gondolat ízére. Azaz, hogy ők majd hozzátesszük mindazt, amit mi nem tudtunk kitalálni.

S így lett!

Sokan már januárban telefonálnak, mikor lesz? Kérdezik, idén mi lesz a fő téma. Vigyünk idén is kiadványt? Vigyünk, ugye, lisztet és kovászt? Kell-e valamilyen segítség? Ugye, nem felejtetek el értesíteni engem is?!

És ahogy elkezdődik a visszaszámlálás – úgy február vége, március eleje körül – mi is egyre magasabb lázban égünk, egyre inkább magával ragad bennünket a semmivel össze nem téveszthető budakalászi hangulat.

Egyszer csak elkezdünk kijárni Kalászra. Először egy előkészítő beszélgetésre, aztán tiszteletünket tesszük a polgármesternél, majd egyre inkább a szervezés köti le a figyelmünket. Belépünk a Faluházba, amely esetleg éppen üres; ám mi a lendő nyüzsgést látjuk, az életet, amivel a budakalászosok beélik az épületet. Hogy itt is, ott is kisebb csoportok alakulnak, vitatkoznak, érvelnek, szerveznek, megváltják a nemzetet. Igen, percről-percre tapasztalhatjuk; ők hozzátették azt, amit mi nem tudtunk kitalálni!

Ezért ünnep nekünk is a Budakalászi Találkozó. Mi is készülünk, várjuk a napot. Várjuk a pillanatot, amikor mindenféle irattal és kellékkal megpakolt kocsink végre begördül a Faluház udvarára. Kíváncsian lessük, vajon kik érkeztek elsőnek, kik várnak már az udvaron bennünket, kik integetnek már messziről felénk?

És elkezdődik. Felpörög a kerék. Forog-forog, benne szédülünk mindnyájan. És vasárnap délre nagyon fáradtan, de élményekkel feltöltődve – szinte hitetlenkedve – azt mondjuk: „máris vége, hiszen még csak most kezdődött?! Most várhatunk egy újabb évet!”

Ez Budakalász csodája! Az egymás iránti igény! Az, hogy itt mindenki csak adni akar! Hogy megfogjuk egymás kezét. És hogy mindennek csodás jelképe is van: a Kárpát-medencei közös kenyér. Az élet!

A budakalászosok az összetartozást hirdetik.

*„Ungnak és Tiszának
Örök a járása.
Mint kőnek szívünknek
Szilaj lobogása.
Szilaj sodorása
Ungnak és Tiszának
Őrői vagyunk még
Ezeréves lángnak.”
(Tárczy Andor: Népda)*

A budakalászosok őrzik a lángot!

Romhányi András

A 9. Budakalászi Találkozó résztvevőinek egy csoportja

A találkozó megnyitása

Romhányi András

Magyar Kollégium – elnök

Jó napot kívánok, szervusztok! Isten hozott benneteket újra Budakalászon! Egy picit kevesebben vagyunk, mint tavaly, sok kolléga jelezte, fölhívott telefonon bennünket, hogy ő eddig minden Budakalászi Találkozón itt volt, de nincs pénze arra, hogy az útiköltséget kifizesse, ezért vagyunk sajnós, kevesebben. De hát, nagy költőnk, Berzsenyi Dániel is azt mondta, hogy *Nem sokaság, hanem /Lélek s szabad nép tesz csuda dolgokat.*

Mielőtt bármibe is belefognánk, először egy olyan verset hallgassunk meg, aminek szerintem nagyon komoly aktualitása van. Házty Bakó Esztert, az egyik Kalászos kollégát kértük meg, hogy mondja el. Tudniillik annyira szegények vagyunk, hogy idén még papra se tellett, sajnós, nem jött el egyik lelkészünk sem, akik itt szoktak lenni. Ezért most nem tudjuk fohással kezdeni, de azt gondoljuk, hogy ez a szép vers is lélekhez tud szólni.

Reményik Sándor:

Keserű szívvel

1924.

Keserű szívvel bizony mondom néktek,

Ti csonka-magyarok:

Az ország szíve, Magyarország szíve

Ma már a végeken dobog,

Hangos szóval hiába fogadkoztok:

Hogy soba! s mindörökké!

*Az ország szíve, Magyarország szíve
Ott ver, hol Magyarország nincs többé.*

*Bennünket összekalapált a bánat -,
Ti atomokra hulltok itten szét.
Egymást farkas-fogakkal tépütek,
Nektek nem volt a nagy lecke elég.
Amerre néztek: pártok, újra pártok,
És zászlók, amiket a szenvedély
Már előre a más vérébe mártott.*

*Keserű szívvel bizony mondom néktek,
Ti csonka magyarok:
Az ország szíve, Magyarország szíve
Nem bennetek dobog.
Nem halljátok mit üzennek a végek?
Pártatlanul, politikátlanul.
Reménytelenül is miénk - a lélek!*

*Hangos szóval ne fogadkozzatok:
Nem soha! s mindörökké!
Szétporlanak az aranyszólamok
Iszapos durva röggé.
Térjetelek magatokba.
És próbálatok önmomagatokhoz
És próbálatok hozzánk méltók lenni!
Aztán jertek minket visszavenni!*

Romhányi András

Köszönjük Házy-Bakó Eszternek a verset, és szeretettel üdvözlöm mai vendégeinket is, Parlagi Endre urat, Budakalász polgármesterét, másik helyi házigazdánkat, Eredics Gábor urat, a Kós Károly Általános Művelődési Központ főigazgatóját, ugyanis a Faluház intézményi vonatkozásban följebb lépett. Üdvözlöm Borbáth Erikát, a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus főigazgatóját, és Vincze Enikőt, aki ennek a Háznak a vezetője. Megkérem Halász Pétert, hogy tartsa meg köszöntőjét.

Halász Péter

Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus

– főtanácsos –

Tisztelettel és szeretettel köszöntöm a magyar kulturális szervezetek Kárpát-medence minden részéről, sőt azon túlról is érkezett képviselőit. A Pilis hegység keleti lábánál, a *Kevélyalja* elnevezésű területen fekvő Budakalász immár kilencedik alkalommal ad otthont ennek az összmagyar gyülekezetnek. Igazi *hungarus* találkozó ez, az önhibájukon kívül különböző állampolgárságú, de egytől-egyig a

magyar nemzethez tartozó felelős személyiségek gyülekezete.

Nyolc országból ötvenkilenc civil szervezet képviselőjében hatvanegyen gyűltünk egybe, s örömmel köszöntöttük a kilenc esztendeje időről-időre otthonunkká váló Faluházat, amely azóta, mint hallhattuk, fölvette Kós Károly nevét. Azét a Kós Károlyét, aki – Kányádi Sándor szavaival – „*épített hajlékot Istennek, hajlékot embernek*”, mégpedig olyat, hogy „*Falak omolhatnak, kövek is vászhatnak, magaslak nem porlad a megtartó példa.*” A példa, a megtartó példa, ami immár kilencedik alkalommal testesül meg ezen a helyen. Ezután tehát már nemcsak Budakalásznak és a Faluháznak, de Kós Károlynak is vendégei vagyunk, amikor itt összegyűlünk.

Kedves Barátaim!

Azon kívül, hogy ismét együtt vagyunk, mi az, aminek örülhetünk. Bizony nem soknak. Romhányi András majd részletesen elmondja, milyen vékony hajszálon múlt, hogy pénz hiányában, az utolsó pillanatban nem kellett lefűjni az egész találkozót. Milyen bizonytalanságban voltunk, hogy sikerül-e megjelentetnünk a tavaly elhangzott előadásokat tartalmazó füzetet, s még ezeken kívül is milyen – ha nehezen is, de – *legyőzhető*, és milyen *legyőzhetetlen* akadályokkal találtuk magunkat szembe az előkészítés és szervezés során. Mint tudvalevő ugyanis, az ördög – nálunk ugyan most másként nevezzük – ahová csak tudja, odaszúrja a farkát.

Engedjék, engedjétek meg, hogy én csak annyit mondjak – Csoóri Sándornak az egykori Magyarok Világszövetségében elhangzott szavait parafrázálva – *történt, ami történt, de együtt a család*. Igen, együtt vagyunk tehát, készen arra, hogy beszámol-

junk egymásnak az elmúlt esztendő sikereiről, felpanaszoljuk majd egymásnak kudarcainkat, és lelki megerősítést kapjunk egymástól, érezvén, hogy *nem vagyunk egyedül*. Együtt a család!

Amikor az elmúlt hetekben, lélekben erre a találkozóra készültem, és a tennivalókon tűnődtem, három dolog körvonalazódott előttem. Nem is tennivalók, inkább iránymutató táblák ezek, amire mindenféle közlekedésben nagy szükség van. Nem tudom, ki hogy van vele, de én az ilyen készülődési, várakozási időszakban, akármit olvasok egyéb munkáimhoz, az agyam automatikusan arra les, mint a pók a sarokban, hogy mi téved a hálójába, amit ezen az összejövetelen, mint szellemi zsákmányt továbbadhatok.

Móricz Zsigmond naplóját forgatva rábukkantam arra a sokszor idézett tételnek a forrásvidékére, ami úgy szól: „*Hagyd a politikát – építkezz!*”. Mint minden nagy gondolkodótól citált, szöveg- és szemléletkörnyezetből kiragadott tézis, ez is sokféleképpen kopott és torzult a különböző célú felhasználások során. Arról van szó, hogy amikor Móricz Zsigmond éppen hetven esztendővel ezelőtt, 1939-ben átvette a *Kelet Népe* folyóirat szerkesztését, és megkísérelte összetoborozni a magyar szellemi élet legjobbjait az általa elképzelt szekértáborba, ezt a jelmondatot írta lapja homlokára. „Hagyd a politikát – építkezz!” Úgy gondolom, nekünk is ezt az iránymutatást kell követnünk, külhoni és belhoni magyarként egyaránt. Természetesen nem úgy, hogy engedünk a gonosz sugallatnak, és nem megyünk el szavazni, mint 2004. december 5-én – ne is beszéljünk róla –, hanem igenis, elmegyünk, és lehetőleg mindenhol ott vagyunk, ahol nemzeti kérdéseinkről van szó, de nem akarunk, ne akarjunk politizálni a politikusok helyett.

Az építkezésnek pedig – Móricz Zsigmond szerint is – sokféle módja van, olyan, amiben bármely szellemi foglalkozású és felelősen gondolkodó – vagyis értelmiségi – ember helytállhat, utat is mutathat. Móricz Zsigmond is példát mutatott, például két regény vagy sok regény megírása között előadásokat tartott, lelkesített, ösztönzött, agitált. Okszerű gazdálkodásra, egészséges magyarságtudatra buzdított, népfőiskolát szervezett.

Ennél elvontabban fogalmazott az erdélyi László Dezső lelkész-tanár-szerkesztő, aki a kisebbségi magyar élet létformájává a *cselekvést* tette, mondván „az igazi kisebbségi élet a *vagyok* ígével kezdődik, az *ismeretekkel* folytatódik, és az *akarok*on keresztül a *cselekedetben* nyilvánul meg.

S hogy ez a cselekedet is milyen sokféle lehet, arról meggyőződhettem, meggyőződhattunk Romhányi Andrással, amikor az elmúlt esztendőben az *Eszmévendorlás* című akciónk keretében a Kárpát-medence hét régiójában szerveztük meg a *Hagyomány és közművelődés* témájú tanácskozást, s ott több mint százan mondták el véleményüket arról, hogy ők valóságosan mit tudnak, jobb esetben *mit tesznek*, kevésbé jó esetben szerintük *mit kellene tenni* annak érdekében, hogy a közművelődést, tágabb értelemben a kulturális munkát a hagyomány elemeivel gazdagítsák,

tegyék sokszínűbbé és tartalmasabbá. Mivel pedig életünk minden kulturális területének megvannak a tájban, a helyi közösségben gyökerező hagyományai, az elhangzottakból most általam – gyönyörűségeken keserves munkával – szerkesztett kötetben a még csak álmot jelentő lehetőségek, és a már megvalósult eredmények olyan gazdag tárháza kerekedik, amiből bátran meríthet majd mindenki, mint valódi tiszta forrásból. Erről itt most az egyik szekcióban lesz módunk bővebben is eszmét cserélni. Mert az ilyen példákból kapott energiákkal kell, pontosabban *lehet* majd megtöltenünk munkánknak azon kereteit, amiket két Budakalászi Találkozó között végzünk. És ha ezáltal sikerül a szervezeteink által végzett közművelődési missziót eredményesebbé tennünk, az azt is jelentheti, hogy megtaláltuk a *lehetőségeinkhez a hitet*.

Mert ha valamire, hát erre a hitre nagy szükségünk van, határainkon innen és határainkon túl egyaránt. Hinnünk kell magunkban, hinnünk kell egymásban, hinnünk kell a munkánk értelmében. Hinnünk abban, hogy – Ady *Szétszóródás előtt* című versére emlékezve – fel tudjuk majd *építeni azt a Templomot*, a Magyar Megmaradás Templomát; hogy nem fogunk *elveszni – mert elvesztettük magunk* – és nem *olvaszt fel a világ kobója*.

Ezzel a szívből jövő kívánsággal köszöntöm Önöket, köszöntelek Benneteket a Kárpát-medencei Magyar Közművelődési Civil Szervezetek 9. találkozóján.

Parlagi Endre

Budakalász polgármestere

Nagy szeretettel köszöntöm a jelenlévőket! A naptáramban jó félévre előre mindig bejegyzem ennek a találkozóknak az időpontját, nehogy valami közbejőjjön, és ne tudjak itt jelen lenni. Ez már a harmadik alkalom, hogy itt lehetek, és nagyon jól érzem magam ebben a körben.

Néhány szóban el szoktam mondani, hogy azon az úton, amin elindultunk a 2006. évi választások után, milyen lépéseket tettünk meg. Az egyik ilyen lépés, amit itt már említettek, hogy ennek a faluháznak, illetve művészeti iskolának és könyvtárnak az összevonásával létrehoztunk egy új intézményt, amely Kós Károly nevét vette fel; Kós Károly leszármazottainak szerető támogatásával és hozzájárulásával. Úgy gondolom, ezzel értéket választottunk, és ez az érték nekünk irányt mutat. Megmutatja nekünk, hogy a közművelődés, a kultúra ápolása, a hagyományok ápolása terén, beleértve a magyar építészeti hagyományok ápolását – milyen feladatokat ró ránk itt a jövőben.

Feladatunk az is, hogy a kapcsolatainkat szélessítsük a határon kívül rekedt magyarokkal. Van egy székelyföldi, nagyon kedves kapcsolatunk Lövétevel, ami jól működik és ápoljuk is. Évente rendszeresen gyerekek jönnek-mennek, kölcsönösen táboroztatjuk őket. Ismerjék meg azt a fantasztikus tájat, ahol Lövéte fekszik, a Kishomoród völgyét, de még inkább az ott élő embereket.

Lövétehez kapcsolódik egy gondolatom, amit régóta ápolgatok magamban, de nyilvánosan még soha nem mondtam el, habár voltak vezető politikusok, akiknek ezt megemlítettem, és egyetértően támogatásukat fejezték ki. De hát, a mai magyar politikai helyzet nem teszi lehetővé, hogy ebből egyhamar legyen valami. Ugyanis

én azt gondolom, hogy Székelyföldön előbb-utóbb létre kell hoznunk egy olyan tudásközpontot, amilyen Lakitelken van, tehát egy olyan népfőiskolát, amelyik a falvak vezetőivel, értelmiségével, aktív polgáraival foglalkozik, az ő tájékoztatásukat és képzésüket látja el.

Hiszen akármerre járok Székelyföldön, azt tapasztalom, hogy bizony a falvakat otthagyták az értelmiség, és azok az emberek, akik nem tudtak elmenni, vagy nincs olyan foglalkozásuk, ami versenyképes lenne Erdélyen vagy Románián kívül, azok kínlódnak a napi feladatokkal, nagyon nehezen tudnak ezekkel megbirkózni. Ezt a gondolatomat elmondtam Lezsák Sándornak is, akivel arra várunk, hogy legyen Magyarországon olyan politikai fordulat, amely elindíthatja egy Lakiteleki Népfőiskolához hasonló székelyföldi népfőiskola megteremtésének munkálatait.

A kapcsolatépítésünk következő állomása a vajdasági Ada település, amellyel augusztus 23-án testvérvárosi kapcsolatról szóló megállapodást fogunk aláírni. Folyamatos a kapcsolatunk, legutóbb május 22-én jártunk náluk, azt megelőzően elmúlt év október elején, a Szarvas Gábor Nyelvészeti Napokon vettünk részt. Szarvas Gábor Adán született, és minden évben megrendezik a magyar nyelvészeti napokat. Ez is csodálatos esemény, a gyönyörű szép városháza dísztermében szervezik. Amikor tavaly októberben ott voltunk, akkor odajött hozzám a főelőadást tartó irodalomtörténész, és szeretettel köszöntött, és mondta, hogy ő budakalászi lakos, és mi még korábban nem találkoztunk. Ezt követően kiderült, hogy a vendég nyelvészprofesszorok egyike szintén budakalászi lakos. Nagyon otthon éreztem magam az adaiak között is, hát még, hogy budakalásziak is ott voltak.

Ebben a kulturálisan és morálisan nagyon lepusztult magyar világban úgy gondoljuk, hogy nekünk olyan lépéseket kell tennünk, amellyel szembe megyünk az úgynevezett *trendnek* a folyamataival. Így például szeptembertől bevezetjük a két iskolában az erkölcsstan oktatását. Ma már nem úgy mondják, hogy erkölcsstan, hanem azt mondják, hogy etika, mert ugye, az erkölcsstan tantárgy némileg vallásoktatást is fed, és ma már a kettő szétválasztódott. Az egyházi emberek is azt mondják az etika tantárgyra, hogy polgári etika. Én csak most ismerkedtem meg ezzel a fogalommal, mert én gyerekkoromban még hittanórára jártam.

Ennek érdekében elkezdtem utánanézni az etika tantárgy bevezetése szabályozási feltételeinek, és mindenekeelőtt szerettünk volna találni egy tankönyvet, ezért néhány tankönyvet áttanulmányoztam. Közte olyan is volt, aminek nem sok köze van az etikához, hanem mintha az Amerikai Egyesült Államok legliberálisabb városában nyomtatták volna. Egy példát mondok csak belőle, azt tanácsolják ebben a tankönyvben az ifjú gyermeknek, hogyha valami rosszat csinál, és netán büntudata van, akkor gyorsan tegye túl magát rajta, ne legyen büntudata, ne bánja meg, ne bántsa őt a lelkiismeret.

Én úgy gondolom, hogy nekünk nem ezt a fajta etikát kell oktatni, hanem azt a fajta etikát, amelynek egyik központi fogalma az, hogy mi a bűn. Mert a mai fia-

tal nem tanulja meg az iskolában, és jó része a családban sem, és a hittanórán sem – oda ugyanis nem jár –, hogy mi a bűn. És a mai magyar társadalom egyik legnagyobb problémája az, hogy az emberek nagy részének nincs fogalma a bűnről. Szerencsére azért találtunk olyan tankönyvet, amit az Apáczai Kiadó adott ki, aminek *Etika* a neve, és amelyet a jelenlévőknek is bátran ajánlok. Ezt a tankönyvet fogom polgármesteri keretből megvenni a két iskolának, és akkor minden hetedik-nyolcadik osztályos gyermek ebből a tankönyvből fog tanulni.

A másik kezdeményezésem a gyerekek részére, egy *Olvasni jó* mozgalom, ez tavaly szeptemberben indult. Nagyon sok gyermek vesz benne részt. Ennek az a célja, hogy a gyermekek ne a számítógép képernyője vagy a televízió előtt üljenek és bámulják ezt a sok értéktelen műsort, hanem mi könyvet ajánlunk a kezükbe, a korosztályuknak megfelelően, hogy próbáljuk őket az olvasás élményével megismertetni. Az év során ez ügyben szerveztünk többféle összejövetelt, voltak játékos vetélkedők, volt olyan vetélkedő is ebben a teremben, amin kétszáz gyermek vett részt. A vetélkedő tárgya egy Lázár Ervin mese volt, amit el kellett olvasniuk. Dicselkedhetek azzal, volt olyan gyermek köztük, aki az egyik kérdést nagyon pontosan válaszolta meg. Ehhez az kellett, hogy a mesében egyetlenegyszer előforduló jelzőt is megjegyezze. Nincs azért minden elveszve ezen a téren!

Azt gondoljuk, Budakalász megérett arra a címre, hogy város legyen. Tízezer fölött van a lélekszám, a legnagyobb magyar falu vagyunk, és éppen most folyik az elbírálása annak, hogy megszerezzük a városi címet, a köztársasági elnök előtt van az előterjesztés. Vélhetően június végéig dönteni fog, ezt követően pedig néhány napon belül megtudjuk, hogy város vagyunk-e. Az életünkben ez nagy változást nem fog jelenteni, mert Budakalász olyan, amilyen, és ehhez a karakteres környezethez, ehhez a barátságos légkörhöz mi továbbra is ragaszkodni fogunk.

A városi rang elérése inkább praktikus cél, mert ennek következtében több pénzt kapunk az állami költségvetésből, és több pénzt lehet nyerni EU-s pályázatokon. És egy harmadik esély, hogy az esetleges államigazgatási átszervezéssel ne vonjanak el tőlünk funkciókat, és ne rendeljenek valamelyik másik környékbeli város alá.

Ebben a teremben egy hónappal korábban Lezsák Sándor képviselő úr, az Országgyűlés alelnöke tartott rendhagyó történelemórát hetedik és nyolcadik osztályosoknak. Majdnem száz gyerek hallgatta. Az előadás témája természetesen a magyar történelem volt. Ismeretes, hogy Lezsák Sándornak szívügye a magyar falvak jövője és a kisiskolákban folyó oktatás is, és nagyon érdekes példát hozott fel a gyermekeknek a magyar népesség jövőjére, a megmaradásunkra gondolva, ezt elemezve.

Azt bizonyította be nagyon érdekes előadásában, hogy Széchenyi István ősei százötven-kétszáz évre visszamenően mind a család negyedik-ötödik-hatodik gyermekei voltak. És ha azokban a családokban ezek a gyermekek nem születnek

meg, akkor nincs Széchenyi István. Én azt gondolom, hogy annyira szemléletes és érthető volt, hogy a tizenhárom-tizennégy éves gyerekek is megértették, hogy mi volt az alelnök úr előadásának üzenete mindannyiunk számára.

A Kós Károly Általános Művelődési Központban az őszi folyamán megpróbálunk elindítani egy saját kulturális tévécsatornát. Budakalászon van már néhány, de úgy gondolom, ebben a mai magyar helyzetben elsősorban arra van szükségünk, hogy kultúrát közvetítsünk. Ebben a házban olyan sok nívós műsor van, hogy a tervezett csatorna műsoridejének a jelentős részét ki tudjuk tölteni csak a helyi műsorokkal.

Amikor ennek a háznak nevet választottunk, akkor nemcsak Budakalászra gondoltunk, és nemcsak a közvetlen környezetünkre, hanem az egész Kárpát-medencére. Azt szeretnénk, hogy ennek a háznak kisugárzása nemcsak a jelen konferencia miatt, vagy a minden évben megismétlődő népzenei és néptánc fesztivál miatt lenne, hanem a jövőben itt folyó kulturális munka és a televíziós csatorna műsorai következtében is.

Jó munkát kívánok a konferenciának! Köszönöm szépen!

Romhányi András

Köszönjük szépen polgármester úr megnyitó szavait!

Valami ennek mentén eszembe jutott... Polgármester úr azt mondja, hogy azok a nagy magyarok, akiknek sokat köszönhetünk, azok hányadik generációként születtek a családban. Azt szeretném hozzátenni, hogy nem lehet a negyedikkel kezdeni, előtte azért meg kell szülni a többi.

És itt eszembe jut Krizsán Vilmos barátunk Délvidékről, aki a Vajdasági Nagycsaládosok Egyesületének képviselőjeként jött volna a találkozóra, de nem tehetett. Ami vele történt, mutatja, hogy milyen világban is élünk! Itt voltak Budapesten pár héttel korábban, föltörték az autójukat, és többek között minden iratukat is ellopták. Valahogy haza tudtak menni, de már vissza nem tudtak jönni, amíg nem kapnak új útlevelet. Ezt most azért mondtam el, mert Krizsán Vilmos, amikor a nemzet jövőjéről, megmaradásáról beszélünk, akkor mindig mosolyog, és azt mondja, hogy gyereket kell csinálni. Az a helyzet, hogy az a nép győz, amelyiknek több a gyereke.

Borbáth Erika

Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus

– főigazgató –

Nagy tisztelettel és szeretettel köszöntök én is mindenkit! Jó dolog, hogy ismerősként érkezünk és ismerősként köszöntjük egymást itt Budakalászon, és a Kárpát-medencében is számtalan alkalommal, amikor az év során találkozunk. Fontosak ezek az alkalmak, fontosak a találkozások. Nem csupán azért fontosak, mert itt előadásokat hallgathatnak a résztvevők, hanem azért is, mert itt információkat kaphatunk egymástól, meg tudjuk kérdezni egymástól – sőt, szinte az első kérdés –, hogy s mint vagy, mit csinálsz, mint megy a sorod, és azon nyomban elindul egy olyan beszélgetés, amiben megtaláljuk a közös hangot, az együttműködés lehetőségét.

Amikor a Magyar Művelődési Intézet bármely Kárpát-medencei eseményen jelen van, vagy Önök vannak itt Budakalászon akár, én úgy gondolom, nekünk mindig fontos az, hogy valamelyest számot adjunk arról, mi az, amiben az együttműködésünket fel tudjuk ajánlani. Mi az, amit a korábbi évek ígéreteiből megtudunk valósítani.

A hírekből, tájékoztató oldalakból talán eljutott Önökhöz az az információ, hogy megalakult tavaly szeptember végén, Beregszászon, a Kárpát-medencei Közművelődési Kerekasztal, ami olyan szervezeti találkozó és szoros együttműködési fórum, amelyben a Kárpát-medence történelmi régióiban meghatározó jelentőségű intézmények vannak jelen.

Ilyen például a zentai Magyar Művelődési Intézet, a kolozsvári Szabédi Ház, vagy Székelyföldről a sepsiszentgyörgyi Kovászna Megyei Művelődési Központ, vagy Kárpátaljáról a beregszászi Magyar Művelődési Intézet, Felvidékről a Csemadok Magyar Művelődési Intézet, Délvidéken még, Zenta mellett, a Lendvai Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet.

A Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus az elmúlt években az Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanárképző Karával együttműködve művelődésszervező képzést indított, amely be is fejeződött, és amelynek során húsz kolléga kapott művelődésszervező, a hivatalos megnevezés szerint kulturális animátor diplomát.

A célunk az, hogy ezt a képzést helyben, az egyes régiókban is meg lehessen szervezni, mert a visszajelzések szerint ez nagyon fontos lenne.

A Kárpát-medencei Közművelődési Kerekasztal szervezését és tartalmi munkáját az Oktatási és Kulturális Minisztérium támogatja, mint ahogy ezt a rendezvényt is támogatja az Oktatási és Kulturális Minisztérium. Olyan közös kutatásokat, információs-rendszer fejlesztést, képzésfejlesztést kívánunk közösen megvalósítani, amelyekben kiemeljük az egyes régiók sajátosságait, de megnevezzük azokat a különbségeket, és hiányokat is, amelyekre mindenképpen fel kell hívni a figyelmet. Azt gondolom, hogy ez rendkívül fontos dolog.

Volt egy másik fontos kezdeményezés is.

Ez év februárjában Szilágycsehben a Kárpát-medencei színjátszó csoportok vezetőivel találkoztunk. Ott vetődött fel nagyon határozottan az a kérdés, hogy az a színjátszó mozgalom, ami nagyon erős és összetartozó volt az elmúlt időszakban, mostanra – nyilván helyi problémák és számos egyéni életút módosulás okán is – kicsit meggyengült, sőt, mondhatni szétesett. Elindult egy kezdeményezés, hogy ezt meg kell erősíteni.

Ennek érdekében az Intézmény munkatársainak együttműködésével Szilágycsehben nyáron színjátszó vezetői tábor lesz.

Ezt követően Adácson fogjuk tisztelettel vendégül látni, az adácsi Falusi Színjátszó Találkozón az egyes régiókból érkező színjátszókat. Ezzel tulajdonképpen az a célunk, hogy a szakterületek, azok a művészeti csoportok, és azok a közösségek, amelyek léteznek, közvetlenül egymásra találjanak, és tudják egymás munkáját segíteni, partnerkapcsolatok alakulhassanak ki. A partnerkapcsolatok teszik rendszeressé és rendszerszerűvé a működést.

Bízom abban, hogy ezen a mostani Budakalászi Találkozón is számos ötlet, számos jogosan elvárt szükséglet fogalmazódik meg, és nemcsak a pénz vonatkozásában. Sajnos, azt kell mondanom, hogy az Intézet költségvetése jelentősen csökkent, és a lehetőségeink korlátozottak; ám ennek ellenére az a szándékunk, hogy közkinccsé tegyük és azt a tudást és kapcsolati tőkét, amellyel rendelkezünk, úgy gondolom, ezeken a szűkös esztendőkön átvezetnek bennünket.

Bízom abban, hogy megerősödve tudunk ezekből az évekből kijönni. Úgy gondolom, erre minden lehetőségünk megvan, ha fontosnak tartjuk az együttműködést és a partnerséget.

Ezekkel a gondolatokkal kívánok jó munkát Önöknek!

Eredics Gábor

Kós Károly Általános Művelődési Központ – főigazgató

Baráti öleléssel köszöntöm Önöket! És a szervezőket is az Intézetől, egykori kollégáimat, akik nem is munkahelyre, hanem hivatásgyakorló helyre emlékeztetnek, ha rájuk nézek, és amely időszakot nekem mindig öröm felidézni. Amikor pedig Önökre nézek, akkor tényleg testvéreket látok mindannyiukban, mert én olyan furcsa-féle vagyok. Hogy ezt értsék, muszáj magamról is mondanom valamit. Magyar identitással születtem, így láttam meg a napvilágot, negyedik gyerekként. És én se az elsőnél vagyok, nálam az orgonasípnak a vége őt, és már két unokánál tartunk.

Az a vád tehát nem érhet, hogy bort iszom, és vizet prédikálok. Nagy családban nőttem föl, ráadásul több nemzetiséget ötvöző családban. Van egy osztrák ágas templomépítő familia, építész familia örökség, azt az utat például, amin meg tetszettek közelíteni Budakalászt, felmenőm építette, meg a máriaremetei kegytemplomot. Van egy szerb papi családi ág, minek révén jó kontaktust remélünk a Fennvalóval. És mindezen közben magyar anyanyelven tudom magam kifejezni, úgy gondolkozom, úgy álmodom. Tehát amikor az Önök helyzetére gondolok, akkor teljesen a sajátomat látom.

Útalni szeretnék röviden én is arra az arcpirító, megalázó tragédiára, ami 2004. december 5-én történt. Szerintem mi itt, magyarországiak is így éltük ezt meg, és valószínű, hogy a mi nemzedékünk nagyon nehezen tud ezen javítani. Szerencsére – éppen a sok gyerekhez kötődve -, hadd mondjam el, úgy látszik, a Jó Isten képes erre, talán pont a gyerekek útján, mert nagyon valószínű, hogy egy ilyen történésnek az igazi rendbetétele mindig egy újabb nemzedékre vár.

Ezért az én szívemben a tanítás, az oktatás éppen olyan fontos helyet foglal el, mint a közművelődési, kulturális tevékenység. Azzal, hogy az Intézeti munkám félbeszakadt, úgy néz ki, ebből is jót hozott ki a sorsom. A Kós Károly Művelődési Központban, ebben a fuzionált intézményben lehetőség teremtődött számomra arra, hogy szolgáljam mindazt, ami iránt elkötelezettséget érzek: a magyar kultúrát, a kisebbségi hagyományokat és kultúrát, a zenét, a közművelődést. Persze, az én titulusom főigazgató, de mindannak a szép dolognak, amiről polgármester úr is beszámolt, és azoknak a fantasztikus, fontos terveknek a szolgálatában álló személyeknek kellennem.

Visszatérve erre az arcpírító alkalomra, hadd mondjam el, azért van még remény a rendbetételére a mi nemzedékünk számára is. Sosem felejttem el, hogy 2004. december 6-án, tehát másnap felhívott telefonon az a jóbarátom, akinek egy olyan tervemről beszéltem korábban, ami szintén furcsa, hogy nem valósulhatott meg Magyarországon. Mégpedig az, hogy a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem a népzene ne csak a nagytekintélyű, hatalmas magyar muzsikuskok tekintélytisztelte miatt fogadja be, hanem saját jogán. Hogy ne csak Bartók, Kodály neve mellé biggyesszük oda, hogy a tiszta forrás milyen fontos minden nemzedék számára, hanem magát a népzenei képzést is befogadja ez az intézet.

Népzene kutató, zenetudós barátom, amikor neki erről beszéltem, tamáskodott, hogy hát rengeteg ellenszél van, amivel meg kellene küzdenünk, ha most egy ilyen tervet véghez akarnánk vinni. Én erre azt a példát mondtam számára, hogy akkor sem volt más a helyzet, amikor Vujicsics Tihamér zeneszerző, népzene kutató halálának 25. évfordulójára készülve, 2000-ben felvetődött a gondolat, hogy nevezzünk el róla egy teret Szentendrén.

Vujicsics Tihamér neve is szépen odasimul Kós Károly neve mellé, hisz mondhatni az életét áldozta a legmagyarabb éneknek tartott dallamcsalád, a Rákóczi induló motívum magjainak a kutatására. Ezért indult Damaszkuszba, ahonnan egy szörnyű repülőgép baleset miatt csak a hamvai térhettek haza. Halálának 25. évfordulójakor ezt az áldozatot szerettük volna megjeleníteni azzal, hogy egy teret nevezzünk el róla.

És történt mindez éppen egy olyan időszakban, amikor nem lehetett arra számítani, hogy az éppen regnáló városvezetés ilyen típusú tereket, szobrokat, emlékműveket szeretne állítani. De mégis bizalommal, szeretettel megszólítottuk őket, és nem volt probléma, támogatták az ügyünket. És ezen a téren most egy emlékkút áll, Agnus dei szoborral. A szerb egyház is visszatette a kertkapuba a krisztusikont, Ő nézi ezt a teret.

Ezzel a példával szerettem volna hangsúlyt adni annak az álláspontomnak, hogy akármilyen is legyen az éppen aktuális politikai környezet, meg kellene próbálni érvényt szerezni a Zeneakadémián a népzeneoktatásnak. Nos, ez az arcpírító vasárnap olyan mély indulatokat kavart fel népzene kutató barátomban, hogy hét-

főn felemelte a telefont, és felhívott azzal, hogy ugorjunk neki, legyen bármi is az eredményt, mert nem tehetjük meg azt, hogy meg se próbáljuk.

Isteni sugallat lehetett, amikor Richter Pál azon a hétfői napon dühében föl-emelte telefont ezzel a döntéssel. Richter Pál járt két évvel ezelőtt, amikor toborzót tartottunk, hogy a határainkon kívüli magyar és nem magyar tehetséges fiatalokat is szeretettel várjuk az Akadémián. És nincs tíz napja, hogy az Akadémia rektora összehívott egy szenátusi ülést, amelyen egyöntetű szavazással önálló tanszék lett a Népzenei tanszék.

Tehát van remény, szinte vesztett helyzetből is föl lehet kapaszkodni, ezt a reményt, ezt a hitet, az együttműködésben rejlő fantasztikus erőt kívánom Önöknek, mindannyiunknak, és nagyon sok szép eredményt, előremutató sikert! Isten hozta Önöket!

Vincze Enikő

Budakalászi Faluház – intézmény egységvezető

Nagy szeretettel köszöntök mindenkit, és igazán megható, hogy minden évben itt vannak, eljönnek. Évről-évre látok ismerős arcokat, és persze, új arcokat is.

Házigazdaként kívánom, érezzék jól magukat, foglalják el és töltsék be e három nap alatt úgy ezt a Házat, ahogyan máskor is tették, mint akik otthon érzik magukat. Mi megpróbálunk ehhez minden tőlünk telhetőt megadni.

Ma este filmvetítés lesz, Jánó Anna énekes portréműsora és hozzá nagyon érdekes előadás, holnap pedig a zeneiskola kedveskedik Önöknek egy szép előadással. És a szokásos kenyérsütés sem marad el. Ha bármi

kívánságuk van, szóljanak, és ha rajtunk múlik, akkor megpróbáljuk teljesíteni.

Több szép idézet is elhangzott, ezekhez tennék hozzá még egyet a magam részéről, amelyet az autómra is rátettem, hátha elolvassák, akik látják.

Széchenyi Istvánt idézem: *Jó magyarnak lenni, igen nehéz, de nem lehetetlen!*

Én úgy gondolom, hogy mi mindannyian magyarok vagyunk, és ezért dolgozunk itt is, meg ott, ahonnan Önök jöttek, a környező országokban. Köszönöm, hogy újra eljöttek Budakalászra és kívánom, hogy érezzék jól magukat!

Romhányi András

Magyar Kollégium Kulturális Egyesület – elnök

A mostani konferenciának jó előjelei vannak, minden nehézség ellenére. Bizonyára sokan voltak itt tavaly is, amit úgy zártunk, hogy azt mondtátok, igen, ez most nagyon jól sikerült. Én azt hiszem, hogy ez a mostani is nagyon jól fog sikerülni. Az egyik, ami a legfontosabb és tulajdonképpen a lelkünket ápolja, hogy akiket elhívtunk előadást tartani, nagy valószínűséggel itt is lesznek. Minden okunk megvan arra, hogy bízunk ebben. Akiket a mai napra hívtunk, mind itt vannak, és lassan egy órája várakoznak, hogy a programot el tudjuk kezdeni.

A másik, hogy fontos dolgokról lesz szó. Már a tavalyi konferencián is pedzettük a nemzetstratégia kérdését, a tavaly is pedzettük azt, hogy saját magunknak kell kezünkbe venni a saját sorunk irányítását. Külön beszéltünk a nemzeti kulturális stratégiáról, Jankovics Marcell közreműködésével. Ennek a mostani konferenciának egyik feladata az lesz, hogy ezt elkezdjük kibontani jobban.

Azért is jók az előjelek, mert a tavalyi konferencián kezdett elhangozni az, hogy a külföldi magyarok egyre fontosabbnak érzik a saját szerepüket a nemzet megtartása érdekében. A vers, amit Házy-Bakó Eszter felolvasott nekünk Reményik Sándortól, 1924-ben íródott. Gondoljátok végig, az egész pontosan kifejezi azt, hogyan gondolkoznak ma a nemzettestvérek arról a világról, amiben most vagyunk, és amit 1924-ben Reményik Sándor nem is gondolhatott, hogy ilyen lesz.

Ezért jók az előjelek, azzal együtt, hogy holnapra nagy vihart jeleznek az időjósok, úgyhogy nem tudom, holnap este mi lesz majd a szabadtéri bográcsozással. A bográcsgulyás meglesz, a kenyér azért meglesz, csak, hát számolni kell azzal, hogy holnap nagy vihar lehet, és a levegő is lehűlhet.

Azért is nagyon fontos az idei konferencia, mert jövőre lesz a tizedik, és azt gondolom, hogy a tizedik azért már komoly szám. Akik régóta járnak a kalászi találkozókra, azok tudják, hogy bizony nagyon sokszor ellenszélben kellett nekünk a Budakalászi Találkozókat megrendezni, de mégis, minden évben sikerült, kivéve 2002-ben. A tizedikre illik majd szépen fölkészülni, tőletek is várjuk erre a javaslatokat. Mi az a különlegesség, amivel a tizediket megünnepelhetjük?

Bizakodhatunk azért is a jó előjelben, hogy jó programot sikerült összeállítani a tőletek kapott információk alapján. Aki nem hozta magával, az a kifüggesztett program alapján követheti. Egy dolog nincs benne, amit ma itt Vincze Enikő elmondott, hogy hat órakor egy csángó asszonyról szóló filmet fognak itt vetíteni, amit Halász Péter fog felkonferálni.

Eredics Gábor, Halász Péter, Romhányi András

Sajnálatos, hogy a mostani programból Juhász Judit, a Katolikus Rádió igazgatóhelyettese kimaradt. Szívesen jött volna, nagy szeretettel köszönti általam a konferenciát, de holnap délelőtt nem tud jönni, ugyanis két kollégájának is esküvője van abban az időben. Én megkértem, mondja meg a két kollégájának, hogy a Budakalászi Találkozó elengedte őt, de akkor a kollégák szaporodjanak, ez az egyetlen ára annak, hogy őt most itt nélkülöznünk kell.

Töltekezzetek fel! Mindig ezt halljuk tőletek, hogy azért szerettek Budakalásza-ra jönni, mert miután vége van a tanácskozásnak, megint van egy évig erő dolgozni. Ezt most megtehetjük, és mint tudjuk, egymásból töltekezünk, mi is. Ezt is elmondjuk mindig Péterrel, hogy Budakalász után mi is rengeteg energiát kapunk, és megint van erőnk dolgozni.

Néhány dolgot mondok még el az előkészületekről. Péter említette, hogy kevés a pénz. Idén olyannyira kevés a pénz, hogy egy hónappal ezelőtt fölmerült annak a lehetősége, hogy nem tudjuk megtartani a Budakalászi Találkozót. A Nemzeti Kulturális Alap adott 1,2 millió forintot úgy, hogy ezt nemcsak a Budakalászi Találkozóra, hanem az ősszel megrendezendő Civil Akadémiára is adta. Magát a Budakalászi Találkozót nem lehet 1,2 millió forintból megrendezni, nemhogy mindkettőt. És akkor az Oktatási és Kulturális Minisztérium Közművelődési Főosztályának vezetője, dr. Szurmainé Silkó Mária segített, és innen is kaptunk 500 ezer forintot. Így ennek a két támogatásnak köszönhetően jöhetett létre végül is idén a találkozó, köszönjük a segítségüket.

A szervezésben idén Tóth Mária segített, nagyon jól együtt tudtunk működni. Tóth Mária közvetlen kollégánk a Magyar Művelődési Intézetben, a szervezés során nem panaszkodott, de azért mi nagyon jól láttuk azt a sok munkát, ami e mögött van. Szeretném elmondani, hogy sok olyan információt kaptunk tőletek az elérhetőségeitekkel illetően, amik nem működnek.

Sokszor egyszerűen a telefonszámok nem jók. Így van az e-maillal is, a listánkban részben nem létező e-mail címeink vannak; illetve vannak olyan e-mail postafiókok, amelyeket soha senki nem olvas; és vannak olyanok is, ahonnan nem adják tovább a leveleket annak, akinek írtuk. Ez iszonyatosan megnehezíti a szervezést, különösen akkor, amikor mi mindent megpróbálunk megtenni – e-mailen küldtük az értesítést, megpróbáltuk a telefont, telefaxot. Aztán eltelik egy hónap, s valaki fölhív bennünket; veri az asztalt, hogy ő bezzeg nem kapott meghívót. Felteszi a kérdést: miért nem kapott, mert ő mindig jár.

Ezzel nem tudunk mit tenni. A nálunk meglévő információk alapján mindig mindenkit értesítünk azok közül, akik legalább egyszer is jártak a Budakalászi Találkozón. Ha nem kapja meg, az sajnálatos dolog, de nem rajtunk múlik. Minél pontosabb információkat adtok, annál biztosabban el tudunk érni benneteket.

Most a következőt kérem. Itt van egy laptop, amelyre feltöltöttük azt az adatbázist, amelyiknek az elérhetőségét mindnyájatoknak elküldtem volt korábban. A

www.erikanet.hu honlapon van egy olyan link, amelyre rá lehet kattintani, és a teljes Kárpát-medencei adatbázisunkat el lehet érni. Még egy jó hírt mondok ezzel kapcsolatban. Ez az adatbázis őszre meg fog változni. Tehát az a nemzeti kataszter, amit tulajdonképpen eleinte Magyarországra indított el az Intézet, ez őszre olyan állapotba kerül, hogy az egész nemzeti anyag fölkerül rá. Tehát mindaz az adathalmaz, amit mi hosszú évek során összegyűjtöttünk, az ugyanolyan módon fog fölkerülni, mint a magyarországi állomány.

Tehát nem lesz magyarországi meg határon túli szekciója ennek az adatbázisnak, hanem egyszerűen lesz egy nemzeti adatbázis. Mindegy, hogy melyik országból; ha magyar intézményről, szervezetről lesz szó, akkor ott lesz az adatbázisban. Ezt úgy kívánjuk majd folyamatosan fejleszteni, illetve ennek a frissítését úgy képzelte el az Intézet, hogy lesznek központi helyek, jószérével azok a művelődési intézmények, amelyeket főigazgató asszonyunk említett, amelyek már működnek. Ezek onnan, saját helyükről a saját régiójukra, országukra vonatkozó legfrissebb adatokat tudják frissíteni.

Ez azt jelenti, hogy amennyiben a saját művelődési intézmény korrektül fog dolgozni, mindig friss adatbázisunk lesz. Nem az összes általunk összegyűjtött adatot fogja egyébként ez tartalmazni, annak csak olyan nyolcvan százalékát. Az a maradék húsz százalék is megtalálható lesz persze, ugyanis ez a jelenlegi, ún. Excel tábla továbbra is elérhető lesz. Ez hallatlan nagy előrelépés, mert úgy néz ki, hogy ebben az évben végre létrejön az az adatbázis, aminek megvalósulását a Budakalászi Találkozókon egyre sürgettük..

Közületek sokan vannak olyanok, akik járnak Budakalászra, de a szervezetük nem töltötte ki ezt a bizonyos Adatlapot. Azt kérem tőletek – a holnapi nap lesz erre lehetőség –, hogy jelentkeztek Tóth Máriánál, ő a laptopban rákeres az adatokra, és együtt ellenőrizhetitek, hogy azok jók-e, helytállóak-e, időszerűek-e, egyáltalán vannak-e. Ha nincs, akkor ezeket az adatokat diktáljátok be, azért, hogy az adatbázisunk – legalább a résztvevők esetében – naprakész legyen.

Vágjunk bele a munkába! Isten hozott benneteket!

Beszélgetés a
MAGYAR NEMZETSTRATÉGIA
című kötet szerkesztőivel, kiadójával
Magyar Konzervatív Alapítvány - Püski Kiadó, Bp., 2008.

Halász Péter

Egy nagyon rangos, magyar nemzetstratégiáról szóló kiadványt fogunk megismerni, amely a Püski Kiadó és a Magyar Konzervatív Alapítvány kiadásában jelent meg, és lehetőségünk lesz arra is, hogy aki úgy gondolja – és a pénztárcája is megengedi –, vásárolhasson belőle a szünetben.

Ez a könyv a magyar sorskérdések múltjával foglalkozik, de elsősorban a jövőnek készült. Ahogy Jókai Anna megfogalmazta a könyv ajánlásában – *Előjáró beszéd - egy fontos könyvből* –, egy, a mainál hitelesebb, áldozatosabb, őszintébb politikai uralomnak is készült ez a könyv. Az író konzervatív írásoknak nevezi a könyv tanulmányait, ami ebben az esetben *nem leragadás a múltban, hanem szárnyacsapás a jövőbe*.

Én *korszertű és célszertű* munkáknak nevezném a könyvben szereplő írásokat, amelyek a magyar hagyományban gyökereznek, és a jövőt szolgálják. Ebben a könyvben a szerzők és a szerkesztők meghirdetik a magyar nemzet újraegyesítésének programját azáltal, hogy rámutatnak gondjaink közös voltára és a megoldások hasonlóságára. Foglalkoznak nemzeti öntudatunk siralmas állapotával, nemzeti szuverenitásunk csonkoltságával, közjogi viszonyaink elavultságával, az átgondolt nemzeti földpolitika hiányának veszélyeivel, megrokkant testi és lelki egészségi állapotunk társadalmi okaival, s közösségeink töredezettségével. Vagyis a nemzet immunrendszerének, védekezési reflexeinek összeomlásával.

Tehát pesszimista ez a mű? – kérdezhetjük. Igen. Tud megoldásokat sugallni, útmutatásokat adni a nemzetnek? Nem. De akar! És ez már nagy dolog. Ostoroz, mint Ady: *Ha van Isten, ne könyörüljön rajta: / Veréshez szokott fajta...* – tudjuk. Felismer, mint Illyés: *hol zsarnokság van, / mindenki szem a láncban; / belőled búzlik, árad, / magad is zsarnokság vagy* – írja. De vigasztal is, mint ahogyan ugyancsak Illyés mondja Bartók ürügyén, *hogy ki szépen kimondja / a rettenetet, azzal föl is oldja*. Azt hi-

szem, ez volt a könyv összeállítóinak, szerkesztőinek és kiadóinak fő célja, hogy mondjuk ki a rettenetet, hogy azzal oldjuk fel.

Itt vannak közöttünk hárman a könyv szerzői közül, így szeretettel üdvözlöm Fekete Gyulát, Vass Csabát és Varga Domokos Györgyöt, aki egyben szerkesztője is a kiadványnak. És szeretettel üdvözlöm a kiadó részéről bennünket megtisztelő Püski Istvánt. Ezzel átadom Varga Domokos Györgynek a szót, ő ismeri legjobban a szerzőket, a könyvet is, ezért szeretném, ha ő irányítaná a beszélgetést.

Varga Domokos György

– író, újságíró, szerkesztő –

A könyv rövid bemutatásával kezdeném, miként született meg, kik szülték meg a szerkesztését, főbb fejezeteket. Utána *Püski István* fog néhány szót szólni arról, hogy mit jelentett a kiadónak ez a könyv, mint kiadó, mit tapasztalt a fogadtatásáról, a könyv jelentőségéről. Ezt követően *Fekete Gyula* bácsit fogom megkérni, hogy tartson egy előadást abba a témába vágóan, amiről a könyvben is ír, vagy bármilyen olyan témában, amit fontosnak ítél a nemzetstratégia szempontjából. Utána *Vass Csaba* következik.

Míndez alatt én nagy erőfeszítéssel megvonom magamtól a szót, de ha marad idő, akkor utána én is mondanék részletbe vágóan többet az egészről, szerzőkről és a magyar nemzetstratégiáról. Hadd köszöntsem még *Boros Erikát*, mert ő is munkatársa volt a könyvnek, korrektora, szerkesztője, *Hegedűs* tanár úrnak a tanulmányát ő gondozta.

A Magyar Konzervatív Alapítványt 2008 áprilisának tájékán jegyezték be, a fő szellemi nagyság megalakulása körül *Zétényi Zsolt* volt. Ő találkozott egy olyan vállalkozóval, akit megragadtak Zétényi Zsolt gondolatai. A vállalkozó *Piukovics Gábor*. Hozzájuk még két személy társult a műhely építgetésekor, az egyik *Tóth Zoltán József*, a másik pedig *Kocsis István*. Szerepelnek a könyvben, ezért most többet nem mondanék róluk.

Ez a kis szellemi mag kezdte építgetni azt a gondolatot, hogy jó lenne egy magyar nemzetstratégia kötetet összehozni. Ők tehát azok, akiknek a szellemisége, törekvése, kapcsolatrendszere leginkább meghatározta, hogy kik szerepelnek majd ebben a könyvben. Ha megengedik, a könyv fejezeteinek ismertetésekor mondanám el, kik írtak bele, hogy legalább az a 37 név hangozzék el, akik a könyv szerzői. A szerkesztési munkálatokat én irányítottam, akkor már az Alapítvány irodavezetője voltam. Ez augusztus tájékán volt, és a cél az volt, hogy karácsonyra ebből könyv legyen, pontosabban már a karácsonyi készülődés kezdetére, november elejére. A határidőt tartani tudtuk, kemény meló volt, de nem szaporítom a szót.

A fontos az, hogy mind a 37 szerző, egytől egyig tudta, hogy fontos dolog készül és érdemes idejét, energiáját összpontosítani erre a munkára. Püski Istvánék tevékenységéről külön nem szólok, mert szeretném, ha erről ő mondana el egy-két dolgot. Vele napi kapcsolatban voltunk, nagyon jól haladt a szerkesztés, majd a nyomdai munkálatok, és csodák csodájára tényleg megszületett november elejére a könyv. Utána jöttek a bemutatók, és a könyv téma lett az országban.

Vajon miért lett téma? Erről beszélnek nagyon röviden. Amikor Vass Csaba előadását fogják hallani, fel fog tűnni az Önök számára, hogy egészen új fogalmakról beszél. Amikor Fekete Gyula bácsi előadását hallják, lehet, ő most arról fog beszélni, hogy kétszáz év óta a demográfusok vakvágányon haladtak.

Míndenesetre, gyökeresen új felismerések fogalmazódtak meg. *Jankovics Marcell* például, aki tavaly előadást tartott ugyanitt, fontosnak tartja elmondani a könyvben is, hogy az ország nem azért ment tönkre, mert a gazdasággal lett volna igazából, elsődlegesen baj, mert rosszul gazdálkodtunk volna. Dehogy! Azért gazdálkodtunk rosszul, mert rossz a kultúránk. Majd amikor a szerzőket fogom felsorolni, látni fogják, hogy gyökeresen új szemlélettel van a könyv megírva és megszerkesztve.

De ez nem azt jelenti, hogy ez valamilyen délibábos ábrándkergetés. Egyáltalán nem! Nagyon is kézzelfogható, gyakorlati gondolatok, elképzelések sorjázhatnak benne. Olyanok, amelyek – hadd mondjam azt – gyökeresen változtatni akaró

pártnak is mankóul, iránytűül szolgálhat. Még egy megjegyzés, ami némileg a médiavilághoz is kötődik, hogy ez még mindig egy hazugságkor, amiben élünk, és ezt a hazugságkort kell egy igazságkorrá változtatni, amikor a szó azt jelenti, ami, és nem ködösítünk, és nem fordítjuk ki, és nem beszélünk mellé. Ez a könyv végig erre törekszik. Teljesen újraalkotja, ahol kell, a fogalmakat, annak érdekében, hogy végre tisztán arról beszéljünk, ami van, és nem azt, aminek hazudják.

A fejezetek és szerzők ismertetése előtt megjegyezném, hogy a Magyar Konzervatív Alapítványnak nagyon jelentős a kurátori gárdája, de őket most azért nem sorolom föl külön, mert a legtöbbjük egyben a könyv szerzője is. Papp Lajos, Bogár László és mások is. Aki tagja a kuratóriumnak, de nem szerző, egyedül Püski István. A könyv közel 800 oldalas.

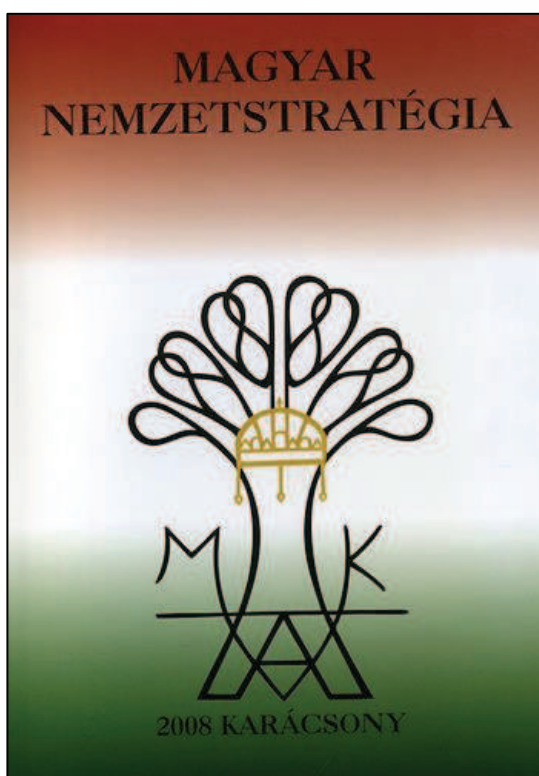
És akkor jöjjenek a fejezetek.

AJÁNLÁS – Jókai Anna: *Előjáró beszéd - egy fontos könyvből*; Jelenczki István: *Megtartó oltalom*; Piukovics Gábor: *Isteni gondviselés*. A három szerző alapító tagja a Magyar Konzervatív Alapítványnak.

BEVEZETÉS – Zétényi Zsolt: *Bevezető gondolatok egy jövőendő nemzetstratégiához*. Ezt követi egy nagyon magvas nyolc oldal: *Összegező gondolatok* címmel. Itt érdemes meg-

említenem, hogy ezt a szerkesztőbizottságnak nevezett csoport állította össze, melynek tagjai: Bogár László, Kocsis István, Papp Lajos, Piukovics Gábor, Tóth Zoltán József, Vass Csaba, Zétényi Zsolt.

Külön hangsúlyoznám, hogy aki kézbe veszi a könyvet, elborzadhat a súlyán, ezt volt alkalmam tapasztalni, főleg amikor megjelent és cipelni kellett a könyveket emeletről-emeletre. Ezt azért mondom, mert vaskos is, de neki kell durálni ma-

gunkat az olvasásához, mert bocsátassék meg nekem, amikor azt mondom, hogy olyan, mint egy mai biblia. Tehát úgy kell kezelni, forgatni, olvasgatni, hogy nem egyszerre az egészet. De ha valakinek netán egy szusszantásnyi ideje se akar összejönni, akkor az legalább az előbb említett összefoglalót feltétlenül olvassa el, ez csak nyolc oldal.

1. AZ ÉLET TISZTELETE – Kellermayer Miklós: *Az első és a második kopernikuszi fordulat*; Vértesaljai László: *Őrizni, őrizni a tisztességet*; Hegedűs Lóránt: *Az élet lényege, szentsége, tisztelete*; Szabó Gyula: *Kilépni a templom falai közül!*; Kisida Elek: *Nemzetstratégián innen*; Molnár V. József: *Péterek és Ábelek*.

2. NEMZETTUDAT - gyökeres alkotmányreform – Kocsis István: *Nemzetstratégiánk és történelmi hagyományaink a XXI. század eleji magyar nemzeti öntudat siralmas állapotáról és gyógyításáról*; Tóth Zoltán József: *A Szent Korona jelentősége és időszereplése. Alkotmányreform*; Zétényi Zsolt: *Gyökeres alkotmányreformra van szükség!*

3. TÁRSADALOMGAZDASÁGTAN – Pozsgay Imre: *Meg kell változtatni közjogi viszonyainkat!*; Vass Csaba: *A puba világháborúk*; Bogár László: *A nemzetstratégia társadalomgazdasági alapjai*; Lóránt Károly: *A magyar gazdasági válság háttere, ajánlások a megoldásra*; Mándoki Andor: *A liberális, globalizáló gazdasági rendváltás konzervatív megítélése*; Varga István: *Zsákmánylétiünk*.

4. VIDÉKFEJLESZTÉS, ÉRTÉKALAPÚ FÖLDPOLITIKA – Nagy Bálint: *A magyar agrár- és vidékfejlesztés konzervatív értékrendű fejlesztési stratégiájának koncepciója*; Tanka Endre: *Az érték alapú földpolitika intézményi érvényesítése*.

5. OKTATÁS-NEVELÉS-KULTÚRA – Baranyi Károly: *Oktatás-nevelés*; Andrásfalvy Bertalan: *A művelődéspolitikai fő feladatai*; Jankovics Marcell: *Magyar nemzeti kulturális stratégia*.

6. NÉPESEDÉS, EGÉSZSÉGÜGY – Fekete Gyula: *Kétszáz éve vakvágányon a demográfia tudománya*; Bene Éva: *A magyar egészségügy helyzete és javaslatok az ágazat helyreállítására*; Papp Lajos: *Az egyén felelősége és teendői az egészség megőrzésében*.

7. KÖRNYEZETVÉDELME, ENERGIAGAZDÁLKODÁS – Oláh János: *Gazdálkodás a környezettel*; Járosi Márton: *A magyar energiapolitika alapjai*.

8. MÉDIA – Kondor Katalin: *Média - hatalom - egyensúly*; Varga Domokos György: *Magyar médiastratégia*.

9. CIVIL GAZDASÁG ÉS TÁRSADALOM – Nováky Erzsébet: *Magyar nemzetstratégia jövőkérdésben*; Csizmadia László: *A „negyedik erő” - azaz a patrióta civilek szervezett együttműködése*; Drábik János: *A természetes gazdasági rend Magyarországon*; Vezét-Szőrényi László: *Közösségi pénzügyrendszerek*.

10. EGY A NEMZET – Duray Miklós: *A nemzeti és európai magyar politika szerkezeti és műveleti szempontjai*; Emödy Csaba Renzo: *Magyarországról, az Európai Unióról és a világról - másképpen*; Borbély Imre: *A nemzetstratégia fogalmának meghatározása*; Molnár V. József - Jelenczki István: *Hit-vallás alap-állás*.

Püski István

– könyvkiadó, magyarságkutató, szobrász-keramikus –

Több szempontból is természetes volt, hogy a Püski Kiadónál jelent meg Magyar nemzetstratégia c. könyv, hiszen egyrészt kuratóriumi tagja vagyok a Magyar Konzervatív Alapítványnak, másrészt a Kiadó pontosan azokat az eszméket próbálja immár hetven éve támogatni és terjeszteni, amelyek ennek a könyvnek is meghatározó építőelemei.

Nyugodtan mondhatom, hogy hetven éve, hisz pont idén lett 70 éves a Püski Kiadó, nagy örömünkre.

Ennek a könyvnek a megjelentetése a Kiadó szempontjából sem volt egyszerű munka, végig azon vitakoztam, hogy nem lehet több 300 oldalnál, aztán több mint 700 oldal lett. Azért vitattam a terjedelmet, mert ismerve az olvasóközöniséget, az tapasztalható, hogy háromszáz

oldalig csak-csak elolvassák, utána egyre kevésbé. Végül mégis ennyi lett, nincs olyan mondat benne, amit ki lehetne hagyni.

Nagyon gyors munka volt: egy ilyen könyvet általában egy év alatt szoktak elkészíteni, ez a kéziratokkal együtt három hónap alatt összeállt. A kéziratok megírásával együtt, mert valamikor augusztus elején lett kiadva, hogy kik írják az egyes fejezeteket, szeptember 20-i leadási határidővel, és november végén meg is jelenthetett a könyv. Hihetetlen gyors és pontos munka volt, Varga Domokos György irányításával. Mind a mai napig mondom, nélküle nem születhetett volna meg így ez a könyv, ahogyan megszületett.

És van folytatás. Itt elhangzott, hogy ez a kiadvány még nem a jövőt mutatja, hanem a tényeket, a helyzetet rögzíti. A kuratóriummal épp tegnap tárgyaltunk arról, hogy a folytatáshoz, a jövőkép megmutatásához augusztusban kezdjük begyűjteni a kéziratokat, és reményeink szerint idén novemberre az olvasók kezébe tudjuk adni a *Magyar nemzetstratégia* 2. c. könyvet.

Nagyrészt ugyanazok a szerzők írják, mint az elsőt, egy-két új szerző kerül majd be, de maximum háromszáz oldalban. Terveink szerint most nem az lesz,

hogyminden szerző megírja a maga gondolatait, hanem minden fejezetnél összedolgozzuk a szerzők anyagait. Tehát nem fejenként negyven oldalas szövegek lesznek. Remélem, ebben a folytatásban olyan dolgokat tudunk fölmutatni, amelyek alkalmasak lesznek arra, hogy a jövőt ráépítsék.

Ezzel zárnom is hozzászólásomat, hisz kiadó és nem előadó vagyok. A hetven éves Püski Kiadóról annyit elmondanék, hogy az első kötetet édesapámék 1939 májusában jelentették meg, ez Sinka István: *Vád* c. műve volt. Azt hiszem, ezt ma is lehetne nyugodtan címként használni, bármelyik most megjelenő kötetre. És ez a *vád* nem azt jelentené, hogy fölakasztani, hanem elmondani, hogy mi a probléma. Ez a kötet is erről szól, hogy mi a probléma. Köszönöm szépen!

Varga Domokos György

Egyetlen megjegyzést engedjenek meg. Szerintem nem az a baj, hogy az elmúlt húsz évben a politikusok nem tudták volna, hogy mi kellene, hanem az a baj, hogy lelketlenek voltak. Ezt azért mondom, mert nem tudom osztani azt a nézetet, hogy ez a kötet nem mutat utat. De mutat, még ha nem mindenben van leosztva számokra és adatokra.

Püski István

Ez részemről sem vitatéma, szerintem is ad utat, de a következő még inkább mutat majd.

Fekete Gyula

– író, szociográfus, újságíró –

(1922. február 26. – 2010. január 16.)

Akkor hadd vitatkozzam én, rögtön az elején. Elhangzott, hogy feltártuk a gondjainkat. És az a kérdés is a kötet előszavában leírtak mentén, hogy tud-e az ország valamit csinálni?

Tudna!

Tudna, ha egyáltalán hozzáfogna. Eltelnek az évtizedek anélkül, hogy valaki is érdemben foglalkozna az életünkkel. A legfontosabbal, az első számú sorskérdéssel, hogy élünk-e vagy pusztuljunk ki a világból.

Se a politika, se a tudomány, se a közönség nem foglalkozik a legfontosabbal.

Most írtam éppen, a múlt hetekben a Tudományos Akadémiának egy nyílt levelet... Ez az ütközés a konfliktus állandó helye: élet vagy halál.

Voltaképpen a pártok is teljesen ennek a frontnak a két oldalán helyezkednek el: *élet párt* és *halál párt*. Hozzáteszem, persze, nem feltétlenül tudják, a halált hogyan szolgálják, de szolgálják bőven. Mint ahogy most is! Kérem szépen, reménytelen dolog, előrebocsátom, hogy itt belemélyedjek ebbe a problémába, ötven év óta foglalkozom vele, olyan kilenc-tízezer oldalt írtam róla. Elképzélhetik, hogy itt most erről nem sok újat mondhatok el.

Mégis megpróbálom... Illetve, hagyom a csudába ezt a tízezer oldalt! Inkább a továbbiakról beszélnék most. Felkérést kaptam, hogy foglaljam össze röviden a legsürgősebb tennivalókat a népesedés ügyében. Szinte általános vélekedés – persze, a diktált közvélemény! –, hogy hát nem lehet ebben semmit sem csinálni. Hát mit lehetne csinálni? Hát nem szülnek a nők! És hát kész. Nem lehet őket erőszakolni. Persze, hogy nem!

De nem arra erőszakolják, hogy szüljenek, hanem arra, hogy ne szüljenek! És ezt ötven éven át, bizonyíthatóan csinálják. Megjelent egy naplóm, amely 1941-ben kezdődik. Ekkor Sárospatakon megválasztottak az iskolában önképzőköri elnöknek, azóta mindig belebeszélek a politikába is. Ebben a naplóban, amely 3500 oldalnyi, néhány száz olyan dokumentum van, amely végig bizonyítja azt, hogy ötven év óta nálunk a népesedés, ha értelmezzük a szót, a népirtást jelenti. Még egyszer mondom: a *népirtást*. Minden módon bizonyítható ez, nemcsak statisztikával, hanem olyan rendelkezések tömegével is, amelyekről előre látni, hogy csakis csökkenteni fogja a születésszámot. Az is ilyen, amiről a napokban dönt a kormány. Annakidején én javasoltam a GYES-t. A Kádár-rendszerben sikerült megoldani, a pártközpontban volt annyi tisztességesebb szándékú kommunista, aki megszavazta azt a GYES-t, amelyik három évre a kismamáknak megengedi, hogy otthon legyen a gyerekkel, és valamennyi pénzt is kapjon rá.

Mostanra megjött az a kormány is, amelyik elszánta magát arra, hogy ezt eltörli. Többször előfordult már, hogy próbálták eltörölni, de mindig beleütköztek a közvéleménybe, hiszen milliók vették már igénybe a GYES-t. Mindenki, aki foglalkozott gyerekkel, az tudja, hogy az anya háromévi közelségére szükség van, olyan szüksége van erre a gyerekeknek, hogy egész életében megsínyli, ha ez a közelség nem jön létre. Egész életében megsínyli! Ebből vannak a devianciák, ebből van sok minden, amit ma látunk a fiataloknál.

Ebbe nem akarok belemerülni, a tízezer oldalba, csak szeretném, ha megértenék, miről van szó. Az egész világon, mindenütt a világon – ezt 45-50 évnyi vita, tapasztalat után mondom – a népesedés ügye a civilizált világé. Európáról van szó elsősorban, annyira-amennyire Amerikáról, valamint Japánról. Az iszlám, az nem ide tartozik, az iszlámban nincs baj. És a harmadik világban sincs baj. Nem az emberiséggel van baj, hanem egy olyan kultúrával, amely az élet ellen fordult.

Sajnálom, nem kerülhetem ki azt, hogy némiképpen szakmailag ne jellemezzem a helyzetet, mert másként érthetetlen leszek. Ezer évek óta, ha alkalmaztak valakit – egy jobbágyot, egy cselédet, vagy akárkit –, hogy végezzen el egy munkát, a földesúr is tudta, a rabszolgotartó is tudta, hogy ennek a munkának a honorálását családi méretben kell biztosítani.

Úgyhogy a Százak Tanácsa fel is szólította a múltkori szociális miniszter asszonyt, hogy tanulhatna ő is, tanulhatna a kormánya is szociális érzékenységet az ókori rabszolgotartóktól és a középkori földesuraktól, akik nagyon jól tudták, hogy a cselédnek, a jobbágynek a munkáját családi méretben kell honorálni, ezt a családhoz kell viszonyítani. Tehát, a munkabérnek fedeznie kell nemcsak a munkaerő napi újratermelését, hogy a jobbágy eleget ehessen, és másnap is el tudjon menni munkába, hanem az asszonyának az ellátását is bele kalkulálták, aki szüli és neveli a következő anyákat és a következő munkaerőt. Ezt tudták ezer évek óta.

Voltaképpen ez a gyakorlat folytatódott, amikor a bérből, fizetésből élők egyre nagyobb arányban foglalták el a társadalmat. A közgazdaságtudomány bérelméletét is úgy dolgozták ki – Adam Smith, David Ricardo és mások –, hogy nemcsak a napi újratermelés költségeit kell megadni a munkásnak, hanem a jövő beruházásait is, a jövő megalapozását. Hogy igenis, a munkabérből el tudja tartani a családját is, fel tudja nevelni a következő anyákat és a következő munkaezőket.

Ez a beruházás a jobbágy vagy a munkás által kapott munkabérnek a nagyobbik felét jelentette, mert a munkaező utánpótlás biztosítása – az asszony és a 4-5 gyerek révén, ugye akkoriban átlag ennyivel számolhattak – nagyobb költséget jelent. Ezt azért mondom el, mert tulajdonképpen itt történt a probléma. A bérből-fizetésből élők munkabérelmélete jó kétszáz évvel ezelőtt fogalmazódott meg. A borítékban a munkás nemcsak azt kapta, ami a saját munkájáért járt, hanem azt is ugyanabban a borítékban kapta, ami nem őt illette volna, hanem az asszonyát és a gyerekeit. Ez a munkabér-elméletet mára teljességgel elfelejtették.

Idézném egy két-három diplomával rendelkező mai értelmiségi vitapartneremet, aki azt mondta, hogy a gyerek tulajdonképpen hobbi, olyan mint a bélyegyűjtés vagy a kutyatartás, nem kell attól félni, hogy kihal a nemzet, mert mindig lesznek olyanok, akiknek a gyerek lesz a hobbijuk. Mint ahogy kutyabarátok is mindig vannak, ha nem is kapnak kutyapótlékot és kutyaólat. Megvan ez a levél, tudom azt is, hogy ki írta.

Az édesanyja is hozzászólt a vitához, a sárospataki édesanyja, mégpedig mellettem érvelve, a fiával szemben. Persze, ő nem tudta, hogy az előbb említett véleményét a fia fogalmazta meg. Ő azt írta nekem, hogy bizony igaza van, mert nekem is a negyedik gyerekem lett a legsikeresebb, az egész országban ismerik a nevét. A lényeg az, hogy eltelt kétszázegynéhány év, és teljesen elszokott a világ a munkabérnek azon részéről, ami a jövő beruházásait fedezi.

Mi lett ennek a következménye? A társadalmi létezésnek van egy fő törvénye, vastörvénye: az élet és a javak újratermelése. Az élet újratermelése elől nem lehet kitérni, mert elpusztul a társadalom. A javak újratermelése elől kitérni, lehetőleg nem venni részt benne, azt is lehet mondani, hogy a barlangban lakó ősapánk is megtehetette, nem ment el mamutot vadászni, mert az kockázattal járt, de amikor sütötték, akkor bizonyára igyekezett magának jó nagyot kanyarítani belőle.

Ez a törekvés, hogy élőkődjön másokon, mióta ember él, mindig is megvolt, de nem pusztult bele a társadalom. Nyomort okozott, szegénységet okozott, de bele nem pusztult a társadalom. Viszont most egy újfajta élőködési forma terjedt el, az élet rovására, ami az élet továbbadásának a megtagadása. Ez ugyanolyan élőködés, ugyanis az illető, aki megtagadja az élet továbbadását, ugyanúgy a társadalom tagja, ugyanúgy ennek javaiból, előnyeiből él tovább, sőt igyekszik minél jobban élni.

Ráadásul jobban is él, mert ugye, nem az történik, hogy megtagadja az élet továbbadását, és felköltözik az erdőben egy fára... Alapjában, ha felköltözne a fára, nem lenne többet gond vele. De ő továbbra is a társadalomban akar élni, méghozzá jobban, mint mások.

Nézzük csak meg, nálunk mi történik, hogyan is vagyunk ezzel.

Az Alkotmánybíróság többségi határozattal döntött arról, hogy aki meddővé operáltatná magát, ezt akár 17 éves korában megteheti. Tehát aki meddővé operáltatja magát, alkotmánybírósági határozattal kapott szabadságjogot arra, hogy másokon élősködjön, méghozzá azt a gyilkos élőködést folytassa, hogy megtagadja az élet továbbadását. Sőt, erre a parlament is többségi határozatot hozott.

Tehát alapjoggá tették nálunk a társadalom pusztítását. Tovább megyek, mert nemcsak ilyen aberrációk vannak. A melegházasság ugyancsak megkapta a szabadságjogot a társadalom pusztítására, hisz az egynemű pároknál nem nagyon lehet összehozni gyereket. Aki szándékosan nem akar utódot, az mind megkapta ezt a szabadságjogot. A művi abortusz törzsközönsége megkapta a magzatgyilkolás szabadságjogát. Még egyszer mondom, *szabadságjogát*.

Teljes képtelenség, szerintem, gyilkosságra szabadságjogot hirdetni meg. De valahogy ezt is elviseli a mai társadalom. Vagy a szinglik, kérem, a szingli egy új

életforma most már. A szingli azt mondja, jobb így lenni, történelmi előzményei is vannak az ilyen életmódnak, tehát miért ne lehetne ez most is szabadságjog. A szingli is megkapta a szabadságjogot erre az élőkódésre.

Próbáltam utána számolni, otthon majd önök is számoljanak utána. Először is azzal, hogy a szingli nem vállal gyereket, azt jelenti, hogy nem lesz anya, nem lesz apa, így amit a munkabérében gyerekekre kap, azt magára költi, tehát elsikkasztja a munkabéréből. Ez a nagyobbik tétel a munkabérében, az átlaggal számolva havonta 50-60-70 ezer forint. No de, nemcsak ez van, mert a társadalom csak úgy létezhet tovább, ha a társadalomban valaki őhelyette megszüli az utódot.

A legertermészetesebb szerintem az az igazságérzet, ami azt mondja, hogy ha tehát valaki mások helyett szülte az utódot, és mások helyett neveli, akkor legalább a költségeit térítsék meg ezért. Még így is jól járt az, legalábbis őszinte jól járt, akinek nem kell küszködni a gyerekekkel, nem kell kockázatot vállalni, egyáltalán a gyerekekkel törődni, amíg az apró gyerekből felnőtt lesz, nem kell neki rengeteg időt rászánni és bajoskodni vele. Ezt tisztán ajándékba kapja a szingli.

De akkor viszont legalább a költségeit térítse meg ennek, és abban a pillanatban már helyreigazodik valami igazságtalanság. De sehol a világon erre nem képesek a demokráciák. A demokrácia tudniillik egyre inkább eltávolodik attól az eredetileg még meglévő tulajdonságától, hogy nem lehet a jövőt másként szolgálni, csak áldozatokkal. A jövőt csak akkor szolgálhatom, ha valamit nem használok el, hanem a jövő számára félreteszem, és a jövő beruházásait biztosítom vele.

Ez mindenütt a világon így van, de ahol gazdagabbak a népek és az országok, ott jobban el tudják viselni azt, ha ilyen igazságtalanságok maradnak a jövedelemelosztásban. Nálunk a jövedelemelosztásba ezek az igazságtalanságok úgy beékelődtek, hogy még felvetni is kockázatos. Csak egy példát mondanék – de nagyon sok van – arra, hogy igenis lehetne javítani a helyzeten. Nem kellene annyira megjutalmazni azokat, akik pusztítják a társadalmat, vagy kevesebb jutalmat adni.

Vagy tán nem is jutalmazni. Én azt is el tudnám képzelni, hogy olyan igazságos társadalom szülessen, amelyikben a társadalom pusztítóit nem premizálják. De egyelőre ettől nagyon-nagyon messze vagyunk. Még a gondolatának a felvetése is olyan, hogy egyetlen párt se meri vállalni, mert szavazatokat veszítene vele. Egész Európában egyetlen olyan ország van még, ahol az utánpótlás biztosítja a jövőt. Ez az ország Albánia. Nincs több.

Mondják, hogy Franciaország. Nem igaz. Mondják, amit mondanak, egyik se igaz. Nemcsak azért, mert nem érik el minden anya után a teljes termékenységi mutatót. Minden anya után 2,10-2,20 gyereknek kellene születni ahhoz, hogy szinten maradjon a társadalom létszáma. Nálunk a termékenységi mutató most 1,28-1,29 körül, vagyis nem sokkal több, mint a fele születik nálunk annak, ami minimálisan kellene ahhoz, hogy szinten maradhassunk.

Nem lehet mást a jövőre jósolni, kiszámítani sem lehet mást, ha ez így folytatódik, csak azt, hogy természetesen, bele fogunk pusztulni. Az elvénülés már most is olyan arányú, hogy egyre kevésbé van lehetőség... Tudom, persze, hogy ilyenkor, mint ahogy nálunk is, suttymban elkészült egymillió ázsiai betelepítésének a terve. Kérem szépen, ezelőtt 25-30 évvel kezdték el hangoztatni a neoliberálisok, hogy megcsinálják az együttélők paradicsomát Európában, hogy sokféle nép fog boldog egységben együttélni, és haladni a jövő felé.

Akkor írtam először arról, hogy így az elvénülő Európa kibiztosított etnikai aknamező lesz. Azóta ez be is következett, mára kibiztosított etnikai aknamező van mindenfelé Európában. És nekünk sincs más jövőnk, mint az, amelyik egyébként a nagy Angliának, a nagy Franciaországnak, a nagy Németországnak is azt jelenti, hogy máris elveszítette történelmi identitását. Semmi azt már vissza nem hozhatja. Nyolcvanmillió ember beköltözött idáig Európába, az már nem fog visszaköltözni. Egészen más nyelvű, más hitű, más szokású, más szándékú és így tovább, mint az eredeti németek, az eredeti franciák és az eredeti angolok.

Elveszítette az identitását máris, ezt múlt időben mondhatom. Ez vár ránk is, mert a magyar politika, a magyar tudomány, a magyar közvélemény semmit nem mozdít előre, és nem is hajlandók. Egyszerűen süketek az emberek ehhez a témához, ami az életet jelenti, nem foglalkoznak vele. Nem érdekel – mondják. Valami rossz érzés fogja el az embereket, gondolom, hogy úgyse tudunk mit csinálni.

Pedig csak azt nem kellene tenni, amit teszünk: ennyire fölbiztatni, megajándékozni a társadalom pusztítóit. És ennyire kikerülni minden igazságosabb vonást a jövedelemelosztásban. Amiket itt elmondtam, csak nevetséges nyöszörgés ahhoz képest, amit érzek, hogy mondani kellene, mert mérhetetlenül nehéz elviselni azt, hogy ötven év óta azon küszködök, hogyan lehetne ezt megértetni emberekkel. De nem hajlandók! Inkább belepusztulnak abba, hogy elvénülünk, és elfogy a fiatalságunk, minthogy egy kicsit is gondolkoznának a jövőjükéről.

Vass Csaba

– *filozófus, szociológus,
közgazdász* –

Tisztelettel köszöntök mindenkit! Polgármester úr a fórum megnyitásakor erkölcs és etika megkülönböztetéséről beszélt. Ehhez fűzném hozzá azt, hogy mi megpróbáltunk akkreditáltatni egy kommunikáció pedagógiai szakot, amit a Magyar Tudományos Akadémia akkreditációs bizottsága a következővel utasította el. Volt egy formai hiba is, de mellette tartalmi megjegyzéseket is tett a bizottság, ugyanis mi, Református Egyetemenként a református erkölcsre is akartuk tanítani a leendő pedagógusokat. Azt írták vissza, hogy ez elfogadhatatlan, diszkrimináció. Ma az Akadémia akkreditációs bizottsága a kultúrharcnak, mégpedig a pusztító harcnak a fellelvárára.

Ilyen körülmények között kell léteznünk.

Én a Református Egyetemen vagyok a Kommunikáció és Társadalomtudományi Intézet vezetője, még pár napig, ezt követően ugyanígy folytatom, de másutt a pályafutásomat.

Szóba került a megnyitó beszédek során az is, hogy a negyedik gyerekkel mi a helyzet. Én nem akarom senkihez hasonlítani magam, csak azt mondom el, hogy az első gyerekeknek se könnyű. Ha nem lett volna Trianon, akkor édesapám Czegén, édesanyám pedig Szolyván élne, én pedig nem lehetnék itt.

Nem a terv és a program az, amiről most előadást fogok tartani, ugyanis arra kaptam felkérést, próbáljak meg arról beszélni, amilyen a helyzetünk, ami megszabja, milyen lehetőségeink vannak egyáltalán. És ez a globalizáció. Ezen belül pedig a háborúnak egy sajátos változata, amit se polgáraink, se kormányaink nem akartak tudomásul venni, és ennek következtében adódik az, hogy a rendszerváltásunk úgy, ahogy van, megbukott, és ezért új rendszerváltásra lenne szükség.

Mielőtt azonban arról beszélnek, hogy mi is ez az új világ, ehhez először azt kell kiemelni, hogy – ahogyan Varga Domokos jelezte már – leírásához új fogalmakat kell használnunk. Hogy szemléltessem ennek szükségességét, szeretném, ha egy játékot eljátszanánk. Ez csak egy teszt, és szeretném, ha senki nem úgy tekintené, hogy bárkit megszegényíteni akarok. Inkább csak meg akarok valamit mutatni. A végén elmondom, hogy mit. A játék rendkívül egyszerű.

Mondok majd egy magyar szót. Azonnal, abban a pillanatban, ahogyan ki-mondtam, mindenki hangosan mondja az első definíciót, ami erről eszébe jut. Akkor működik csak az egész – ugyanis az elsődleges asszociációkat szeretném megmutatni –, ha tényleg mindenki mondja hangosan, és tényleg azt, ami először eszébe jut. Fölkészültünk? Akkor mondom.

Hajó... /*Víz, vitorlázás, út stb. hangzik a teremből.*/

Itt olyanok vannak, akik a nemzeti kultúráért – ami, mint tudjuk, egy szakrális kultúra – az életüket áldozzák. Ami a *hajó* hívó szóra hallható volt a teremből – víz meg hasonló dolgok –, azok egy másik világnak, egy anyagelvű világnak a kategóriái. És senki nem mondta azt, hogy templom. Merthogy a templom is hajó. Ha ezer évvel ezelőtt egy paraszttól megkérdem, mi jut eszébe arról, hogy hajó, la-dikot mond meg templomot.

Ezért van szükség felhívni a figyelmet arra, hogy ha valami új dologról van szó – és a globalizáció tényleg új dolog –, akkor ahhoz új fogalmakat is meg kell

tanulnunk. És ráadásul egy olyan helyzetben, amikor az életünket áldozzuk valamiért, de a manipuláció következtében olyan helyzetben vagyunk, hogy nem igazán tudjuk, kik is vagyunk mi tulajdonképpen.

Amikor kezdődött a mai nap, kellett volna mondani egy áldást, ami nem sikerült. Azért mertem elmondani ezt a *hajós* példát, mert áldással akarta kezdeni ez a közösség a mai tanácskozást. Akkor talán lehet látni, hogy van relevanciája annak, amit mondtam. Arról fogok tehát beszélni, hogy mi a globalizáció, a globalizáción belül milyen alapvető folyamatok mennek végbe, és mindennek mi a hatása a magyarságra. Hogy mi a helye és mi a pozíciója ma Magyarországnak a *második puha világháborúban*, és hogy ennek következtében hogyan és miért bukott meg a magyar rendszerváltás.

Az előadást, amit előkészítettem, először – lassan egy éve már – a szokásos szárszói alkalommal mondtam el, ott kettő és fél órára volt rá. Senkit nem akarok megrémíteni, nem fogok két és fél órát beszélni. Fél órába próbálok belesűriteni, aminek az lesz a következménye, hogy néhány vetített képet ki fogok hagyni.

Fölírtam ide egy idézetet, elolvasom: „*Franciaország háborúban áll, az ellenség kegyetlen és kíméletlen, a franciák mindebből nem érzékelnek semmit.*” Hogy komoly ember mondta, azt most el lehet olvasni: François Mitterand. Amikor kiderült, hogy gyógyíthatatlan beteg, és abbahagyta a köztársasági elnökösködést, akkor megjelentette egy kötetet, aminek az elejéről idéztem. Bogár László kedves tanítványom és barátom fedezte föl ezt a szöveget.

A kérdés az, hogy milyen az a háború, amiből a megtámadottak semmit nem érzékelnek? Sőt, élvezettel folytatják az életüket. Nyilvánvaló, hogy a hagyományos háborúval kapcsolatos fogalmaink szerint nem tudjuk megmondani, hogy ez milyen háború. A háborút érzékelnünk szoktuk. Meglőnek, elveszítjük a szeretetteinket, szétrombolnak... Ez a véres háborúknak a meghatározása. De hát, itt nem érzékelnek ebből semmit! Akkor milyen háború ez?

Itt néhány olyan fogalmat említettem, amivel érzékeltetni szeretném, hogy a gazdaságról, a tudományról, a társadalomról, a hatalmi rendszerről olyan fogalmakat tanultunk meg, amelyek a modernizációt írják le, és a globalizációban már nem érvényesek. De ha egy kicsit megvizsgáljuk a dolgot, akkor még a modernizációban sem érvényesek.

Mindennek fényében mi az a kerkérdés, amit meg kell tudnunk válaszolni? Az alapkérdés az, hogy mi legyen a világgal? Menjen-e tovább a világ a globalizációk irányába? Szeretném hangsúlyozni, hogy a globalizáció sem egynemű, többféle globalizáció van. Vagy pedig egy olyan világgközösséget építsünk föl, ami netán a szeretet elvére épül? Esetleg szakrális világgközösség lehet? Ma utópiának tűnik a kérdés, addig is valamit kell kezdenünk. Van a globalizációnak... Illetve, amikor ezt írtam, úgy tűnt, hogy van egy erős irányzata, amelyiken lehet szövetséget kötni. Ez most kezd héttérbe szorulni.

A globalizáció lényegéről sokat írnak a publicisták, többek között az a szerző is, akire Fekete Gyula utalt az imént azzal, hogy a gyermeknevelés szerinte ugyanolyan hobbi, mint a bélyeggyűjtés meg a kutyatartás. Sokat írnak arról, hogy a globalizáció gazdasági jelenség, gazdasági globalizációban élünk, amikor a változás csak annyi, hogy nagyobbak a vállalkozások, átfogják az egész glóbuszt, meg milyen jó a dolog, mert most utazhatunk, mindent megvehetünk, mindent elérhetünk. Ez azonban tévedés, vagy némely esetben egyenesen félrevezetés.

A globalizáció ugyanis nem egyszerűen gazdasági természetű változás, hanem egy új létmód. Márpedig ha új létmód, mégpedig legalább akkora mértékű a változás a modernitás és a globalitás között, mint amilyen a középkor és a modernitás között volt, akkor ez azt jelenti, hogy nemcsak a gazdaság – és főként nem csak a méretei –, hanem minden megváltozott benne.

Lehet, hogy némely dolog úgy néz ki, mintha ugyanaz lenne, mint a modernitásban volt, mégis lényege szerint változott meg. Egy példa: szokták mondani, ha valami úgy néz ki, mint egy kacska, úgy totyog mint egy kacska, úgy hápog, mint egy kacska, akkor az kacska. Nekünk azonban a globalizációval kapcsolatban meg kell tanulnunk, hogy ha valami úgy néz ki, mint egy kacska, de úgy sompolyog, mint egy róka, úgy éneklő ki a sajtót a szánkából, mint egy róka, és olyan kegyetlenséggel fojtogat, mint egy róka, akkor az egy kacsának álcázott róka. Ez a helyzet a globalizációval is. A globalizációban minden más, még akkor is, ha kívülről, az álca szerint úgy nézne ki.

A létmódoknak különböző változatai vannak. Vannak szakrális létmódok. A világ nagyobbik része még mindig ebben a létmódban létezik. Sőt, én most egy illetlen kérdést megint föltennék. Mit gondolnak, a Kárpát-medencei magyarság hány százaléka gondolja úgy, hogy a világ transzcendens berendezkedésű? Olyan szerencsés helyzetben vagyok, hogy időnként tudok Kárpát-medencei adatfelvételeket készíteni, így nem mások felméréseit ismertetem, hanem magam által megmért adatokat tudok mondani.

Nem *keresztényt* kérdeztem, hanem *transzcendens berendezkedésűt*. A válasz: a népesség 92 százaléka. Van kb. 5-6 százalék, amelyik a kérdésre válaszolva azt mondja, hogy anyagelvű világban hisz, semmiféle transzcendens nincs, és van 1-2 százalék, amelyik azt mondja, hogy ő anyagelvű, de humanista. Mert ugye, tudjuk, az anyagelvű nem humanista.

Tehát a világ nagyobbik része, és a Kárpát-medencei magyarság meggyőződése is az, hogy a világ transzcendens. Ezzel szemben viszont a sajtót – a médiát –, ha megnézik, abban a 98 – inkább a 99 – százalék olyan nyelven beszél, és olyan világból hoz híreket, ami egészen más világ, az anyagelvű modern világból.

Ez az anyagelvű modernitás Európát jellemzi. És ebből az anyagelvű modernitásból fejlődött ki az új, a globalista létmód is, ami már más kontinenseket is hatalmába vont. Ahogy idéztem: a globalizáció elsősorban európai jelenség, de nem

teljes Európa, hanem csak egyik változata alakult át globalizációvá. Tudni kell, hogy ez a változat, amely óriási vállalkozásokra épült, s ezért makroglobalizációként szoktam említeni, az észak-amerikai kontinensen is diadalmaskodott, ezért ezt a változatot *Ameurópának* nevezik.

A két kontinens maradékai is kénytelenek voltak, hogy ne süllyedjenek el, követni ezt a változást, de ezt úgy tették, hogy valamennyire megtartották az európai jellegzetességeket is, ezért a globalizációnak ezt a változatát *Euramerikának* nevezték el. Az észak-amerikai kontinensen kezdett kifejlődni a globalitás harmadik változata, az ott élő ázsiaiak zárkóztak fel a két másik globalizációs kísérlethez, őket *Amerázsiának* szokták nevezni.

Végül ez az Amerázsia valamilyen mértékben összekapcsolódott az Ázsiában maradtakkal is, amely az *ázsiai makroglobalizációs modellt* dolgozta ki.

Ezek új identitások, új megnevezések, amelyeket az új szereplők adtak egymásnak, nem mi találtuk ki e neveket.

A modernizációban ahhoz szoktunk hozzá, hogy földrajzi nevekkal tudjuk jelölni a különböző identitásokat: Amerikát, Európát, Ázsiát. Ezek ebben a formában nem léteznek már, illetve alávétetten, gyarmati helyzetbe szorítottan léteznek. Uralkodó, a modernitást is gyarmatosító helyzetben *Ameurópa*, *Euramerika*, *Amerázsia* és az *Ázsiai modell* van.

Hangsúlyozni kell azonban, hogy a globalizációnak ez – a nagy vállalkozásokra alapozott változata – csak az egyik, és hogy legalább két nagy változata van a globalizációnak. Az egyik a makroglobalizáció, ez a vállalkozás mérete szerinti megkülönböztetés. De, mint látjuk majd, nemcsak a vállalkozás mérete szerint különböznek, hanem más dimenzióban is, erre majd mondok példákat.

Tehát van egy makroglobalizáció és van egy mikroglobalizáció.

Mit jelent egyik és mit a másik? A makroglobalizáció, ha nem a gazdasági vállalkozások méretei szerint, hanem társadalomszerkezetük felől tekintünk rájuk, szupranációknak a hatalom társadalmait jelenti. Megint csak érdemes megjegyezni, hogy amikor nemzetellenesek, kedves liberális vagy nem liberális barátaink – helyesebb lenne őket liberokratáknak nevezni –, akkor szó sincs róla, hogy eltávolodtak volna a nemzettől. Csak egy másfajta nemzet, a globalizáció nemzetfogalmát, szupranációkat képviselnek most már, és ezért a modern nemzeteket föl akarják számolni, be akarják építeni ezekbe, vagy egyszerűen gyarmatosítani szeretnék a modern nemzeteket.

Ezek közül *ameurópa* van ide először fölírva, mutatom, hogy hol helyezkedik el. Tehát *ameurópa* egyszer itt, egyszer itt helyezkedik el. Ha valaki ismeri az Egyesült Államok területét, akkor az tudja, hogy ez itt Los Angeles, San Francisco vidéke, ez pedig a New York, Washington vidéke. Itt van a gazdasági hatalom, itt van a dekulturációnak a hatalma. *Euramerika* itt helyezkedik el, részben a keresztény, illetve keresztény Közép-Amerika és Európának bizonyos részei található

euramerikában. Ameroázsia pedig ez a zölddel jelölt terület, amihez még persze Japán is hozzátartozik.

Ezek azok, amelyek a modernizációból, meg a tradicionalitásból kiléptek már, és ebbe a globális világba belekerültek.

Úgy kell ezt a dolgot elképzelni, hogy régen a földrajzi teret osztották föl a hatalmak egymás között. A földrajzi tér fölosztása viszonylag egyszerű, hozzászoktunk már ahhoz, hogy méterben mérünk. Hangsúlyozom, hogy hozzászoktunk. Régen nem méterekben mérték, hanem valami egészen másként. Ma, ha elmegyek abba a faluba, ahol van egy kis vályogházunk, és megkérdezem, hogy hol találok a következő szomszédot, akkor nem úgy magyarázzák el, ahogyan egy városban szokták, hogy ebből az utcából azzal a trolival, meg ezzel a földalattival menjél ennyi megállót, hanem azt mondják, hogy hát jaj, nagyon egyszerű, elmész a Veronka néniig, ott elkanyarodsz a Balázs bácsi felé...

Ott a tér nem centiméterekből és nem hosszúságokból áll, hanem személyközi viszonyokból. Ott még normális emberek élnek. A globalizációban viszont a modern földrajzi téren is túlléptek, és a társadalmi teret hasították széjjel, ami azt jelenti, hogy ugyanazon földrajzi téren belül, helyeken belül, vannak hagyományos, modern és olyan társadalmi terek is, amelyekben már megvalósult a globalizáció.

Egy példát a szociális tér széthasítására: egyszer, még 1982-ben el kellett mennem valahova előadást tartani. Sietnünk kellett, ezért azt mondták, hogy menjünk a Rózsavölgyön keresztül. Eltátottam a számat, én azon a vidéken soha nem jártam, és azt láttam, a szocialista panel-ketrecék után, hogy a legkisebb épület – mondanom sem kell, hogy mindenik vagy rokokó, vagy barokk stílusú volt –, de a legkisebb épület is hatszáz négyzetméter lehetett. Fürdőmedencével együtt, 1982-ben. Akkor kérdeztem, hogy mi ez. A sofőr azt mondta, hogy ez itt a megvalósult szocializmus – teszem hozzá: társadalmi tere.

Így lehetséges, hogy *Amerópa* meg *Euramerika* itt van, itt él velünk, csak nincsenek országhatárai. Ami nem azt jelenti, hogy egyáltalán ne lennének határai, ellenkezőleg, sokkal nehezebb oda bejutni, mintha országhatárai lennének. Mindenki tudja, hogy milyen őrző-védő, fegyveres testületek ellenőrzik azt, hogy beléphet oda valaki vagy sem.

Mindenképpen kell valamit mondanom arról, hogyan kell elképzelni ennek az új makroglobális világnak a természetét. Elmondok egy mondatot, így szoktuk definiálni. Ha nem lesz minden kifejezés ismerős, és egészében pedig egyáltalán nem lesz ismerős, az nem azért van, mert önök vagy én itt ne lennék érdeklődők, hanem azért, mert a globalizáció akkor tud előre haladni, ha letagadja saját magát, azaz, ha az identitását megnevező szavakat sem ismerik az alávetettei. És nálunk a média ezt támogatja. A mondat pedig így hangzik: *A makroglobalizáció hatalomtársadalma: szuperszimbolikus, szimulakratív nem legitim hatalom által irányított producens által felépített világ, s ebben élünk.* Majd menet közben erről is tudok mondani valamit.

Ugyanakkor a makroglobális szupranáció kettős szerkezetű: uralkodó helyzetben a hatalomtársadalom van, aminek az a lényege, hogy benne már nem a modern gazdaság létezik, amihez mi hozzászoktunk, a globalizáció nem gazdaságtársadalom. Czakó Gábor jó barátom mondja azt, hogy a világunk gazdaságtársadalom, de már nem az, ez már egy hatalomtársadalom, egyetlen adatot mondok. Az, ami a gazdaságon belül a legfontosabb lenne, a pénz, az teljesen megváltozott a globalizációban.

Hallotta-e valaki Önök közül azt a kifejezést, hogy „futures”? Nem azt, hogy mit jelent angolul, hanem azt, hogy ez egy pénznem. A pénznek egy globalizációs típusa. Ebből a pénzből, ami csak egyfajta – a globalizált pénznek még legalább tizenöt fajtája van –, ebből a pénztípusból összesen 300 ezer milliárd dollár van forgalomban. Árufedezet viszont, azaz a világtermék értéke pedig 30 ezer milliárd. Azt tanultuk közgazdaságtanból, hogy amikor 10 százalékkal több pénz van, mint amihez árufedezet áll rendelkezésre, akkor az már nagyon-nagy inflációt jelent, ha pedig 20-25 százalékkal, akkor összeomlik a gazdaság.

Itt ezer százalékkal van több pénz, s még sincsen infláció. Amiből az következik, hogy a futures nem gazdasági pénz, hanem hatalompénz. És arra is használják. Az IMF többek között ezzel a hatalompénzzel bánik. Ez az a hatalomtársadalom, amit superbiasnak hívnak.

Beszélgünk arról is, hogy mit jelent az a mesterségesen fölépített valóság, ami bennünket megpróbálnak elhelyezni. És ha Önök is tapasztalják azt, amit én naponta, hogy az új generáció, még az egyetemista új generáció is, egészen más világban él, s e fiatalok nem is értik sokszor azokat a szavakat, amiket mi mondunk, az többek között azért van, mert egy ilyen szuperszimbolikus, szimulakratív világban élnek. Mi megszoktuk, hogy egy olyan világban élünk, amit kézzel meg lehet fogni. De számukra ez nem igazán jelent sok mindent.

Többek között azért nem, és ezt egy francia filozófus, Baudrillard mutatta ki, hogy a tárgyaink már nem is tárgyak, hanem tárgyhelyettesítő jelzések. Régen, amikor mondjuk egy fotelt el akartak adni, a reklámok úgy szóltak, hogy amikor fáradtan hazamész munkából, és jól esne leülni, és a száraz Martinidet meginni, akkor ez a fotel lesz a legalkalmasabb, nagyon kényelmes, vedd meg.

Most nem így csinálják. Most úgy beszélnek, pszichológusok, pszichiáterek, szociológusok, közgazdászok összejönnek, és kutatásokat végeznek, hogy milyen pszichiátriai betegségek jellemzik az adott közösséget. Miután ezt megméri – ezt viszonylag egyszerű megmérni –, akkor a kreatívnek nevezett csoport kialakítja azt a reklámszöveget, ami ennek a pszichiátriai betegségnek az eliminálására szolgál. Nem a meggyógyítására, hanem az eliminálására.

És akkor azt mondják annak, akinek az anyjával van probléma, hogy ha hazamész fáradtan a munkából és biztonságra vágysz, az anyaöl ölelésére, akkor vedd meg ezt a fotelt, mert ha beleülsz, akkor olyan biztonságban fogod érezni magad, mint az anyaméhben.

Nem tárgyakat veszünk már, csak tárgyhelyettesítő tárgyakat, amit szimulakrumnak neveznek. A szuperszimbolikus világban már a tárgyak sem tárgyak. Van ugyan kézzel fogható hordozójuk, de nem ezt, hanem igazából egy jelentést, egy érzést veszünk meg, ez a szimulakrum. Egy olyan jelentést, ami egészen furcsa dolgot ad ki.

A lényeg, ami ezt a világot jellemzi és fölépíti, az a hatalompénz, amiről az imént beszéltem.

Azt, hogy mediatizált világban élünk, azzal próbáltam jelölni, hogy egy rózsaszín falon egy rózsaszín tévé van. Tárgyhelyettesítő tárgyokról volt szó. És kialakul egy olyanfajta identitás, amelynek már semmi köze sincsen sem a történeti, sem a nemzeti, a jelen nemzeti identitásokhoz. És többek között ez az, amiért az unokáinkkal – nekem már majdhogynem az unokáim az új generáció –, nagyon nehéz megérteni magunkat.

Az ő identitásuk ugyanis márkaidentitás. Egy viccel próbálok ezt is érzékelteni. 1988-ban jelent meg Magyarországon az első kereskedelmi rádió, a Danubius. Akkor Hofi csinált egy viccet.

– Mama, ugyan, hallgasson már, mit képzél maga, kicsoda maga?

– Én, fiam? Én a Danubius rádió hallgatója vagyok!

Érthető? Úriasszony vagyok, vagy proletár asszony vagyok. Ez valamilyen identitás. De hogy a Danubius rádió hallgatója?

Föl van osztva a fiatalok világa. Az egyik *depeche mode*-os, a másik *deszkás*. Azért ezt a kettőt emeltem ki, mert a *depeche mode*-os, meg a *deszkás* úgy van megkonstruálva, hogy gyűlölniük kell egymást. A fiatalok között gerjesztett gyűlöletnek gazdasági oka van: a piacfelosztás, ahol a felosztásban kialakított határokat védik az átlépéstől a gyűlölettel. A gyűlölet, amit így gazdasági okokból keltenek, egészen tragikus szintig is eljut: alacsonyabb-magasabb rendűnek tekintik magukat, illetve a más márkához tartozókat, ami egyfajta rasszizmus is. Amit nehezen fognak fel, mivel nulldimenziós márkanyelvet kapnak saját márkájuk világának elbeszéléséhez, amely alkalmatlan az erkölcsi reflexióra.

Nem tudom, mennyire lehet látni, ez nem egy fénykép. Ez egy szobor, amit 1968-ban, Amerikában készítettek, és ott is az volt a címe, hogy *A győztes*. Ez a plázának a vásárlója. Ma már nemcsak azért mennek a plázába, hogy vásároljanak, ma már a plázákat a plázazombik töltik meg.

Plázazombinak szaknyelven a nárcisztikus impulzusvásárlót nevezik. Impulzusvásárló pedig az, akinek semmiféle kontrollja nincsen. Lemegy, hogy a gyereknek vegyen tejet meg kenyeret, és vesz magának egy sprayt vagy egy műkörmöt, amiket a reklámokban látott. Ez az impulzusvásárló.

És ezen a képen láthatjuk *A vesztes*. A természetben van egy aszott hölgy, aki ellentéte a ducinak, és egy 19. század végi munkás arisztokratának a kredencébe pakolászik, csak hogy ez a természet – itt lehet jól látni –, ez egy temető. Ő temetőlakó.

Eddig a makroglobalizáció. Sokat lehetne, kellene beszélni még róla, idő szűkében azonban térjünk át a mikroglobalizációra. Pesten, legalábbis a belső kerületekben nem lehet két sarkot menni úgy, hogy ne ütköznénk bele egy kínai büfébe. De ez csak a felszín, mert nemcsak kínai vendéglők vannak az országban, gondoljuk át: azokat el kell valahogy látni.

A büfék, éttermek ellátásához a terményeket Magyarországon, a magyarországi parasztnak a napszámosként való foglalkoztatásával termelik meg, egy kínaiak által felügyelt mezőgazdaságban, Magyarországon. Zsebszerződésekkel vették. Persze nemcsak a kínaiak, mások is itt vannak. Itt van Amerópa, Euramerika is. Lépünk tovább: nemcsak kínai büfék, éttermek és kiszolgáló mezőgazdaságuk található meg nálunk, hanem itt van az úgynevezett kínai piac is, ahol mindenfélét, ipari termékeket is lehet vásárolni, azaz kínai ipar is van nálunk is. S tegyük hozzá,

hogypénzintézeteik, kórházaik, sajtójuk iskoláik is vannak, amit, ha együtt vesszünk figyelembe, akkor azt látjuk, hogy teljes gazdaság, mi több, teljes kínai közösség van itt nálunk Magyarországon, s minden más országában is a világnak.

Ugyanakkor azt is tudnunk kell, hogy fontos, hogy legyen, mert ha nem lenne, és ha ez az egész nem lenne, akkor Magyarországon már a '90-es évek elején sorozatos éhséglázadások lettek volna. Ugyanis itt meg lehet kapni 5.000 Ft-ért azt a cipőt a gyerekeknek, amiben ugyan csak három hónapig tud járni, de a Váci utcában egy ilyen cipő 40.000 Ft-nál kezdődik, azt meg nem lehet megvenni. Kínai áruház is van. Most már nem tudok olyan magyarországi kisvárosba menni, hogy még lenne magyar áruház. Már csak kínai áruházak vannak, ha más nem, akkor egy szatöbbolt. Olcsó ruházkodás, étkezés, háztartási felszerelések – ezek nélkül lenne éhezés és lázadás.

A makroglobalizáció durva hatalmi beavatkozással betör minden országba, nemcsak Magyarországra. A mikroglobalizáció pedig lassanként beszivárog. Ami azt jelenti, hogy Magyarországon már van egy kis Kína, van egy olyan ország, amely nem Magyarország. Ez Kína.

De mondom, szeretném elkerülni a látszatot... Nem örülök neki, hogy ez így van... De még nagyobb baj lenne, ha nem lenne.

Áttérek a Fekete Gyula által a népesedéssel kapcsolatban mondottakra, ugyanis arra vonatkozóan ma már nemcsak a humanista értékekre kell hivatkoznunk, de vannak gazdaságelméletek is, amelyek tragikus képet mutatnak: ezt úgy nevezik, hogy humángazdaság. Itt van, amiről Gyula beszélt, ez a görbe, hogy hogyan megy szépen lefelé a magyar népesség. Itt kezdődött a relatív fogyás, itt van az abszolút fogyásnak a szakasza. És mindez azért van, mert Magyarországon a gyermeknevelésnek, vagy másképp a humán tőke megtermelésének a költségei magasabbak, mint a hasznai. Ami, ha humángazdasági szempontból értékeljük, éppen fordított eredményt mutat: a humánvagyon a tárgyi vagyon sokszorosát éri, ezért a népességcsökkenés nemcsak nemzeti szempontból, hanem gazdaságilag is fogyást okoz, a nemzeti vagyon csökken általa.

Ez torz, mesterséges dolog, Gyula megmutatta azt, hogy ha van négy gyereke, akkor az nagyobb érték, mint az a termék, amit meg tud neki venni. Sokkal nagyobb hasznot is hozhatna belőle a tőkés. Úgyhogy nem a modern gazdasági tőke műve ez, hanem a hatalom tőkéhez kapcsolható különleges szándék.

És, miután a kétféle globalizációról ejtettünk néhány, a szükségeshez képest kevés szót, nézzük, mit jelent a háború a globalizáció korában. Már tudjuk, hogy kik azok, akik egymásnak az igazi ellenfelek: a világ ma a globalizációk közötti háborúról szól. Mi felvonulási terep vagyunk. Forrás, olyan forrás, amit külszíni fejtesen lehet letermelni. Nézzük ehhez először azt, hogy mit jelent a háború fogalma hagyományos értelemben? Azt jelenti, hogy idegen területeket és javakat akarnak megszerezni, amit eddig véres háborúkkal oldottak meg.

Van azonban egy olyan fegyver, ami ezeket a véres háborúkat lokálissá teszi, ami miatt többé nem lehet világháborút csinálni felhasználásával, ez az atombomba. Emiatt aztán a véres háború már csak helyi lehet, bár világbirodalmak is belebukhatnak még ilyen lokális háborúba, mint ahogyan ez a szovjetbirodalommal történt az Öböl-háborúban. Akik mások területeire, javaira áhítoznak, fölalták azonban a háborúnak egy olyan változatát, amit *puha háborúnak* lehet nevezni. Megint nem tudom kifejténi a puha háború fogalmát, mert idő nincsen rá, ezért csak néhány szót vagy mondatot tehetek hozzá a képre írtakhoz.

Az első szó: az eltérítések. Az eltérítés itt azt jelenti, hogy az értéket, a dolognak az értékét és árait eltérítik egymástól. Ha például megveszünk idehaza egy mahagóni szobabútort... Kevesen tudjuk persze, megvenni, mert az tízmillióba kerül. De ennek a valódi értéke: a mahagóni erdő újratelepítésének, felnevelésének, gondozásának, feldolgozásának, szállításának együttes értéke már százmillió lenne. Ami azt jelenti, hogy a mahagónit természetők sokat vesztenek, a vásárlók sokat nyerne az árak és értékek eltérítése következtében. Viszont ha a mahagóni természetőkhöz odaviszünk egy kütyüt, amely előállításának a költsége tíz forint, és adják ezerötszázért, akkor újra, csak fordított irányban eltérítették az árakat és értékeket, amiért is újra kifosztják, de most az importőröket. Ez az eltérítés. Úgy mondják, hogy cserearány eltérítés, még inkább rontás.

A második szó: a csapda. A cserearány rontás mellé, hogy hatékonyabbá tegyék a források kiszivattyúzását, csapdákat, egész csapdasort építenek föl.

Nézzük a csapdasort. Hitelescsapda: a mesterségesen, az export-import cserearány eltérítésével mesterséges hiteligényt keltenek fel, majd alacsony kamatot ígérnek, amit később magasra emelnek, s ez a kamatcsapda. Ezt követi a kereskedelmi csapda, amikor a veszteséket olyan külkereskedelmi mérlegre kötelezik, ami tovább növeli veszteségeiket. A privatizációs csapda következik ezután: a korábbi csapdák által felhalmozott veszteségek kifizetésére állami privatizációt rendelnek el, amiért később majd nem lesz mivel kitermelni az adósságszolgálathoz a forrásokat. Most pedig ott tartunk már, hogy – talán hallott mindenki arról – kilakoltatják a bankok azokat a lakásokból, akik nem tudnak fizetni. A privatizációs csapda idáig csak a közvagyonot vitte el, most már ott tartunk, hogy a magánvagyonba is beleharapnak. És azt is elviszik.

Szivattyúik. Szivattyúik azok az intézmények – hitel, kamat, egészségpénztárak, nyugdíjpénztár stb. –, amelyeken keresztül a maradék nemzeti, illetve most már személyes jövedelem jó részét szívják ki ugyanazon globalizációs hatalomgazdasági intézmények. Azért mondom a nyugdíjpénztárt, mert arról bebizonyosodott, tényleg szivattyú volt: befizettük a pénzeket, ők meg kifizették maguknak munkabéreként, amiért is nemhogy több nyugdíjat adnának, hanem kevesebbet fizetnek majd, mint az állítólag legrosszabb állami nyugdíjrendszertől lehet kapni. Nem lesz ennek következtében nyugdíja azoknak, akik magánnyugdíj-pénztár tagok.

Tolattyúk is vannak. A tolatyúk meg a szennyet hozzák ide, telepítik le a szennyet. Szó szerint is, szennylerakó hely lettünk.

A *puba háborúk* ezzel azonban nem érnek véget, csak elkezdődnek: ezután ugyanis azokat a látszatvilágokat, meg látszatidentitásokat építik föl, amiket nem egy műsorral, hanem műsorfolyamokkal, illetve egyeztetett, világformatokkal kivitelezett műsorfolyam-hálózatokkal oldanak meg. A médiahatás mérése ezért nem hoz megfelelő eredményt, ugyanis többnyire egy műsornak a hatását mérik meg, az azonban, érthetően, szinte semmit nem mutat.

De nem egy műsort kell megmérni. Mert az olajmágnás Jockey-ról szóló *Dallas* című műsorfolyam például nyolc éven keresztül működött, és az is tudnivaló, hogy a hosszú sorozatok képesek szocializációs csomagokként is működni, azaz ezek identitásokat is kiépítenek, amelyek a látszatvilágokat népesítik be, és akik majd a szimulakrumoknak lesznek az igénylői.

És még egy dolgot mindenképpen meg akarok említeni. Az emberi jogok ezek ellen a támadások ellen nem védenek. A modernizáció folyamatának az elején alakultak ki, a globalizációban pedig egészen más típusú támadások vannak. Egy példát mondok. Az emberi jogokban a személyiség nem szerepel. Azt mondják, hogy személyiségi jogok. Nem kellett szerepelnie, mert csak a funkcióit kellett biztosítani, hogy működjön, mert személyiség volt.

Na de, most aki a *Danubius rádió hallgatója* vagy *depeche-mode-os*, annak már nincsen saját személyisége, mert kreáltak neki valamit. Kényszeridentitása van, miközben azt hiszi, hogy az a sajátja, s szabadsága révén építette ki – s ilyenként is védi majd azt. Az idő nagyon előrehaladott, ezért én előre ugrok, és a magyarországi helyzetről beszélek. A magyarországi rendszerváltásban... Néhányan talán vannak itt a teremben, akik tudják, hogy Fekete Gyulával együtt mi nagyon aktívan részt vettünk ebben, és egy másfajta rendszerváltást terveztünk meg, és akartunk megcsinálni. Azóta, sajnos a kormányok is, és bizonyos értelemben a politizáló elitünk is – egy rövid polgári kivételtől eltekintve, anélkül, hogy tudná, milyen világban él, hogy ebben a világban él, valami egészen mást csinál.

Nem vették észre, hogy Magyarország – mondjuk – ez egy tömlő, ami a két végén lukas, s ebből a tömlőből a makroglobalizáció fölfelé, a mikroglobalizáció lefelé szívja ki a forrásokat. A mikro többet visz el egyébként, mint a makro. Két szivattyúrendszer, ami a forrásainkat viszi el, és ennek tragikus következményei vannak, amire majd rá fogok mutatni.

Ma már így néz ki a magyar társadalmi szerkezet. A makroglobális társadalom, a népesség 5 százalékát teszi ki, a mikroglobális ugyanúgy az 5 százalékát. Nem ötszázezer kínai van itt persze, hanem különböző becslések szerint harmincezer és százezer között vannak, a többi az éhbéért foglalkoztatott magyar paraszt és más kétkezi munkás. Az, amit modern nemzetnek nevezünk, az a népességnek a 35 százalékát teszi ki. Ez együtt 45 százalék, a magyar népességnek a kisebbik része.

Hol van a nagyobbik rész? A válasz: ki van szorítva az emberi élet lehetőségéből.

Roncsgazdaság. A roncsgazdaságba nem a szegények tartoznak. A szegény az, aki ennek a modern nemzeti gazdaságnak a legalsó decilisébe, tíz százalékába tartozik, így beletartozik az említett 45%-ba. Vannak azonban, akik a szegénységi küszöb alatt élnek, és nekik is két típusa van. Az egyikbe tartozókat nevezzük roncs-társadalomnak. Ők azok, akik a gazdaságból való megélhetésből ki vannak már szorítva, de még az államtól vagy a családtól kapnak valamilyen jövedelmet. Ezeknek is 35 százalék az aránya. A másik típusba az a kb. 15 százalékos hányada tartozik a magyar népességnek, amelyik lassú halálra van ítélve, valóban arra, mert legális jövedelme nincs, utcán, a látott módon temetőben, erdőben stb. él, és ezeken a helyeken az átlagos életben maradási, azaz az agonizációs idő három év.

Ugyanis a csövesek, a temetőlakók, a barlanglakók, a magányos öregek és így tovább, ezeknek ennyi az átlagos életkora. Ez a magyar népességnek a 15 százaléka, gyakorlatilag ez már nincs. És az ellen küzd ez a 35 százalék, nehogy lecsúszson a roncs és páriagazdaságba, egyre kisebb eséllyel. Mi ennek a következménye, ha egy kicsit tovább gondolunk?

A következő szó, ami erre a kérdésre válaszol: Trianon. Trianonból is azonban hármat szokás megkülönböztetni.

Az első Trianon volt a politikai Trianon, itt jól látható, hogy az ország kétharmadának a területét elcsatolták, és amint említettem, édesapám innét, édesanyám innét jött, tehát az elcsatolt területekről kerültek az őseim ide.

A második Trianonnak a vége volt az, amit főigazgató úr is említett, a december ötödikei szavazás. Ez a lelkeknek a Trianonja, amikor elcsatolták egymástól a határon túl élőket és a határon belül élőket.

Én is úgy gondolom egyébként, hogy sokkal jobb a helyzet, mint a szavazáskor volt. Megfélemlítették akkor a magyarságot és becsapták. Egzisztenciális fenyegetéssel.

Abban az időben volt nekünk ez az Apponyi nevű grófunk, aki mindent megtett Károlyival szemben... Nem kellett volna ennek bekövetkeznie, ha valamit nem csinál meg. De ő mindenáron meg akarta csinálni. Most azonban Apponyi helyett újabb Károlyi és Károlyik ülnek trónra, és ő volt az, aki befejezte a lelki Trianont.

De ez a *második puha világháború*, amiben élünk, nemcsak ezzel a következménnyel járt. Ha jól megfigyelték ezt az ábrát, látható, hogy ami maradt Magyarországból, a modern nemzeti Magyarország, ismét csak az egyharmada a politikai Trianon által meghagyott országnak.

Ha pedig a nemzeti vagyont tekintjük, különösképpen most, akkor még csak nem is egyharmad, mivel a nemzeti vagyonnak kétharmadnál nagyobb részét ajánlották ki ezek a Károlyik. Ez a harmadik Trianon, ami a megmaradt országot lelkileg és egzisztenciálisan is egyharmadára zsugorította.

Nem akarom ugyanakkor negatívummal befejezni mondandómat, mert van megoldás. Ennek a megoldásnak a zálogát egy másíkfajta globalizáció – ami ezért már nem is globalizáció – adja. Van egy olyanfajta globalizációs mód, amit a Motorola kezdett el csinálni. Ez egy telefongyártó cég, amelyik a legnagyobb freon felhasználó volt, a freon miatt lyukadt ki az ózonpajzs.

A Motorola megváltoztatta a technológiáját, így nem lyukasztja tovább az ózonpajzsot.

Ehhez egy teljesen másfajta gondolkodás kell, mint ami idáig volt, ez egy alternatívát jelenthet.

Tehát van kivel szerveződnünk, van kihez csatlakoznunk, és a megoldás pedig itt van. Önök, akik megérthetik, hogy mit jelent az, hogy globalizáció. Akik megérthetik, hogy egy másik világban élünk. Egy olyan világban élünk, ami egy szuperszimbólikus világ, és mivel a munkájuk éppen a szimbólumokat jelenti, a kultúrát, Önöknek van a legnagyobb esélye arra, hogy igazán megértik, és igazán tenni is tudnak azért, hogy a helyzet megváltozzon.

Megértetni, megmagyarázni, és akkor lehet majd cselekedni. Köszönöm szépen, hogy meghallgattak!

Bálintné Kovács Júlia
Arménia Örménymagyar Baráti Társaság, Kolozsvár

A 92 százalék nagyon szépen hangzik, de én nem hiszem. Vagy pedig nem értettem, hogy miről van szó. Azt olvastam, hogy 1997-ben volt egy ilyen kérdés karácsony táján, hogy mit ünnepelünk, és csak 33 százaléka a magyar népességnek tudta azt, hogy Jézus születését, ugyanezt megismételték 2005-ben, ekkor a megkérdezetteknek már csak 17 százaléka tudta. Akkor hogyan is van az, hogy 92 százaléka a Kárpát-medencében élő magyarságnak istenhívő, transzcendens?

Vass Csaba

Most akadtam bele abba a problémába, hogy hadarnom kellett, túl sokat akartam egyszerre elmondani. Próbáltam jelezni ennek a 92 százaléknak az említésekor, hogy nem keresztényekről beszélek, hanem arról, hogy a világot valamilyen módon transzcendensnek tekintőkről. A kérdéseket – pl. Mit gondol önmagáról? – úgy szoktuk föltenni, hogy többféle válaszlehetőséget rendelünk hozzá.

A Kárpát-medencei felvételt 2007 januárjában fejeztük be, és 2008 januárjában az erdélyit. Mindkét területen kb. 33-35 százalék választotta azt, hogy „*Hívő a saját egyházának tanítása szerint*”. Sajnos, ezek nagyrészt az idős emberek közül kerültek ki. A „*Vallásos vagyok a magam módján*” válaszlehetőséget nagyjából ugyanennyien választották.

Ez azt jelenti, hogy még mindig keresztények vagy keresztények valamilyen mértékben, de már nem akarnak templomba járni, csalódtak a tiszteletesben vagy a papban, mert szerintük olyan, amilyenek nem szabadna lennie, de azért arról a meggyőződésükről még nem tettek le, hogy a világ transzcendens berendezkedésű.

A harmadik lehetőség volt, hogy „*Nem hiszek egyetlen tételes vallásban sem, de úgy gondolom, hogy a világ transzcendens berendezkedésű*”. Itt a jógától a buddhizmuson, a zenén keresztül rengeteg dolog szóba jöhet.

Ez a három csoport adja ki a 90-92 százalékot.

Varga Domokos György

A következő kérdező jelentkezéséig befejeznék egy gondolatot, amit jeleztem a mai beszélgetés felvezetésekor, és amelyet akkor szerettem volna elővezetni, amikor én kerülök sorra, de lehet, hogy az idő szűkössége miatt én már nem tartok előadást, ezért legalább ezt az egy gondolatot most elmondom, mert nem akarom, hogy belém szoruljon.

Nagyon fontosnak érzem annak a világos elmondását, hogy a Magyar nemzetstratégia kötetben szereplő gondolatoknak a java része az úgynevezett *mainstream*-be, vagy a média fő sodrába egyáltalán nem jelent meg. Miért nem? Ez döbbenetes, mert ha megnézzük, kik a szerzők, akkor láthatjuk, hogy jeles, neves emberek a magyar kultúrában, politikában, értelmiségi körökben. Hogy lehet ez?

A médiáról írt fejezetben ezt bőven fejtegetem, és erről Vass Csaba is beszélt, hogy a politika, a gazdaság és a média elég alávaló hatalomszövetséget hozott létre. Ez azt is jelenti, hogy a gazdaságnak, a médiának jó odadörgölőzni a pártpolitikához, az igazi politikai hatalmat jelentő pártokhoz. Nemcsak a kormányon lévő szocialistáknak, liberálisoknak, hanem a Fidesznek is megvan a maga médiavilága, médiahadteste, médiabirodalma, amely nem engedi be azokat a gondolatokat, amelyek gyökeresen másak, mint amelyenkről a parlamentben szoktak vitatkozni.

Nálunk a fő változtató politikai erő, amennyire ezt a korlátok lehetővé teszik majd számára, a Fidesz. Örülünk kell azonban annak, hogy más erők is megjelennek a politikai porondon, gondolok például a Jobbikra, olyanok, amelyek versengésre kényszerítik majd ezt a politikai képződményt, amely szintén a parlamentben foglal helyet huszadik éve, és ennek okán a hatalom dimenziójában jeleskedik. Ezért jellemzően azokba az irányokba torzult el, amelybe a politikai tényezők eltorzulnak, ha nincs civil erő, civil ellenőrzés.

Ezért örülök annak is, amit Vass Csaba mondott itt korábban, hogy az Önök dolga lesz a maguk helyén ezt a civil hatalmat építgetni. Ezért jó, hogy egyre-másra tapasztaljuk az önkormányzatok szintjén, polgármesterek szintjén, hogy ez az elképzelés egyre erősödik, példákat látunk sorra innen is, onnan is. Ezért örülünk olyan képződményeknek is, mint a Magyarok Szövetsége. Egy alulról induló szerveződés, amely nem azt mondja, hogy hatalmat akarok, párthatalmat azért, hogy végre ezt az életet ebből a kerékvágásból kimozdítsam értelmes célok, lehetőségek

irányába. Hanem azt mondja, hogy akkor lesz változás, ha te, ha te, meg te is megmozdulsz, és a magad helyén csinálod.

Nem én fogom megmondani, hogy ott helyben mit csinálj, nem is tudom megmondani, mert én csak a te motorod vagyok, a te lelki támaszod, ösztönződ. De ha te nem mozdulsz meg ott helyben, akkor nem lesz változás. Ez a politikai elit nem hoz nekünk semmiféle változást, csak akkor, ha mi erre rákényszerítjük. Ezért örömteli az is, hogy Magyar nemzetstratégia c. kiadványunkban is szólnak meg olyan civil szervezeteknek a képviselőit – pl. Csizmadia László –, akiről a Civil Összefogás fórumán, tüntetéseken is hallhattunk.

Nem arról beszélek, hogy a politikusok mind sütnivaló gazemberek, hanem arról, hogyha nincs civil kontroll, akkor elszabadul a politika. Nyugaton azért működik jobban a politika, mert ott erősebb a civil kontroll. Ha mondjuk Angliában, valakit ballépésen kapnak, akkor le kell mondania. Itt a szemünket kilopja és mégis ott virít továbbra is. És erről mi is tehetünk, mert újraválasztottuk őket, bár ismertük Horn Gyulát és Gyurcsány Ferencet is.

Az a jó, örvendeztem két évvel ezelőtt – és nem értették –, hogy végre itt van ez a Gyurcsány. Írtam is egy olyan címmel cikket, hogy *Gyurcsány, köszönöm*. Miért köszöntem? Mert egy olyan mutatványos volt, akiről világos volt, hogy akármekkora tehetség, amilyen mértékben teszi tönkre az a kör az országot, amelynek megtestesítője volt, olyan erővel halad előre a megvilágosodás.

Ezt már akkor lehetett tudni, akármennyire fájó ez a megvilágosodás. Ennek ilyen következményei vannak, hogy például a könyveim felelős szerkesztője, ki-megy Németországba egy öreg nénikére vigyázni, hogy meg tudjon élni. De ezek az egyéni tragédiák ébresztik végre fel a jónépet, hogy Uramisten, hát kiknek hittem. És most lesz fogékonyság a Fekete Gyula, a Vass Csaba gondolataira.

A Jobbikra eddig el lehetett mondani, hogy a világ rasszistái meg hasonlókat, de most már kiröhögik azokat, akik állandóan ezt sulykolják. Voltaképp még nem röhögnek rajta, de már kezdik, és beválasztják 14 százalékkal, és lehet, hogy 25 százalékkal fogják majd a következő választáson.

Boros Erika irodalomtörténész

Azok közé az emberek közé tartozom, akik tudják, hová tartoznak. Határozottan tudom, hogy kezemet Isten kezébe adtam, különösen három éve, és azt is tudom, hogy nemzetem sorsa is Isten kezében van. Azt is tudom, hogy nem véletlen volt ez a december ötödike, mert 23 millió romának kellett volna jönnie. Nem jöttek, viszont jöttek helyettük mások, amiről most nem akarok beszélni. Azok közé az emberek közé tartozom, akik tudják, hogy a Kárpát-medencében még nem történt meg a rendszerváltás, a rendszerváltoztatás, és ennek bizony el kell jönnie. A letisztulásnak is. Arra kérem Varga Domokost, hogy beszéljen nekünk annak az új világnak a médiájáról, amely egyszer megvalósul.

Varga Domokos György

Nem mondanék most erről túl sokat, mert huszonöt oldalon fejtegettem a médiastratégiát, ezért engedjék meg, hogy megint a legfontosabbnak vélt gondolatot mondjam el önöknek. Azon túlmenően, hogy az egész világunkat nagyjából bele kell képzelnünk abba a világba, amelyről Vass Csaba beszélt, és ami kicsit még megfoghatatlan világnak tűnik, szerintem most ugorjunk a magunk egyéni világunkba, és ehhez mondanám a következőt.

Ne higgyük azt, senki ne higgye azt, hogy itt úgy fog megváltozni a média, mondjuk egy televíziós csatorna, hogy hátradőlünk a székbe, és várjuk, amíg olyan televízió lesz, amilyent szeretnénk, ami értékeket közvetít, ami a jövőnket meg tudja szépíteni, építeni. Ilyen nem lesz. Megint azt kell hangoztatnom, hogy Önökön múlik, lesz-e változás.

Hol van most sajtószabadság, szólásszabadság? Leginkább a világhálón, ez is a civil világ. Meg kell értenünk, hogy az, aki rendszeresen kinyitja a tévét, és ott felejtkezik a különféle kereskedelmi vagy pártcsatornák műsorait nézve, az nagyon nehezen tud elvonatkoztatni attól, amit ott lát. Én a média világában dolgoztam, volt olyan időszak, amikor hetente háromszor ott díszeltem a képernyőn. Higy-

gyék el nekem, ezt máshol is elmondtam, Önöknek is elmondom, hogy hetekig-hónapokig ragyogóan meg tudunk lenni anélkül, hogy kinyitnánk a televíziót.

Tudom, hogy nagyon sokan nézik a televíziót. Főleg akik egyedül maradnak, félig-meddig vagy teljesen, azoknak ez a napi időtöltés. De azt is látom, hogy aki ezzel mulatja az időt, annak – megbocsátanak, hirtelen egy mesesorozat jutott eszembe, az egyik mesének az a címe, amelyben Habocska tévébetegséget kap.

Szóval, aki rendszeresen nézi a tévét, nagyon nehezen tud elvonatkoztatni attól, amit ott lát. Lehet erre azt mondani, hogy sok csatorna van, és sokfelől szedi az információt, és ezért a véleménye egyre csiszolódik. Nem ilyenek vagyunk. Ha valahol nagyon jól csomagolva adnak el hullajó, izgalmas dolgokat, akkor azt fogjuk nézni, miközben a nagypénteket pont a butításunkra, az agyunk elterelésébe fektetik be. És jószerivel, ha van egy érdekesebb, másként szóló televízió, ott rendszerint nincsen pénz.

Én is egy ilyen tévéhez járok most, a Magyarok Szövetségének a tévéjéhez, ott lelkes, rokonszenves emberekre leltem, akiknek fontos Magyarország, de ott is látom, hogy mondom a fickónak, ezt és ezt kellene csinálni, azt mondja, menjek a vállalkozóhoz, mert hát miből, ki fizeti. Olyan versenyhelyzet van, hogy nagyon nehéz. Önökön múlik, hogy azt mondják, átlátok a szitán, nem nézem, nem nyitom ki, nem fogok azért pénzt áldozni közvetve vagy közvetlenül, hogy a nagy reklámtortából ezek kapják a nagy suskát.

Hozzáteszem, ha a választók jóvoltából végre olyan politikai erők kerülnek hatalomra Magyarországon, és a magyarok lakta területeken, amely politikai erők a valódi értékeket szolgálják, mondjuk azokat legalább, amelyek nyilvánvalóvá válnak ilyen gyurcsányi hókuszpókuszolások után, akkor van lehetőség. Akkor ezek a politikai erők, Önökre, civilekre támaszkodva, bátrabban nyúlnak egy olyan közszolgálati média kialakításhoz, amely az értékeket, a jövőt, a gyökeresen más jövőt fogja szolgálni.

Horváth László

Tiszamenti Nagycsaládosok Egyesülete (TINCSE), Zenta

Megragadott Fekete Gyulának az a mondata, hogy lám, az albánok, Albánia az egyetlen olyan ország Európában, ahol pozitív a népszaporulat.

Az albán édesanyák vállalták, hogy ők nem háborúval, hanem szaporodással próbálnak megmaradni a földükön, és ezt véghez is vitték. Az albánok az egyedüli nemzet itt a környéken, akik kilakták bölcsőjükből a szerbeket. Ez azért is érdekes a számomra, mert mi is itt vagyunk Európában, sőt igen közeli szomszédai vagyunk, benne élünk Szerbiában. Én lassan az ötödik országban élek, pedig el se költöztem egyszer sem sehova.

Az albán édesanyákhoz képest mi tudatosan tesszük ennek az ellenkezőjét. Ezért is alapítottuk mi Zentán, úgymond Noé mintájára a nagycsaládos egyesületet, hogy valamiképpen föl hívjuk arra a figyelmet, hogy az egy után jön a kettő, a kettő után a három, és bizony sok híres emberünk nem született volna meg, ha nem lett volna ötödik, meg hatodik a családban. Ők ezt tudatosan vállalták.

És most itt van, amit Fekete Gyula is mond, hogy valakik nemzetellenes politikát folytatnak. Nem akarta nevén nevezni a dolgot, de mindnyájan tudjuk. Nagyon szép volt az a gondolat és vers Reményiktől, amit a találkozó kezdetén hallhattunk. Hogy mennyire oda kelleje figyelniük egymásra, függetlenül attól, hogy ki melyik területen lakik.

Ha a népességfogyás így folytatódik, én, aki mindig azért harcoltam, hogy ott haljunk meg, ahol születünk, apáink sírjánál, belegondolni se merek abba, hogy nem lesz majd, aki eltemet bennünket. Ez engem is aggaszt, és töprengek rajta, hogyan lehetne megfordítani ezt a folyamatot.

Egy kis kitérővel mondanám a délvidéki helyzet kapcsán, hogy a nagymamám, aki megérett két háborút, mondja, hogy ez a belső, polgárok közötti háború rosszabb volt, mint a világháború, mert itt a lelkek háborúja volt. Amikor küszködtük azzal, hogy maradjunk, menjünk? Világba szaladjunk? Sokan nem tudták eldönteni. És akkor mi magyarok, akik annyi mindenben köröszkül mentünk, részben a szerb, részben a horvát oldalon lettünk besorozva. És most a két testvér, magyar-magyar ellen harcoljon...

Annyi mindenben köröszkül mentünk, és ha a mi anyáink nem vállalnak gyereket, sőt most még inkább nem, ebben a nagy demokráciában... Elnézést, de tévesen értelmezzük a demokráciát. A szülőnek az a kötelessége, hogy nevelje a gyermekét, az államnak, a kormánynak pedig az, hogy az állampolgárainak megadja mindezt a jogot. Nem pedig fordítva! Már bocsánat, ha egy kisfiú vagy kislány azért toporzékol, hogy ő beugrik a kútba, mert kíváncsi, mi van ott, akkor a demokrácia elvén azt az édesanyja megengedi? Nem engedi. Akkor miért kell megengedni, hogy gyilkosságokat hajtsanak végre az édesanyák, az abortuszra gondolkodnak. És sok ilyen más, hasonló helyzet van.

Én gratulálok az író uraknak a könyvhöz, és a kérdésem az, hogy tudnánk-e mi, magyarok, úgy összefogni, vagy valamiféleképpen fölkelteni a lelkiismeretünket, hiszen háromféleképpen is veszíthetünk, hiszen nemcsak véres háborúk vannak. Említették az előadók, hogy írnak a *hogyan tovább*-ről is. A következő lépéssel kapcsolatban kérdezném, hogy rá tudnak-e mutatni pontosan arra, amivel föld tudnánk ébreszteni a lelkiismeretünket?

Mi, úgymond határon túliak, előbb fölbredtünk, mint akik itt vannak belülről az országban, de most azért nekik köszönhetjük, hogy ez a könyv megíródott, és remény van rá, hogy megíródik a második része is. Csak jó lenne, hogy erre más is odafigyeljen.

Fekete Gyula

Nekem is az a tapasztalatom, hogy határon túl sokkal inkább találkozunk magyar érzelmű emberekkel és magyar öntudattal, mint a határon belül.

Nem akarok erre kitérni, mert ennek magyarázata is van természetesen, de nagyon szomorú ez az állapot. De ha már szó esik róla, legalább annyit elmondok, hogy 1956. után összeült a párt, amelyiket visszaültetett a helyére az országot elfoglaló szovjet hadsereg. És megvitatták, hogy miből származott ez a forradalom, kik a hibásak, kik a felelősök érte.

Megállapították, hogy itt legtöbbet a forradalom ügyében a nemzeti érzés, a nemzettudat föllángolása hozta. A vizsgálatokat is úgy irányították utána, én magam is tapasztaltam, mert engem is elvittek. Tehát ez volt a legérzékenyebb dolog: a magyarságtudat és a magyarság jövőjéről való gondolkodás.

És elindult százezer pártkatonára, és százezer pártkatonára évtizedekig azon fáradozott, hogyan lehet kiirtani a nemzeti érzést, elsősorban persze, a fiatalságból. Nem lehet azt mondani, hogy nem értek el eredményeket. Nagyon nagy eredményeket értek el a pártkatonák. Egész természetes most, hogy a Hírvivő vagy minek nevezik, azt írja a nemzetről, hogy „*csak a nemzet szót hallom és piros-fehér-zöld kiütések lepik el a testemet?*”.

Ilyen eredménye van ennek a hadjáratnak. Pontosan emlékszem rá, a fordulatkor volt egy felmérés arról, hogy mi a vélemény a határon túli magyarságról. Egyszerűen 6 százalék hallott arról, hogy a határon túl magyarok vannak. Csak 6 százalékot érdekelt. Ehhez képest a december ötödikei szavazáson 18 százalékgig jutottunk el a magyarságtudatban. Ez nem szégyen, gyalázat?

Aki emlékszik, még mi volt ötvenhatban, az a gyönyörű egység! Azt kell mondanom, a világ első népe volt a magyar, és tisztelték is mindenütt. Hogy zül- lött le egy nép ez alatt a néhány évtized alatt? Mit lehet elkövetni egy néppel a bol- sevik módszerekkel? Hogy lehet kiirtani belőle a legszebb érzéseit? Ezt mutatta meg. Kérem szépen, az, hogy itt nem hajlandók lemondani, a bolsevikokat ismerni kell. A bolsevik egyetlen értéket ismer, ez a hatalom.

A hatalom megszerzése és megtartása. Nincs más érték számára. Ha az anyját veri agyon, és bizonyítja, hogy a hatalom érdekében tette, büszke lesz rá. És ki is fogják tüntetni a bolsevik emberek. Kérem szépen, a bolsevik mindenütt a világon közveszélyes. Pontosam emiatt, hogy semmit nem lehet bízni benne, mert minden esetben, bármelyik pillanatban megváltoztatja a véleményét, fogadalmát, akármit a hatalom érdekében.

De! Egyvalamiben a magyar bolsevik más. A magyar bolsevik nemcsak köz- veszélyes, hanem önvészélyes is. A legnagyobb ellensége a magyar bolsevik a ma- gyarságnak. Ez tételesen igazolható most már, sorozatban a népiirtásig elmenve. És ezek mind igazolhatók, csak persze, nem volt olyan jogi állapotunk, hogy ez igazolható legyen. Remélem, hogy most elkövetkezik. Én azt a bizonyos hat évvel ezelőtti választást külön üdvözöltem azzal, hogy végre a jósorsnak megköszönhet- jük, hogy rákényszerít arra, hogy gondolkozzunk.

A Fideszt arra kényszeríti rá, hogy elgondolkozzon, nem lehet úgy felkészülni egy választásra, mint ahogyan tették. Gyurcsányék biztosra vették, hogy a Fidesz fog győzni, és ásták a gödröt neki, és nekik kellett belelépni. Rengeteg adósságot,

iszonyatos adósságot csináltak a magyarságnak, igen ám, de aztán az ő nyakukba esett az adósság. Arra számítottak – ahogyan azt már Antallal is megcsinálták Hornék, és még egy következőben is megcsinálták –, hogy minél inkább lerontják a következő hatalom esélyeit, az annál inkább ráfizet erre. Csakhogy beleestek a saját csapdájukba.

Az előadásomhoz annyit még hozzátennék, hogy milyen *kedvezményeket* ad a magyar társadalom a magyarság pusztítóinak. Legalább egy számot, hadd mondjak. Összeszámoltam, hogy például a szingli kb. húsz év alatt 25 millió forintos kedvezményt kap azért, hogy megtagadja az utódlást. Egyrészt felhasználja azt a pénzt, ami az utódjait illetné, másrészt annak, aki helyette szült és nevel utódot, tartozni fog ezzel a pénzzel, mert sose fizeti meg neki.

És sehol nincs most olyan Európában, mint nálunk, hogy a megszorítások a családokat is érintik, akár a GYES-sel vagy GYED-del, amit csinálnak, vagy a családi pótlék leblokkolásával és így tovább. Mindent elkövet ez a kormány a nép ellenében, nemcsak általában a nép, hanem a magyarság létezése ellenében.

Külön előadást lehetne tartani arról is, hogy a történelemlényeink mennyire kerülgetik a határon kívül élő magyarság kérdését, mert rögtön lenacionalistáznak a szerkesztőit vagy íróit a könyveknek. Lehetetlen állapotok vannak ebben is, de egyet még hadd mondjak.

Itt szóba került a demokrácia. Valamire szeretném figyelmeztetni a társaságot. Nálunk a demokrácia lesz az ítéletvégrehajtó. Ha az elvénülésünk tovább tart, tessék belegondolni, mit jelent ez. Egyre több tiszteletkorú ember fog szavazni, de ez

más lesz, mint amilyen gyerekkoromban az öreg parasztember volt. Annak megvolt a tekintélye, mert tapasztalatai voltak. Most meg furcsa módon, mintha az öregek nem tapasztalatukból szereznék a véleményüket, hanem a tévéből, és egészen másként jár az eszük. Tehát nem nagyon bízhatjuk magunkat erre.

Óriási találmány különben a demokrácia, mert az egyetlen olyan rendszer, amely visszacsatolja a felelősséget a népre. Te választod, te vagy a felelős érte, kire bízod a sorsodat, a családot sorsát, a nemzeted sorsát. És megbánod, ha rosszra bízod. Hát, most éppen bánjuk.

Nilvánvaló, hogy az elöregedő, elvénülő és egyben életellenessé váló társadalom – a nagy többség – nem az eljövendő 20-50 esztendővel foglalkozik, hogy mi lesz velünk, hanem azzal, hogy mi lesz vele holnap. Sajnos, a demokrácia egy elvénülő társadalomban – ha tetszik, ha nem – átalakul gerontokráciává, vénuralommá tudniillik. És szavazati többségével igenis, azt csinál, amit akar.

Zahoránszki István

Hollósy Simon Művelődési Egylet, Máramarosziget

Gratulálni szeretnék a könyvhöz, látszik, hogy hatalmas munkát öltek bele. A kérdésem rövid lesz, engem is a demográfiai adatok érdekelnek. Főleg az, hogy mik a perspektíváink, ha mostani trend ugyanígy folytatódik? Itt szóba estek az albánok. Valami hasonlót érzek a romákkal kapcsolatban, mert ők is hihetetlen ütemben szaporodnak, legalábbis az én vidékemen. Lehet, ezt önök meg tudják cáfolni vagy megerősíteni. Erre vagyok tehát kíváncsi, hogy a belátható jövőben mik a Kárpát-medence népesség trendjei: kik fognak csökkenni, kik fognak szaporodni, és esetleg milyen következményei lehetnek?

Fekete Gyula

Ha abból indulok ki, amiből ilyen esetben szokás, hogy mi volt az utóbbi 5-10 évben, akkor csak rosszat mondhatok, mert rettenetes állapotok jöttek létre az által, hogy szinte megállt most már a születésszám. Egyszerűen fel se fogjuk, hogy nincs úgy élet, ha nincs utánpótlása. A legrimitívebb dolgot se fogja fel az ember, én nem is értem ezt, hogy lehet ennyire elhülyíteni, ahogy az egypártrendszer elhülyítette a közgondolkodást... Én tudom, hogy mi volt '56, csudálatos nép volt ez '56-ban. Hogyan lehetett így elhülyíteni ezt a népet?! Hogy önmagával szembe ítélt folytonosan, hogy folyton arra szavaz – mert ott hazudnak jobban, ott ígérnek többet –, ami tönkreteszi, ami végleg eltakarítja a világból. Úgyhogy kérem szépen, sajnos most rövidtávra nem tudok jót mondani.

Vass Csaba

Röviden próbálok válaszolni. A tendencia attól függ, milyen kormányzat van. Amint említettem, és e tekintetben Fekete Gyulának vagyok a tanítványa, a nemzetstratégiának abban a négy évben, amikor a Fidesz volt kormányon, az egyik súlyponti eleme a népesedés volt. Fekete Gyula is benne volt abban az országos bizottságban, amely ezt helyezte középpontba. Akkor a kormánynál el tudtuk érni azt, hogy olyan intézkedések születtek – két területen –, ami egy rövid időre újra meg tudta emelni a népesedés arányát, több gyerek született. Az egyik dolog az volt, hogy hitet és bizalmat lehetett adni a jövőbe.

A mai kormány ezt a hitet és bizalmat tönkreteszi. Azon kívül mi pénzt is adtunk ehhez a bizalomhoz. Háromféle formában gondoltuk. Egyfelől a munkabéreknel, ahogyan ezt Fekete Gyula kiemelte. De az áraknál is próbáltunk valamit elérni, ugyanis nemcsak a munkabérekkel keresztül lehet a népesedést csökkenteni, azaz a demográfiai hajlandóságot, a viselkedést negatívan befolyásolni. Gondoljuk végig: ma ahhoz, hogy a nagy többség a társadalom által elfogadott normák szerinti anyagi színvonalon, technikával éljen – mivel az árakat mesterségesen eltorzították –, csak akkor tudja megtenni, ha nem vállal gyereket. A bérbe ugyan be van építve valamennyi, de ahhoz, hogy meg tudja vásárolni mindazt, amire a norma szerint szükség van, hogy legalább középszínvonalon éljen, abban nincsenek benne a gyerekek. Harmadsorban pedig lakáshoz jutási kedvezményeket adtunk.

Tehát van lehetőség a változásra. A folyamat alakulása azon múlik, hogy a feltételeket hogyan alakítjuk hozzá.

Romhányi András

Köszönjük a szerzőknek, szerkesztőknek, hogy itt voltak. Talán a legfontosabb gondolat, hogy a saját kezünkbe kell venni a saját sorsunk irányítását.

A vacsora után Halmos Béla, Szomjas György és Kallós Zoltán filmjét tekinthetjük meg, amely Jánó Anna moldvai csángó énekesről szól.

A Lészpeden született és élt Jánó Anna nemrég kapta meg a Népművészet Mestere címet. De nemcsak kiváló hagyományőrző énekesként tiszteljük, hanem úgy is számon tartjuk, hogy ez az iskolázatlan, a szájról-szájra öröklődő szóbeliség világában élő asszony – talán éppen Kallós Zoltán hatására – tökéletesen tisztában volt az általa őrzött kultúra értékével, és mint a filmen látni fogjuk, a maga természetes méltóságával képviseli – sajnos már csak képviselte – ezt a szellemi örökséget.

Beszélgetés

HORVÁTH TIBORRAL

a Nemzeti Civil Alapprogram (NCA)
Tanácsának alelnökével

Romhányi András

Jó reggelt kívánok!

A 9. Budakalászi Találkozó második napját kezdjük most el. Szeretettel köszöntöm körünkben Horváth Tibort, a Nemzeti Civil Alapprogram Tanácsának alelnökét. Köszönjük, hogy közreműködésével megtisztelt bennünket.

Sokan vannak közöttetek olyanok, akik két évvel ezelőtt itt voltatok, és az NCA akkori elnöke nem tudott eljönni, és aztán nem küldött maga helyett senkit, ami elég nagy csalódás volt azoknak, akik itt voltak. Azóta új elnöksége van a Nemzeti Civil Alapprogramnak, nemcsak az elnök, alelnökök, hanem a Tanács tagjai is megváltoztak. Az elnökkel, Dr. Nagy Ádámmal vettem fel a kapcsolatot annak érdekében, hogy az NCA képviseltesse magát az ideai Találkozón. Az elnöknek erre az időpontra egyéb program volt beütemezve, de megígérte, hogy az első helyettesét delegálja maga helyett.

Horváth Tibort arra kértem, hogy a Nemzeti Civil Alapprogram működéséről, felépítéséről, törvényi háttéréről, a pénzosztás módjáról beszéljen nektek. Én neki-szegeztem már néhány kemény vagy kényelmetlen kérdést, az én tapasztalataimmal kapcsolatban. Gondolom, ő már ezt bele fogja foglalni abba, amit most itt elmond nektek. Utána pedig kérdéseket lehet föltenni.

Szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy Horváth Tibortól elsősorban praktikákat lehet majd ellesni, az Ő kezében nincsen pénz, Ő nem pénzosztó ember, nincs benne egyik kuratóriumban sem. Tehát őtőle nem pénzt kell kérni, hanem sokkal inkább azokat a módszereket lehet ellesni, megtanulni, amivel Ti pénzt tudtok szerezni. De ez majd ki fog alakulni, Horváth Tiboré a szó.

Horváth Tibor

alelnök

Szeretettel köszöntök mindenkit a mai konferencián!

Remélem, ezen a borús szombat délelőttön sok olyan információt tudok átadni, amivel a programok mellé forrásokat is tudnak találni az egyesületek.

Mint Romhányi András említette, ez év januárjában újjáalakult a Nemzeti Civil Alapprogram Tanácsa. A Tanácsban 12 tag választott, 5 tag pedig delegált, a parlamenti bizottságból kettő, a kormányoldalról pedig három fő, így vagyunk összesen 17-en.

Ahogy elnök úr említette, a mi kezünk alatt nincs pénz, de ez részizgazság, hiszen a Tanács határozza meg a támogatási elveket, és az ehhez rendelhető forrásokat. Ezeket leosztja a Kollégiumoknak, amelyek megpályáztatják ezeket a forrásokat. Nyilván, a Tanács tagjai ezt árgus szemmel figyelik. Nem szólunk direkt bele, de ha a Kollégium vezetése, illetve a tagok esetleg nem akarják meghallani azt, amit a Tanács vezetése, illetve tagjai szeretne mondani, akkor a következő évre ez egy jó muníció számunkra, hogy miként járjunk el.

Igazából indirekt módon tudjuk ezt befolyásolni, és azt gondolom, hogy ez így helyes. A Tanácsról még annyit, hogy mind a 17 tag új, senki nem maradt az előző tanácsból. A rendszer úgy épül fel, hogy a magyarországi civil szervezetek delegálhatnak elektorokat a választásokra. Az elektorok választják meg a különböző kollégiumokban a tanács tagjait, majd egy másik alkalommal a kollégium tagjait. A kollégiumok 11 főből állnak, egy-egy kollégium van a hét régióban, vannak továbbá a szakmai kollégiumok, illetve egy országos kollégium.

A tanácsban, illetve a kollégiumokban külön vezetőket választanak. A törvény szerint ez három évre szól. A Tanács elnöke az egyedüli kivétel, őt nem választják, hanem a miniszter nevezi ki. Javaslatot természetesen, a Tanács tesz az elnök személyére, amit általában el szoktak fogadni. Az NCA elnöke nem azért nem jött el most ide, mert éppen horgászik, hanem mert egy másik hatnapos rendezvényen vesz részt, az ifjúsági szervezeteknek van egy összejövele.

Hogyan is jött létre az NCA? Volt egy olyan gondolat 2003-ban, hogy a civilek forráshiányosak, mit lehetne ez ellen csinálni. Ott van a rengeteg program, amik azért nem valósulnak meg, mert nincs hozzá forrás. Született egy kormányhatározat 2003-ban, hogy a Magyarországon bejegyzett civil szervezeteknek forrást teremtenek. Volt ehhez az adó 1%-a, illetve azt mondta az akkori hatalom, hogy ennek a másik részét, tehát még egyszer ugyanakkora összeget biztosít a civil szervezetek részére, mint amennyi a felajánlott adóforintokból összegyűl. Ám ezt nem a kormány szeretné elosztani. Ezért alakult meg az NCA.

Hogy ezt a civilek osszák el. Van ugyan a Tanácsban öt, a hatalomból jött személy, de öten nem sok mindent tudnak kezdeni a 17 tagú Tanácsban, ahol a civilek számszerű többségben vannak. Az NCA 6 milliárd forinttal indult 2004-ben, akkor úgy nézett ki, ez az összeg majdhogynem elegendő a programok megvalósítására. De egyre több pályázat érkezett be, az összeg pedig ilyen lendületesen nem nőtt. Az idei évben 7,7 milliárd forintot sikerül elosztani, de már 16 ezer pályázat van benn, és a szakmai kollégiumok még nem bírálta, illetve lesz egy második körös pályázatkírási is, amelyre 573 millió forint van eltéve. Ugyanakkor olyan határozat is született, hogy minden minisztériumban tartalékkeretet kell képezni; ennek egy kicsit áldozata lett ez az összeg is.

Egy kis műhelytitkot árulok el, ezen a héten nagy harcot vívtunk. Voltak, akik az első körben azt szerették volna elérni, hogy a civil szervezetek ne most kapják meg a forrást, hanem majd csak decemberben, meg januárban. Azonnali ülést hívtam össze, mert erre a jogi háttérünk is megvan. Végül is nem kellett megvárni az ülést, (az jövő hét kedden lenne,) ugyanis olyan kompromisszum született, hogy azok, amelyek kisebb összeggel vannak támogatva megkaphatják a pénzt; illetve azok a civil szervezetek, amelyek a programjukat úgy határozták meg, hogy azt december 31-ig befejezik, azok is megkapják az összeget. A többiek pedig az elnyert összeg 70 százalékát; a fennmaradó 30 százalékot pedig januárban. Az NCA 2009. június 1-től 2010. május 31-ig terjedő időszakot támogat, így azt gondolom, hogy ez a megoldás rendjén van.

Hogy milyen erő a civil társadalom? Úgy gondolom, ha ezzel jól sáfarkodunk, hatalmas ereje van. Jövő hét kedden, annak ellenére, hogy ez az alku megszületett, a jelenleg működtető vagy felügyelő Szociális és Munkaügyi Minisztérium tárcavezetője meghallgatáson vesz részt az emberjogi bizottság előtt, hogy mondja el az elképzeléseit ezzel kapcsolatban. Természetesen, többfelé lobbiztunk ebben az

ügyben, mert ha ez így marad, hogy a terv szerint decemberben és jövő januárban kapják meg a szervezetek a pénzt, akkor ez valószínűleg kiveri a biztosítékot. Ezt megértették, és így született ez a kompromisszumos megállapodás.

Hiszen az NCA nem utófinanszírozó, hanem előfinanszírozást végez. Ha pedig csak decembertől kapják meg a szervezetek a pénzt, akkor szó sincs előfinanszírozásról. Ez volt az elmúlt heti harcunk. Nemcsak határon túl, hanem itt, magyar határokon belül is megvannak a problémák. A legnagyobb gond, hogy az igények jóval, de jóval magasabbak, mint ami forrás rendelkezésre áll az NCA-ban.

A megállapodás – annak idején – úgy szólt, hogy a felajánlott adószázalékokhoz még hozzáadnak a költségvetésből ugyanannyit. Ez a kampány elég jól sikerült, az adományok bizony-bizony gyűltek. Erre a hatalom azt gondolta, hogy az ő hozzájárulása ne az 1 százaléktól függjön teljesen, hanem meghatározza évekre előre, hogy milyen összeget biztosít majd. A jövő évre 9 milliárd van tervezve. Azután olyan információk jöttek, hogy ez a 9 milliárd végül is még ennyi sem lesz, mert megszüntetünk kollégiumokat, a feladatot pedig leadjuk máshova. S azt gondolták, hogy egyben a forrást is elviszik. Ez viszont már nem tetszett nekünk!

Hiába osztanánk el százalékos arányban az összegeket, ez nem fedti le a valóságot. Szeretnénk látni egész biztosan, hogy ez a kilenc milliárd mennyi: kilenc milliárd, vagy nyolc, vagy hét vagy nem tudjuk biztosan... Mert természetesen, azt mondjuk, hogy mi is alkalmazkodunk a helyzethez, és hajlandóak vagyunk akár visszalépni is egy kicsit. Ebben vitám is van néhány tanácstag társammal. Mi, a Tanács tagjai járjuk az országot, vannak útiköltségeink, telefonköltségeink, de amióta megalakult az új tanács, még egy fillért sem kaptunk erre.

Azt mondtam, ez nem is baj, hiszen aki a civilségben gondolkodik, az missziót teljesít, nem azért jöttünk ide, hogy pénzt keressünk. Ha ezt akarjuk, akkor el kell menni a profitot hozó szférába, és ott kell pénzt találni. Ebben nem értünk egyet minden tanácstag társammal, mert van, aki azt mondja, hogy szeretné megkapni legalább azt a havi 20 ezer forintját. Merthogy nem többről van szó! Két hete Miskolcon tartottunk ülést, mert úgy döntött a Tanács, hogy rendre minden régiót meglátogatunk, és felvesszük a kapcsolatot az ottani civil szervezetekkel. Tessék elgondolni, ha csak oda levonatozunk, már az 8-10 ezer forint.

De végül is mindegy, hogy mennyi. Minket civil szervezetek delegáltak, és aki vállalta ezt a munkát, az ezt is vállalja föl. És ezt meg is tesszük.

Térjünk át arra, ami gondolom, sokkal inkább érdekli Önöket, hogy miként lehet forráshoz jutni. Remélem, hasznos lesz a beszélgetés, sikerül Önöket minél több munícióval ellátni ahhoz, hogy programjaik mellé mi minél több forrást tudjunk adni. Ha a törvényt nézzük, eszerint a Nemzetközi Kollégiumnak van arra lehetősége, hogy ezekre forrást biztosítson. Közben kérdezem, hogy ugye, mindenkinek Önök közül van kapcsolata Magyarországon? Mert ez az, ami valóban megadja a lehetőséget.

Adva van a Nemzetközi Kollégium, és ha bármelyik határon túli szervezetnek van egy magyarországi társszervezete, és az pályázik, akkor a programra minden elszámolható – az odautazás, a visszautazás, az ottani program megvalósítása vagy akár a magyarországi programok megvalósítása. Ez független attól, hogy a magyarországi egyesület költsége, vagy pedig a határon túli egyesületé. Ez abszolút támogatható. Elnök úrral beszéltük, hogy akár egy amerikai szervezet is benne lehetne ebben a programban. Igaz, hogy lehetne, de nem valószínű, hogy a Nemzetközi Kollégium ilyeneket támogatna, hiszen van egy olyan pontja a támogatási elveknek, hogy társadalmi hasznosulás.

Jelen esetben azt mondja az NCA törvény, hogy a Magyarországon bejegyzett civil szervezeteket lehet támogatni. Ha azt mondjuk, hogy egy Kárpát-medencei civil szervezeteket támogató magyarországi alapítvány, akkor megvan a név, a jogi forma, és máris lehet támogatásért fordulni valamelyik működési kollégiumhoz. Nyilván meg kell nézni, hol van több lehetőség a forrásokra: országos kollégiumnál, vagy pedig a régiósoknál, és ennek megfelelően lehet beadni a pályázatokat.

Mi határozza meg, hogy régiós egy kollégium vagy pedig országos? Jelen olvasatban csak a bíróságnál beadott alapszabály. Senki nem vizslatja, hogy ez hét me-

gyénél több vagy három régióban tevékenykedik. Működésre adható támogatások esetében jelenleg 7 millió forint a maximum adható összeg, de ilyen nagyságrendben senki nem kap. Ezt a határt csökkenteni fogjuk. Mi azt szeretttük volna, hogy 3,5 millió legyen ez a felső határ, jelenleg ez kiveri a biztosítékot, de 5 millióban szerintem meg fogunk tudni állapodni.

Vannak olyan történetek persze, hogy érzelmi alapon is próbálják befolyásolni a döntéseket. Lemérhető például ott, ahol a szakmai értékelés nincs teljesen köszönő viszonyban a megnyert összeggel. Ez ellen fel fogunk lépni. Persze, azt nem tudjuk megcsinálni, hogy a 16 ezer pályázatba mind-mind belenézünk. Azt szeretnénk elérni, – erre a Tanácsnak van határozata –, hogy 2012-ig az összes pályázat elektronikus úton kerüljön beadásra.

Ez részben kis nehézséget is okoz, de a kontroll szempontjából ez könnyebb-ség. A Tanács tagjai így egyszerű módon betekintést nyerhetnek az összes pályázatba. Nem kell elmenni az ügynevezett közreműködő szervezethez, hogy kikérjük ennek vagy annak az egyesületnek a dokumentációját, mert meg szeretnénk tekinteni, hanem leülünk a számítógép elé és megnézzük.

Az NCA rendszere szerint van a Szociális és Munkaügyi Minisztérium, amely koordinálja, illetve a Nemzeti Civil Alapprogram Tanácsa, amely hozza a döntéseit, és az irányt mutatja meg, mellette pedig van egy közreműködő szervezet, az ESZA Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft., amely segíti a munkát – a pályázattást, a lebonyolítást, az ellenőrzést. Jogilag így kellett volna működnie, hogy „segíti a Tanács munkáját”, de eddig nem így működött. A korábbi Tanács tagjai kényelmesek voltak ezért, az ESZA lényegében mindent elkészített.

Igen, idáig úgy működött, hogy majd az ESZA megmondja... A legutolsó ülésre is jogászokkal jöttek, próbáltak minket befolyásolni. Nem sikerült! A jelenlegi Tanácsban három jogász fiatalember dolgozik, fel vannak készülve ezekre az esetekre. Nemcsak azért, mert megvan rá a felhatalmazásunk, hanem azért is, mert közpénzekről van szó: 7-8-9 milliárd forintról. A magyar törvények kimondják: ha valaki elsétál a Váci úton, és gondol egyet, hogy kíváncsi valamelyik egyesület pályázatára, elszámolására, bemegy az ESZA-ba, akkor azt a pályázatot meg kell neki mutatni. Nos, ez a közreműködő szervezetnek nem tetszik. Olyan szinten nem tetszik, hogy előfordult: tanácstag társaimnak nem mutatták meg az anyagot. Megkérdeztük tőlük, meddig szeretnének itt dolgozni? Rakjuk helyre a dolgot, hiszen közpénzekről van szó! A civilektől vesszük el a pénzeket. Nem látjuk, hogy milyen pályázatok kallódnak el, melyekkel nem számoltak el, egyebek... Ez a közreműködő szervezet jelenleg 600 millióval gazdálkodik. Ebbe nem fér bele hiba.

Nem akarok párhuzamot vonni a tanácstag társaim 20 ezer forintja és a 600 millió között, de mi úgy gondoljuk, – mivel ez misszió, – hogy mi felelősek vagyunk a civilek pénzéért, hogy a rendelkezésre álló összegből minél több programot meg lehessen valósítani. Mi azt gondoljuk, hogy erre a célra nem kell nyolc

százalékot elkülöníteni, arra elég kettő-három. Most a miniszter úrnak írok egy levelet, amiben az áll majd, hogy indítsa el az ellenőrzést az ESZA nonprofit szervezet ellen, mert ezidáig senkinek nem számoltak el erről a 600 millióról.

A korábban említett monori találkozón egyszer csak azt halljuk, hogy az az 573 millió, amire a szakmai kollégiumok a második körben pályázatot írnak ki, az csak 553 millió forint. Mi mondtuk, hogy így nem lesz jó, és azonnal kértünk egy 2008. december 31-i állapotot, hogy tessék bemutatni, hogyan állunk, hol vannak a pénzek. A rendtelenségre irányuló gyanúnk nem volt alaptalan. Kaptunk egy pénzügyi beszámolót, kapott egyet a Pénzügyminisztérium, kapott egyet a Szociális és Munkaügyi Minisztérium. Láss csodát, a három köszönő viszonyban sem volt egymással! Na, ez így nem maradhat! 20 millió forint volt a ködösítés. Nem értettük, de mivel erőszakosak voltunk, végül is előkerült a 20 millió forint. Akkor született a Tanácsban a döntés, hogy felkérjük a miniszter urat vizsgálat elindítására. Úgy tudom, hogy az egyik igazgató már a felmondását tölti ebben az ügyben.

Nekünk meg – szerintük – az lenne a feladatunk, hogy vizsgáljuk meg a szervezetek elszámolását, és azt, aki teszem azt, május 31. helyett június 1-jén számol el, azt hívjuk tetemre, követeljük vissza tőle a pénzt, zárjuk ki két évre a pályázási lehetőségből. Rendben van-e ez így? Biztosan nincs! Ezt mi nem szeretnénk így hagyni! Nekünk civil szervezeti vezetőkként nincs mit takargatni, hiszen aki a Tanácsnak a tagja, az föl vállalta, hogy a saját civil szervezete esetében helyszíni ellenőrzés során bizonyosodhat meg a közreműködő szervezet arról, hogy minden rendben van az elszámolással.

Egyszer rendet kell tenni! Fölmerült az is a Tanács egyes tagjaiban, hogy esetleg ebből működnek a pártfinanszírozások? Ez kiverte a biztosítékot, de úgy látszik, nem minket tesznek félre, mert belátták, ez így nincs rendjén, és egyszer s mindenkorra rendet kell teremteni. Ha ezek a források, amelyeket ilyen „mobilnak” látunk, itt maradnak a civileknél, akkor több lehetőség lesz minden bizonynyal. Mi ezért dolgozunk.

Mindenki számára ismert, gondolom, Z. János esete. Ebből a Civil Alapprogramból százmillió forintot elvittek, különböző zsebekbe beletették, és nem azokra a programokra költötték, amire azt adták. Ehhez a gyakorlathoz egyetlen tanács tag társam sem hajlandó asszisztálni, ezeket helyre szeretnénk tenni. Körülbelül sejtjük, hogy milyen szervezeteken keresztül szaladtak ki pénzek, és azokat a pályázatokot jól megnézzük, hogy rendben volt-e körülöttük minden. Ez ellen egyet tud tenni a hatalom. Ha azt mondja, hogy megszünteti a Nemzeti Civil Alapprogramot, mert ezzel az eggyel nem áll módunkban vitatkozni.

Ámbár nem hinném, hogy meg tudnák tenni, mert most is azzal érveltünk, hogy jelenleg 16 ezer pályázat van benn az NCA-nál, és ha szervezetenként csak ötven tagot veszünk, az is 800 ezer ember. Ezt gondolják végig! A lényeg, hogy szeretnénk rendet tenni, szeretnénk, ha minél több forrás lenne, és, hogy ezeket a

forrásokat érdemben a civil szféra használhassa. A miniszter úrral tárgyalunk arról is, hogy szociálisan nehéz helyzet várható a jövőben, ezért új források után is kellene nézni. És hogy az elosztást, a felhasználást bízzák a civil társadalomra.

Ha az a metódus marad, ahogyan most gondolkodunk, akkor én hiszem, hogy a pályázati pénzek jó kezekbe kerülnek, és oda jut a pénz, ahova szánva van. A közvetítő szervezetek esetében is úgy gondoljuk, hogy 2-3% elég, nem kell ehhez a munkához 6%, így ezen is lehetne nyerni 400 milliót.

Szeretnénk a kisebb szervezeteket felkarolni, mert egy kicsi szervezetnél 50-100 ezer forint is nagyon sokat jelent, de aki 5 milliót kap, annak oly mindegy, hogy esetleg öt és felet kap, attól nem lesz boldogabb, nem lesz ügyesebb tőle. Lebonyolítja a programját, nyilván megvannak az egyéb források, amivel tud gazdálkodni. Úgy látom, hogy ezt is megértette mindenki.

De vannak még régi beidegződések, amikre kifejezetten felhívtam például a működési kollégium elnökének a figyelmét. Azért, mert én tanácsstag vagyok, az én két szervezetemnek nehogy több pénzt adjanak, mint a korábbi években, amikor nem volt ilyen tisztségem! Reméljük, ezek a változások táptalajt kapnak, és rendezik a civil szférát.

Természetesen, nekünk lenne a legkényelmesebb dolgunk, ha csak azt csinálnánk, ami a feladatunk: van egy nagy fazék, abban van pénz annyi, amennyi, ezt szétosztjuk és kész. Rengeteg dolgunk volt a Tanács év eleji alakulása óta, de közben elkészítettük a stratégiát, amit az előző két tanács öt év alatt nem tudott megcsinálni. Jelenleg olyan állapotban van a stratégia, hogy a július 6-i ülésen akár el is tudjuk fogadni. Megszólítottuk ezzel kapcsolatban a civil szervezeteket, hogy mondják el a véleményüket, ne az legyen, hogy mi tizenheten kitaláltunk valamit.

Kétszázötven javaslat jött hozzá. Ezek fontos dolgok, mert minél nagyobb a merítés, annál bölcsebb döntéseket tudunk hozni. A Tanács nem fog kifulladásra, nehogy valaki is azt higgye! A csapatban én vagyok a legidősebb, néha én fogom vissza a társaimat, hogy lassabban fiúk, ne rohanjunk ennyire, mert a gyorsaságban benne vannak a hibák. Hatalmas munkabírással rendelkeznek. A civil szervezetek számára egy nyolcvanoldalas útmutatót készítettünk: hogyan kell pályázatot megírni, hogyan kell elszámolni vele. Hogyha bárki megakad, ne kelljen pályázati író.

Nem szeretjük ezeket a pályázati írókat. Bár jogilag nincs rá lehetőségünk, de igyekszünk tüzzel-vassal irtani őket.

Járjuk az országot, segíteni próbálunk, hogy ne csak olyan szervezetek jussanak támogatáshoz, akik ismerik a rendszert. Szeretnénk mindenkiel megismertetni, és azokat a programokat támogatni, azokat a szervezeteket juttatni forráshoz, ahol nagyon jó ötleteik vannak, a társadalom szempontjából hasznosak, és csak – úgymond kicsi – forrás hiányzik a megvalósításukhoz.

A kérésem az lenne, hogy mondják el a véleményüket, tegyenek fel kérdéseket, így arra tudok reagálni, ami Önöket inkább érdekli.

Romhányi András

Köszönjük az NCA alelnökének a beszámolót. Mielőtt átadnám nektek a szót, hogy kérdezzetek, néhány lényeges dologra megpróbálom fölhívni a figyelmet, már csak azért is, mert alelnök úr néha kicsit kódolva mondta, amit mondott, és Ti, akik nem magyarországiak vagytok, esetleg nem értettétek, hogy mire célzott, vagy mit is mondott.

Számomra hallatlanul izgalmas volt, amit Horváth Tibor elmondott, mert a hatalom természetébe is betekintést engedett.

Vagyis arról van szó, hogy annakidején a hatalom – szeretném hangsúlyozni, hogy nem ez vagy az a párt, hanem a mindenkorin lévő párt –, tehát a ha-

talom létrehozta a Nemzeti Civil Alapprogramot, azzal a céllal, hogy a civil szervezetek tisztességes támogatást kapjanak.

Ennek meghatározta a formáját, hogy azok az 1 százalékok, amiket az állampolgárok befizetnek, azt a kormány mindig kiegészíti ugyanennyi összeggel, és ezt a civilek fogják fölosztani. Közben kiderült, hogy emögött álcázottan van olyan terv is, hogy megpróbáljuk a politika számára leszivattyúzni a pénzeket. Ez nem újdonság egyikünk számára sem, mindnyájan tudjuk. De itt azért eléggé nyilvánvaló dolgok vannak, ez a bizonyos Z. János az elhíresült Zuschlag János.

Ez egyetlen dolog, de nyilván sok ilyen van. Most egy olyan helyzet állt elő, hogy –nem tudom milyen csoda folytán – olyan emberek kerültek be a Tanácsba, akik ellenállnak ennek a törekvésnek, megpróbálják ezeket a politikai manipulációkat megakadályozni. Ráadásul össze is tudnak fogni. Gondolom, Ti is tudjátok, ez nem egy egyszerű dolog. Megpróbálják elérni azt, hogy a Civil Alapprogram, úgy működjék, aminek érdekében ezt létre hozták. Ez az egyik dolog.

A másik dolog, a rendszer. Az NCA-nak van egy elvi irányító része: a Tanács, amely az elveket határozza meg, és a különféle kuratóriumok, amelyek a pénzt osztják; és van egy háttérben működő iroda, ez az a bizonyos ESZA Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft., amelyik az adminisztrációt végzi. Ez fogadja be a pályázatokat, nézi meg, hogy azok szabályosak-e, ő készíti elő a döntéseket, ő bonyolítja le azután a pénzek kifizetését, elszámolását stb. Ugyanúgy, ahogyan ez a Nemzeti Kulturális Alapnál is működik. Azzal a különbséggel, hogy ott egy cégen belül van minden. De ott is van igazgatóság, illetve titkárság, amelyik az adminisztrációt végzi. És ott is vannak a kuratóriumok, amelyek a döntést hozzák, illetve van a bizottság, amely az alapelveket határozza meg.

Kiderült, hogy az ESZA értelmetlenül szigorú feltételeket szab, olyanokat, amik a civilséggel nem egyeztethetők össze. Tehát például alelnök úr mondta, hogy egy május 30-i számla helyett június 1-i számlát nyújtottak be, és ezért azt nem fogadták el. Formálisan ez tulajdonképpen rendjén van, mert hát úgy szól a szabály, hogy itt a határ. De vajon tényleg rendben van-e? Ez tényleg összeegyeztethető a civilséggel? Vajon, ha ennyire szigorúak vagyunk figyelembe vesszük-e, hogy egy civil szervezet valójában hogyan működik? Ha ezzel mondjuk, kizárjuk két évre a pályáztatásból.

Arról van szó, hogy a Tanács Tagjai jelenleg több frontos harcot vívnak. Egyrészt egy begyepesedett dologgal szemben, azzal, hogy, mivel mi osztjuk a pénzt, mivel nálunk vannak a döntések, azt csinálunk, amit akarunk. Ezzel szemben ők a civil szemléletet próbálják behozni.

Másrészt a sunyi politikai akarattal szemben, amelyik megpróbál mindenhol pénzt lenyúlni. Ehhez persze, sikert kívánunk a Tanácsnak, és bízunk benne, hogy sikerrel tudják venni az akadályokat, és, hogy nem fogják az NCA-t felosztatni! Hiszen a politikát – mondom, a mindenkori hatalomról beszélek – az is be-

folyásolja, hogy, ha neki itt nincs mit keresnie, akkor minek tartsa fenn ezt az egészet. Mint ahogy alelnök úr is mondta, hogy bennünket nem lehet megtörni, de a törvényt meg lehet hozni, hogy ne legyen NCA.

Bízunk benne, hogy idáig nem jutunk el. Mindenesetre, ez biztató dolog, tehát arról szól, hogy a civilség erősödik, hangját tudja hallatni, azt tudja mondani, hogy NEM, és fölállítja a maga erejét hozzá. Ilyen értelemben ők magasabb szinten a mi szószólóink.

Horváth Tibor

Egy-két dolgot még elmondanék, mielőtt kérdeznének. Az előző Tanács működött, ahogyan működött. De mit gondolnak, mennyi pénzt vittek el az általuk érintett szervezetek? Ötven és százmillió között vittek el! Azaz maguk felé hajlott a kezük. Tehát az általuk fémjelzett szervezetek ilyen támogatásokban részesültek évente. Ez rendjén van így? Ez tarthatatlan. A Tanácstagoknak az érintettséget be kell jelenteni, hogy ki, melyik szervezetnél elnök, illetve elnökségi tag. Nem járható az az út, hogy „szeretnék tanácstag lenni, szeretnék kollégiumi tag lenni, mert akkor az én szervezeteim azonnal sikeres pályázatokat fognak írni”. Ez nem megy!

Hogy a közreműködő szervezet szarvát egy kicsit letörjük, létrehoztuk a panasz intézményét. Mert az első körben az tesz javaslatot arról, hogy a pályázat jó vagy nem jó, formailag hibás vagy nem hibás. De a civil szervezetnek legyen meg a lehetőségük arra, hogy a Tanácshoz forduljanak, kérem, engem sérelem ért. Ugyanígy az elszámolásoknál. Nem engedjük meg azt mostantól, hogyha valaki kapott mondjuk 200 ezer forintot, és vélt vagy valós indokok alapján egy ötezer forintos számlába belekötnek, akkor az egész pénzt vissza kelljen fizetnie.

Csak a szóban forgó összeget kelljen visszafizetnie, ami a számlán nem megfelelő. És nincs többé két évre kizárás, hanem csak ennek a kifizetése, és pályázhat tovább. Nem szeretnénk, hogy bárki a kiskirály szerepét el tudja ebben játszani. Persze, minket óva intettek, hogy ne nyissatok ki egy zsilipet, mert rengeteg lesz a munkátok. Nem baj! Ha kell, hetente fogunk ülésezni, ezzel nincs probléma.

Csak amikor 32 panasz jön be, és ebből 8-10-ben a közreműködő szervezet hibázott, akkor miért az egyesületet akarjuk kizárni? Ezért is jó, hogy adva van a lehetőség a panaszkezelésre. Ezért is jó, hogy nem az egész összeget kérjük vissza. Persze, olyan is előfordult, hogy egy szervezet kapott 7 millió forintot, és az egészet visszakértük, mert nem arra használta, amire kapta. Persze, hibázott a közreműködő szervezet is. A döntés mellé odaírtuk, hogy a civil szervezet, ha akar, ezért forduljon bírósághoz de mi visszakérjük a pénzt.

A két év a jelenlegi gyakorlat szerint onnan indul, amikor a szervezet visszafizette pénzt, így ez lehet akár 5-6 év kizárás is. Ez nem jó magatartás. De ha a köz-

reműködő szervezet hibájából történik, akkor ő meg fizesse ki a kamatot a civil szervezet részére. Ebben sem voltunk népszerűek, de nem baj, mert ez nem egyirányú utca. Miért lenne külön a közreműködő szervezet a civileknél?

Sőt, a mostani pályázatoknál már úgy működik, hogy meg van határozva, ki mennyi napig dolgozhat az ügyön. Ebben is erősködtek, hogy na, hogyan lesz a jegyzőkönyvvel, az is egy csomó idő. Három nap volt a jegyzőkönyv hitelesítése, hogy azt át kell nézni, ha éppen úgy van, akkor le kell hallgatni a hangfelvételt. Ez lehet 24 óra is. És az is pontosan meg van határozva, hogy a pályázat beadásától számítva a 180. napon ott kell lennie a pénznek a pályázónál.

Amennyiben nem, aki hibázott, akinek ez felróható, az fizet. Ezeket és hasonlókat sikerült január 17. óta elérnünk, remélem, jó úton vagyunk.

Homolya Borbála

HUM – Magyar Polgári Egyesület, Szarajevó

A konkrét kérésem: szeretném megkapni azt nyolcvan oldalas útbaigazítást a pályázatokhoz, mert az interneten keresztül nem tudok hozzájutni. Én konkrétan

kellemtelen helyzetben is vagyok, mert interneten nem közlekedem, nem tanultam meg. Hálás köszönettel fogadnám, ha megkapnám ezt az anyagot.

Horváth Tibor

A legegyszerűbb megoldás szerintem, ha eljuttatom Romhányi András elnök úrhoz, innen könnyebben el tudják kérni! De van egy másik megoldás is, ugyanis sikerült elérnünk azt, hogy a megfelelő kollégiumoknál van egy közreműködő az ESZA Kft-nél, és őket is bátran lehet hívogatni. És fognak válaszolni, úgy gondolom. Ha véletlenül nem, akkor erről információt kérünk. Én azt gondolom, hogy semmilyen változás nincs áldozat nélkül, most ezt az időszakot éljük, így feltehetően a többiek nagyon rendesen teszik a dolgukat.

Hang a teremből

Nemcsak a magam nevében beszélek. Arról van szó, hogy sokunk számára nagyon nehéz megírni a pályázatot úgy, hogy a rengeteg kritériumnak meg tudjunk felelni, és aki vállalja, az százalékot kér.

Horváth Tibor

Ezt el kell felejteni. Ebben a nyolcvan oldalban minden benne van, de ha mégis elakad valaki a pályázatírásnál, akkor ott van a telefonszám, föl kell hívni a közreműködő szervezetnek azt az emberét, aki a kollégiumhoz tartozik, és ő biztos, hogy bölcs tanácsokat fog adni. Ha véletlenül mégsem, az összes Tanácsstag telefonszáma, elérhetősége főt van, és bárki utolérhető közülük is. Hiszen a demokráciának éppen ez a lényege, közpénzekről van szó, itt nem szabad mutyizni.

Bálintné Kovács Júlia

Arménia Örménymagyar Baráti Társaság, Kolozsvár

Rám is vonatkozott, hogy nem mindent értettem, elsősorban a betűszókat. Bár mint utóbb kiderült, félrehallottam, de abban a pillanatban nagyon örvendtem, amikor úgy tűnt, alelnök úr azt mondja, hogy „eszement” minisztérium. Aztán rájöttem, hogy ne mosolyogjak, mert ez nem egy jelző, hanem ez a neve betűszóval: SZMM. De ezt csak azért mondtam most el, hogy egy kicsit felviduljunk.

Seres Zsuzsa
Magyar Kultúra Alapítvány, Budapest

Nagy örömmel hallgattam, és nagy megdöbbenéssel is, amit alelnök úr mondott, mert mi nagyon sokat pályáztunk, nyertünk is, de soha nem merültek fel bennem ezek a háttér dolgok. Mi határon túliakkal együttműködő szervezet vagyunk, és szoktunk közösen pályázatokat is beadni a különféle kollégiumokba, országos működési pályázatot is nyertünk. És azt kell mondanom, hogy mélységesen egyetértek azzal, hogy nem kell pályázatírókat megbízni. Mi, akik a kultúra területén dolgozunk, legyen bátorságunk hozzákezdeni, mert képesek vagyunk megírni. Nem kell százalékokat odaadni, erre szakosodott szélhámosoknak.

Mi például teljesen ingyen, évente ötven pályázatban segítünk határon túliaknak. Mindig elcsodálkoznak, hogy kik ezek a furcsa emberek, de mi ezért vagyunk, föl se merül, hogy ne tennénk meg. Sőt, volt olyan is, hogy a külhoni pályázó késedelmesen küldte el az NKA-nak az elszámolást, és a késedelmi kamatot mi fizettük be helyette. Lehet, ez egy furcsa szervezet, de tényleg mi a határon túliakért vagyunk.

Komolyan megdöbbenett ez az ESZA Kft., és annak a működési költsége, mert én eddig tényleg azt láttam, hogy velünk szemben, még akkor is, ha esetleg elutasítottak, ez teljesen korrekt volt. Kicsit nehezen tanultuk meg az elektronikus pályázatírást, a kitöltést, de ez is nagyon jó, hogy ellenőrizhető.

Mindaz, amit itt elmondott, az nagyon biztató, mert igazság szerint az előző küldöttválasztáson én ott voltam, és akkor elhatároztam, hogy soha többet oda nem megyek, mert ott akkor alkuk köttettek, és az nekem nem tetszett. A civil szféra igenis, képviselje magát, legyen ilyen harcos, és ehhez nagyon sok erőt kívánok. És mindenkit biztatók ezek után, hogy pályázzon, pályázzunk együtt, mi változatlanul fölajánljuk a segítségünket. Köszönjük szépen, még egyszer!

Horváth Tibor

Köszönöm Seres Zsuzsának a biztató szavakat. A pályázatírók közreműködésével kapcsolatban elmondok egy esetet. Sajnos, a civil szervezeteknél van egy olyan beidegződés, hogy x vagy y segíthet, hogy több pénzt kapjak. Ez nem igaz! Van olyan szervezet, amelyik pályázatíró közreműködését vette igénybe, és megkeresett a panaszkezelés kapcsán, hogy miért lett utasítva. Megnéztem a pályázatot és formai hibák voltak. Az alapszabály helyett az alakuló ülés jegyzőkönyvét csatolták a pályázathoz. Olyan 200.000 Ft-ot kaptak volna egyébként, ha minden stimmel, mert támogatható az egyesület, gyerekekkel foglalkoznak. De a már említett nyilvánvaló formai hiba miatt el kellett utasítani.

Erre elpanaszolja az egyesület elnöke, hogy a pályázatíróknak adtak 40.000 Ft-ot, hogy megírja. Hogy is van ez? Adunk neki 20%-ot és nem tudja, hogyan kell beadni? Én nem vagyok egy virtuóz a számítástechnika világában, de egy működési pályázatot még én is 40-50 perc, legtöbb egy óra alatt meg tudok csinálni, ha már előző évtől fenn vannak az adatok a rendszerben, mert csak a változásokat kell beírni, és megnyomni az entert. Erre azért vigyázni kell, mert figyeljük ezeket a pályázatokat, és ha egyik-évről a másikra csak a dátumok vannak kicserélve, azt nem szeretjük. Mert hát ugyanaz a programja valakinek, mint tavaly? Ugyanarra kér pontról-pontra támogatást, mint tavaly?

Homolya Borbála

HUM – Magyar Polgári Egyesület, Szarajevó

A háború előtt a világbéke futóversenyét szerveztük, utána pedig – a háború óta eltelt tizennégy évben – a béke és egészség útját, a Boszna forrásához. Testnevelő tanár vagyok, és a magyar egyesületen kívül a gyermekmentő szolgáltatnak is tagja.

Miért nem lehet minden évben, mondjuk ehhez a menethez, ami ismétlődik évről-évre, idén már tizenegyedíkszer szerveztük meg, egy olyan trikóra kérni támogatást, szimbolikus összeget tulajdonképpen, amelyen azt írja: *Mindig és mindenhol lélegezd be a szeretetet, egyenesítsd ki a gerincoszlopod, lélegezd ki a nyugtalanságot, öleld át az egész világot!* Vagy pedig egy iskolában, ahol a muzulmán gyerekek között 1-2 magyar kislány van utánpótlásnak, hogy népviseletet kérjünk nekik magyar tánc tanulásához. Az ismétlést kérdezem, hogy miért ne lehetne ugyanannak a dolognak a támogatását kérni évről-évre, ha egy hagyományosan, évente ismétlődő tevékenységhez van rá szükség?

Horváth Tibor

Azzal nincs baj, ha ugyanazok a programok valósulnak meg, csak szeretnénk látni az előrelépést. Hogy ne helyben topogjunk, hanem évről-évre olyan új dolgokkal kiegészíteni, amelyek előre viszik a rendezvényt, segítenek a fejlődésben. Ne csak az legyen, hogy kipipáltuk, megint megvolt a rendezvény.

Romhányi András

Alelnök úr arra célzott, ha valaki azt mondja, végre 25 év után sikerült megrendeznem az első zabhegyező fesztivált. Erre kap pénzt. A következő évben beadja ugyanazt, hogy végre 26 év után sikerült megrendeznem az első zabhegyező fesztivált. Akkor mit csinált a múlt évben? Az nem megy, ha mindig ugyanarra adom be a kérelmet. Viszont, ha nekem van egy rendezvényem, amit minden évben ismétlek, de ebben mindig van valami előrelépés, akkor ez rendben van.

Horváth Tibor

Volt egy olyan pályázó – nem az NCA-nál pályázott, de máshol is látjuk az összefüggéseket –, aki arra kért támogatást, hogy az Alföldön állatokat vásároljon, milyen hasznos lesz, karban tartják a legelőket és így tovább csupa hasznos dolog. Ezt meg is támogatta is a minisztérium. Ehhez még annyit tudni kell, hogy ilyen támogatás esetében a gazdálkodási programnak öt évről kell szólnia. Egy év múlva viszont a következő programja emberünknek arról szólt, hogy csináltunk egy jó bulit és levágtuk a birkákat. Az ilyen pályázókat nem szeretnénk támogatni, ezeket próbáljuk kiszűrni. Vagy azokat, akik diesel autóról számolnak el, viszont az üzemanyagszámlája benzinről van.

László Afrodita

Pro Lyceum Egyesület, Érmihályfalva

Számomra ismeretlen, mit jelent az, hogy záradékolnak számlákat. A másik kérdés a panaszkezelésre vonatkozik, erről szeretnék bővebben hallani. Hogyan lehet eljuttatni egy esetleges panaszt, mi ennek a módja? Csak interneten, vagy lehet postán is? Mert mint hallhattuk, nem mindenkinek áll rendelkezésére internet.

Horváth Tibor

Kezdem a végén, a panaszkezeléssel. Ha bármelyik pályázónak problémája akad a pályázat kapcsán, akkor a Tanácshoz fordulhat egy levélben, amiben csak annyit kell leírnia, hogy *tisztelt Tanács, engem ilyen és ilyen atrocitás ért, tessék ezt megvizsgálni*. A levél nyomán a közreműködő szervezettől mindent bekérünk az ügygel kapcsolatban, még a postai feladóvevényeket is. Hogyan tetszett felvenni a kapcsolatot a civil szervezettel? Hogyan tetszett őt értesíteni? Mert ők könnyen kipipálják azzal, hogy küldtünk neki e-mailet.

Persze, az is benne van a szerződésekből, hogy bármilyen változást 8 napon belül be kell jelenteni a közreműködő szervezethez. De azt tudni kell, nyilván mindnyájan értjük ezt, a civil szervezetek lassan, lassan reagálnak, hiszen általában nem ez a fő tevékenységük. Én azt mondom a barátaimnak is, a tanácstag társaimnak is, hogy egy-egy nagyobb, vagy jobban működő civil szervezetnek föl kell vállalni még húszt, akít segít információval. És azonnal ki tudjuk zárni ezeket a pályázatiírókat, meg mindenfélét.

Záradékolás. Az történik mindösszesen, hogy az eredeti számlára rá kell írni, milyen forrás terhére lett elszámolva, hogy ne lehessen egy számlát több helyre is elszámolni.

Romhányi András

A lényeg az, hogy az eredeti számlára rá kell írni például azt, hogy 535.000 Ft elszámolva az NCA 22/14. számú pályázat terhére. Ezzel, hogy ezt ráírtad, ezzel záradékolod a számlát, amivel az adminisztráció kiküszöböli, hogy bárhova máshova ezt a számlát el tudd számolni. Akkor van a gond, ha ellenőrzéskor az derül ki, hogy az eredeti számla nincs záradékolva, csak az elszámoláskor leadott másolat.

Horváth László

Tiszamenti Nagycsaládosok Egyesülete (TINCSE), Zenta

Elég nagy szervezet vagyunk, többezres taglétszámmal, és hát, küszködünk a pályázatokkal. Nagyon nagy figyelemmel hallgattam, mert éppen most egy hasonló problémánk adódott, mint amit itten hallok. Nyertünk pályázatot, és sajnálatos módon a pályázató most mondja, hogy legyünk türelemmel, mert a pénzt még nem tudja utalni. És a kutyafejét neki! – bosszankodom, mert jövő héten kezdődik a nemzetközi táborunk. Személyesen egyezkedtem velük – jelen esetben nem az NCA-ról van szó –, hisz hogyan állítjuk ki a számlákat, ha a pénzt csak valamikor a rendezvény lezajlása után kapjuk?

Nálunk is dívott az a szokás, hogy ha valaki egy kicsit ügyes volt és tudott pályázni, akkor másoknak is vállalta x százalékért. Az ember úgy volt ezzel, akkor nyugodt vagyok, biztosan jól csinálja. De én azt hiszem, mindnyájunknak mondhatom, hogy lassan-lassan mi is meg tudjuk ezt tanulni. Itt van ez a Találkozó is, minden évben itt tartják Budakalászon, mi is szinte ugyanazok a szervezetek vagyunk, de az előadók változnak, Romhányi András barátunk minden évben kibővíti, változtatja a programot. A kolléganőnek mondom, a táborokkal is ez van, minden évben megrendezzük, de a tartalma változik.

Romhányi András

A pályázatírással kapcsolatban én is azt mondom – és ezek szerint ez a Civil Alapprogram törekvéseivel is egyezik –, hogy saját magunknak kell megtanulni pályázatot írni. Egyrészt nem kell fizetni százalékot a pályázatírónak, de ami ennél sokkal fontosabb, hogy hitelesen, átütő erővel csak mi magunk tudjuk megírni a saját pályázatunkat. Meg kell tanulni!

És az internet használatot is meg kell tanulni! Akinek ma nincs internet használata, az nem működik. Ma egyszerűen tudomásul kell venni, hogy internet nélkül nem megy. Ma lesz olyan szerencsénk, hogy megkapjuk kinyomtatva is ezt a nyolcvan oldalt, de akinek van internete, és használja is, annak három kattintással előtte van a nyolcvan oldal. Ez ilyen, meg kell tanulni.

Egyébként felhívom a figyelmeteket arra, hogy ha hívtok, akkor néhány jó szakember társaságában elmegyünk a helyszínre, és rövid pályázatírói tanfolyamot tartunk. Ezt a szolgáltatást, ha úgy gondoljátok, igénybe tudjátok venni. Most ősszel megyünk Adára, de megyünk majd Kárpátaljára is ilyen pályázatírói tanfolyammal, segítünk abban, hogy Ti ezt megtanuljátok.

Seres Zsuzsa

Magyar Kultúra Alapítvány, Budapest

Arra szeretnék választ kapni, hogy gyakorlatilag hogyan zajlik a döntéshozatal? Voltam már háttérszakértő az NKA-nál, ahol kaptam egy hatalmas dobozt, és el kellett olvasni a benne lévő pályázati anyagokat. Tetemes mennyiségű anyagról van szó, ezt fel kell dolgozni, osztályozni. Hogyan történik ez az NCA-nál? Konkrétan az a pillanat érdekelne, amikor a rengeteg pályázatról döntenek.

Horváth Tibor

Az NCA-nál van egy bírálati lap, amelyet minden pályázat elbírálónak ki kell tölteni. Ő minősíti a pályázatot, mi pedig megnézzük, hogy ez valóban fedi a valóságot vagy nem. Ez az összes pályázat esetében rendelkezésre áll a bírálóknak.

Közép-Magyarországon ez a következő módon történt. Tizenegy kollégiumi tag van, mindenik kapott kb. 200 pályázatot. Ők otthon ezt lefuttatták, átolvasták – szeretném hinni, hogy mindenki rendesen átolvasta –, és ennek megfelelően véleményezte a pályázatot. Minden bírálónak volt 10 millió forintja, ami le lett véve az 1,1 milliárdból, a többi el lett osztva százalékos arányban. Ezzel a 10 millió forinttal tudta, ha úgy tetszik, premizálni azokat a szervezeteket, akik jó pályázatot írtak. Természetesen, arra is lehetőség volt, hogy aki nagyon gyenge pályázatot írt, azoktól elvenni ebből a százalékból, és a többinek premizálásra odaadni.

Az a döntés is született Közép-Magyarországon, hogy akinek érvényes pályázata van, az mindenképpen támogatva lesz. Egyetlen olyan pályázat volt, aki 150 ezer forinttal, a többiek minimum 200 ezer forint eredménnyel zártak. Ez volt a legalacsonyabb küszöb. A működésnél úgy van, hogy 200-500 ezer forint között lehet támogatni a szervezeteket, akinek az előző korrigált árbevétele ennél nem magasabb. Tehát ezt az összeget mindenki megkapta, mert azt gondolták a kollégiumi tagok, hogy ez így helyes. Ha már beadott érvényes pályázatot, akkor igenis, legyen támogatva. És ebből a 200 ezer forintból azért a postaköltség kijön.

És ha azt vesszük, hogy mindennel együtt egy háromórás elfoglaltság, hogy megírja ezt a pályázatot, akkor ez nem olyan rossz órabér. Mert a működési kollégium nem programot támogat, hanem a működését – a villanyszámláját, a postaköltségét, a bérleti díját. Meg van határozva, hogy mikre lehet ezt az összeget felhasználni, valójában majdnem mindenre.

Megemlíteném még, hogy a szakszervezeteket az NCA nem támogatja, és keressük azokat a további kategóriákat is, amelyeket ki lehet zárni ebből a rendszerből. Természetesen, ezt oly módon, hogy az NCA ne sérüljön, mert ha valakiket

kizárunk, az azonnal elszalad panaszkodni, tiltakozni, hogy el akarnak bánni velünk, pedig nekünk ez milyen jó kis forrás. Nos, aki több százmillióból gazdálkodik, persze, el tudja költeni azt a pár milliót is, de a kis szervezeteknek sokkal-sokkal fontosabb az NCA támogatása.

Dr. Széman Péter
Báthory István Alapítvány,
Szilágysomlyó

A pályázatainkat mi magunk írjuk, már a kezdeteknél megtanultuk. Nekünk az a véleményünk, hogy nem a pályázatot megírni nehéz, hanem elszámolni, ez a nehezebb része. Nagyon örülök annak, amit ESZA kapcsán hallok, hogy a felmerült problémákat ilyen módon fogják megoldani, mert nekünk már voltak gondjaink miattuk. Kértek egy pótlást, mi megküldtük, utána egy ideig semmi, majd kaptunk egy felszólítást, hogy fizessük vissza az összeget. Ez még a korábbi Tanács idején volt, két éve. Igazoltuk, hogy elküldtük a hiánypótlást. Akkor viszont ez gond, mondták, akkor azt is elküldtük, utána meg amaz a gond,– mondták, a végén meg azzal jöttek, hogy most már nem lehet csinálni semmit, mert el van döntve, hogy vissza kell fizetni.

Remélem, ilyen ügy nem fordul elő még egyszer! Hogy az ember mindent megcsinál jól, csak valaki valahol félretett egy számlát, vagy nem küldött visszajelzést, hogy megkapta, vagy hogy te hülye, nem jót küldtél, én nem ezt értettem alatta. Már tavaly is elmondtam, itt nagy gond van azzal, hogy a magyarországi törvények egyek, a romániai törvények másak. Nálunk mást jelent például az, hogy aláírási címpéldány, mert ott azt minden esetben közjegyzőnél kell kérni, a bankok nem adnak. És komoly pénzbe kerül minden alkalommal közjegyzőnél hitelesíteni az aláírási címpéldányt.

De ez csak egy azokból a gondokból, ami abból adódik, hogy egy csomó törvény nem egyezik. Normális, hogy a magyarországi törvények szerint vannak elbírálva az elszámolások, de értsék meg az itteniek, hogy ha nálunk másként van a

törvény, akkor annak figyelembe vételével lehessen korrigálni, egyébként olyasmért büntetnek, amiről mi nem tehetünk. Ezért örömmel hallottam a tervezett, vagy már életbe is léptetett változtatásokról, és remélem, hogy meg is valósulnak ezek a jó irányba mutató változások.

A másik, hogy kis szervezetek tényleg lassan reagálnak, mert ott mindenki önkéntes alapon dolgozik, fizetés nélkül, nem kap érte semmit. Így nyilvánvaló, hogy nem tudok senkit utasítani az egyesületből, hogy most gyere, akár éjszaka is dolgozzál, mert holnapra meg kell lennie ennek vagy annak. Fizetett alkalmazottal gyorsabban menne, de ez a lehetőség kis szervezeteknél fel se merül, mert nincs miből bárkit is honorálni a munkáért.

Horváth Tibor

Az se biztos, hogy fizetett alkalmazottal ez hibátlanul működne. Én nem itt húznám meg a vonalat. Érdeemes odafigyelni a magyarországi törvényekre, mert azokat nehéz kikerülni. Itt is volt egy olyan akarat, hogy pár százezer forint fölött, már közjegyzői aláírás kellett, de ezt azonnal töröltettük. Mert kérem, a közjegyző mit fog hitelesíteni? Papírokat, mert ő semmi egyebet nem lát. Ha valaki vett egy használt berendezést, akkor megkövetelte a közreműködő szervezet, hogy ezt közjegyzővel hitelesítsék.

Mondom, emberek, az adásvételi szerződést tudják hitelesíteni, a papírt, mert az adásvétel tényét nem látják, annál nincsenek jelen. Akkor miért kell ez? Követeljük meg, hogy akkor minden számlát vigyenek közjegyzőhöz, de akkor írjuk ki, hogy ez nem az NCA, hanem a közjegyzőket tartjuk el. Mert a közjegyző ingyen nem fogja megcsinálni. Gyorsan kikerült ez a követelmény, nem is kellett határozatot hozni erről.

Szépen haladunk előre az ilyen dolgok kiiktatásában, de azért javasolnám a pályázati ismertetőnek az átnézését, és ennek megfelelően eljárni, mert mi szeretnénk ezt – ha rugalmasan is kezelve –, de betartatni, a köz-pénzek miatt. Érdeemes átnézni, és ha bármi kérdés van ezek után, akkor ott a telefon és a segítségükre lesznek a kollégák. Igaz, hogy az elszámolásnál csak egyetlen alkalommal van lehetőség hiánypótlásra, de bátran írjunk második levelet, és ha még az sem kielégítő és úgy érezzük, sértve vagyunk, akkor írjunk egy harmadik levelet is.

Előbb-utóbb ez el fog hozzánk jutni, és ha jogos a panasz, akkor mi fogunk benne lépni. Még egy javaslat, hogy ezt nemcsak a közreműködő szervezethez kell eljuttatni, hanem az NCA Tanácsához is. Az elnök, Dr. Nagy Ádám nevére kell címezni, akár elektronikusan is el lehet küldeni, elnok@nca.hu az e-mail cím.

Ez esetben nem fordulhat elő olyan adminisztrációs probléma, hogy elkeveredett a levél. Mert hiszen rövid tevékenységünk alatt előfordult az is, hogy az

adóhivatalon, az APEH-en keresztül behajtották a civil szervezettől a pénzt, még azt is, amit nem is adtak oda neki. És itt van a fizetett, meg a nem fizetett alkalmazott közötti különbség. Ők jól végezték a dolgukat, mert visszaszedtek tőle 5 millió forintot. Közben a pályázó leírta, hogy nem kéri a második részletet, mert nem tudja megvalósítani a programot, abszolút korrektül járt el. És az egész összeget, kamatokkal együtt, behajtották az adóhivatalon keresztül. Tönkretettek egy civil szervezetet, nem tud dolgozni. És ezért nincs felelős!

Romhányi András

Említett előbb valamit alelnök úr, és lehet, nem mindenki érti. A ti agyakkal próbálok gondolkozni, hisz nektek eszetekbe se jut, hogy beadtok egy olyan pályázatot, ami mögött nincs semmi. Ti azt mondjátok, hogy csináltok valami munkát, és ahhoz kéritek a pénzt. Alelnök úr a dolognak azt az oldalát is látja, amit ti nem.

Mondjuk, például a dél-magyarországi régióban a szociális területtel foglalkozó civil szervezetek számára, kampányt hirdetünk, egy átfogó tanulmányt stb. Beadnak egy gyönyörű négyoldalas anyagot... Az anyag nem is gyönyörű, nem is négy oldalas, hanem kettő, de úgyis tudják, hogy megkapják érte a 100 millió forintot. Le van dumálva. És utána ilyen szintű az elszámolás is, hogy írnak valamit, hogy volt ez az, utaztunk meg egyéb, kijön a 100 millió forint, igazolják stb. De mögötte semmi nincs, csak a 100 millió forint, ami elmegey valahova.

Ez nektek eszetekbe se jut. Ez az, amiről többek között beszélt alelnök úr, hogy ezeket is próbálják kiszűrni, kizárni a pályázati körből. Ez veletek nem fordulhat elő, de azért jó, ha tudjátok, hogy van ilyen.

Ferencz Attila

Than Fivérek Értelmiségi Kör, Óbecse

Mi már pályáztunk Magyarországra és belföldre is, de nem ezzel kapcsolatos a kérdésem. Nálunk él Teleki Júlia, aki már három könyvet adott ki saját költségén a délvidéki vérengzésekről. A Sajkás vidéken – Csúrog, Zsablya és Mozsor falukból – kiűzték a magyarságot úgy, hogy sohasem térhetnek vissza. Többezer áldozat volt, ez 1944 novemberében történt. Teleki Júlia kisbabaként élte meg az eseményeket, és saját költségén három könyvet adott ki erről. Ezen felül utazik, propagálja a könyveket saját költségén, pedig az egész magyarság érdeke, amit ő képvisel és tesz. Borbálának mondanám, hogy Teleki Júlia hatvanöt éves korára tanult meg

interneten dolgozni, levelezni, szerintem nincs lehetetlen az életkorral kapcsolatban. A kérdésem tehát, hogy miként lehetne segíteni Teleki Júliát és a hozzá hasonló írókat, akik saját erőből adnak ki és propagálnak olyan könyveket, amelyeknek a megszületése és a megjelentetése az egész magyarság érdeke.

Horváth Tibor

Mennyibe kerülne egy ilyen könyvnek a kiadása? /**Hang a teremből:** Hozzávetőlegesen 300-350 ezer forintba, az euró árfolyamának a függvényében./ Megpróbálunk valamilyen lehetőséget találni. És mielőtt bárki is félreértené, nem NCA pénzre gondolkok, hanem más forrásokra.

Deák János

Monográfia Alapítvány, Mezőpanit

Több mint tíz éve pályázom, többnyire kézműves táborok támogatására, illetve folyamatos táncoktatásra az iskolának. A Nemzeti Kulturális Alaphoz is többször pályáztam az előző években, és 100 ezer forintot szoktak megítélni. Az idénre is pályáztam, az interneten meg is jelent a nekünk megítélt 100 ezer forint támogatás, közben megérkezett a már leadott elszámolásomról a jóváhagyás, hogy el lett fogadva, tehát le van zárva az előző évről minden. És amikor vártam az új szerződéskötést, megint megnéztem az interneten a listát, és láttam, hogy eltűntünk onnan a 100 ezer forinttal, és hogy a legkisebb összeg 250 ezer forint. Lehet olyasmi, hogy újratárgyalják a pályázatokat? Hogy újraosszák a pénzt?

Horváth Tibor

Az NKA rendszerét nem tudom. Azt sem mondom, hogy az NCA-ban ilyen nem fordulhatna elő, de ha mégis, tessék kérem szólni. Biztos, hogy akkor ezt ki fogjuk javítani.

Az NCA-ban hét régiós kollégium van és egy országos, ezek működési pályázatokat bírálnak, általában 10-11 fősek az egyes kollégiumok kuratóriumai. Emellett van három szakmai kollégium. Nagy valószínűség szerint ezekben lesznek kiírva olyan pályázatok, amelyekben önöknek is érdemes gondolkodni, természetesen valamelyik magyarországi civil szervezettel együttműködve. Gondolom, ez nem probléma. Nekem az egyik egyesületem Csíkszeredára megy, velük kötöttünk egy együttműködést. Hatvan gyereket viszünk tapasztalatszerésre, és ez viszont is működik. Szerintem nem probléma, hogy közösen gondolkodnak, és egy magyarországi szervezet pályázik. Az Országgyűlés hozta ezt a határozatot, hogy csak itt bejegyzett szervezet pályázhat. Ezzel a Tanács nem tud mit kezdeni, ez törvény.

Ebben az egy évben nem lesz törvénymódosítás, miniszter úrral egyeztetünk e tekintetben, és jelezte, hogy egyebekben partner, de törvénymódosításra javaslatot egyelőre ne tegyünk. Csak egy példa. A minisztérium kezeli az NCA honlapját, és azt mondta, hogy az kerülhet csak fel, amit ők gondolnak. Ez úgy működött, hogy például a jegyzőkönyvet, ami az NCA Tanácsának üléséről készült, először megnézte a minisztérium, kijavította, és azt mondta, akkor most mehet.

Mi erre azt mondtuk, hogy ez a mi Tanácsunk, a mi jegyzőkönyvünk, és ha a mi két hitelesítőnk ezt jónak látja, akkor köszönjük minisztérium, ez fog fölkerülni a honlapra. Mi volt a minisztérium lépése erre? Elkezdtek húzni az időt, mind később rakták föl. Ezek után egy emlékeztetőt még aznap elkészítettünk, itt van minisztérium, ezt föl lehet tenni.

Mindenre van megoldás. Úgy néz ki, jelenleg a minisztériumnak a főosztálya, aki a civilekkel foglalkozik, partner ezekben a kezdeményezéseinkben, de azért megkérdezték, vajon nem fogják ezért őket kirúgni. Persze, ha úgy tetszik, két hivatalnok vitatkozik, és az egyik mellé állt a civileknek. Ebben nem látunk hibát, hiszen nyílttá kell tenni a társadalmi egyeztetéseket. Nemcsak ki kell pipálni, elküldeni Brüsszelbe, hogy mi milyen jó emberek vagyunk, bevonjuk a civileket.

Feladatot kell adni a civileknek, mellérendelni forrásokat, hiszen ők vannak kinn a területen, ők ismerik a lakosság problémáját. Nemcsak, hogy négyévente, a választások előtt körbeszaladunk, hogy add már ide a céduládat, aztán menj el voksolni. Hanem folyamatában tartani a kapcsolatot a lakossággal. És ez fontos! A nagy többség nevében mondhatom, mi nem szeretnénk kormányzati szerepre jutni, meg vagyunk elégedve, hogy a civil társadalmat mozgatjuk olyan tekintetben, hogy minnél jobb körülmények legyenek, és a fiatalokat is bevonjuk.

A fiatalok bevonása a civil szervezetekbe nagyon fontos. Például én is nehezen kezeltem az internetet. Igen, mert sok évvel ezelőtt, amikor az iskolában megjelentek az első számológépek, csak négy alapműveletet tudtak, és amikor lemerült az elem, akkor már utána kellett számolni. És ettől nem jött meg a kedvünk!

De ma már ehhez képest hol tartunk! És aki ebben nem tud felzárkózni, az lemarad. Ezért is érdemes fiatalokat bevonni, mert ők beleszülettek ebbe, ez nekik könnyen megy. És segítenek is, ha megkérünk gyereket, unokát. Próbálkozunk az- zal is, hogy teleházaknál, ahol van internet, segítsenek a civil szervezeteknek, de ellenállásba ütközünk. Hát nem ezért hoztuk létre a teleházakat, hogy segítsünk a civileknek? Meg fogjuk találni a megoldást erre is, hogy ne a profit szférában gondolkodó emberek vigyék el a civilek pénzét. Ezért küzdünk, ezért dolgozunk.

Romhányi András

Kedves Kollégák! Én azt gondolom, ez a beszélgetés nagyon hasznos volt. Azon túl, hogy konkrét információkat kaptatok konkrét kérdésekre, számomra a legfontosabb a következő volt: higgyél magadban, oldd meg a saját problémáidat, fogj össze másokkal, és vannak – olyan helyen is, ahol nem is gondolnátok –, vannak partnereink, akik ebben a törekvésünkben segítenek. Egyre inkább el kell hinnünk azt, hogy a saját kezünkbe kell venni a sorsunknak az irányítását, össze kell fognunk, és bízni abban, hogy máshol is vannak olyan emberek, akiknek, ha a kezébe kerül a mi dolgunk, meg fogják érteni, mit akarunk. Meg fogják érteni a helyzetünket. Mi – talán – nem is vesszük észre, de azért lesz sikeres valamilyen pályázatunk, vagy bármilyen ügyünk, mert vannak máshol ilyen emberek, akik értik ezt, és ugyanígy gondolják. Talán ez volna a legfontosabb, és az, hogy ezt a hitet nekünk megadta többek között az NCA, ezt köszönjük Horváth Tibor alelnök úrnak.

Horváth Tibor

Zárszóként nem az NCA alelnökeként, hanem civilként szólnék. Létrehoztunk egy egyesületet, amelynek az a feladata, szerepe, hogy a kistelepüléseken megoldják a problémákat.

Az első ilyen megmozdulás Verseg községben lesz, ahol 1500 ember lakik – Gödöllő, Kartal magasságában, az M3-as autópálya mellett. Milyen célokat tűzött ki az egyesület? Temetők rendbe tétele, közterek rendbe tétele, óvoda, iskola rendbe tétele... A program neve úgy volt tervezve, hogy Borsófesztivál, mert ezen a településen rengeteg borsót termelnek.

De sajnos, az időjárás közbeszólt, letarolta a gabonát ebben a községben, kb. százmillió forint értékű kár keletkezett, ezért azt gondoltuk, hogy most nem szabad mulatozni, hanem azokban a feladatokban részt vállalni, segíteni, amelyek ilyen helyzetben a legfontosabbak, fizikálisan is részt venni ezekben a munkákban – fakivágás, talaj rendbetétele, síremlékek visszahelyezése...

A zsidó temető tekintetében megszólítottuk a rabbit, hogy megfelelő muníciónal lásson el minket, nehogy esetleg olyant tegyünk, ami sértő lehet számukra. Nyitott füleket találtunk ebben az ügyben is. Jönnek, segítenek az emberek, és ha van konkrét, jól körülhatárolható cél, akkor kerülnek szponzorok. Ezért is kérdeztem az Ferencz Attilától, mennyi lenne egy ilyen könyv kiadásának a költsége.

Konkrét terv van, hogyan fogjuk megvalósítani például a temető helyreállítását, hány kesztyűre, hány lapátra, hány ásóra és egyébre van szükség ehhez a feladathoz. És reméljük, szeretnénk hinni azt, hogy innentől az emberek ebben a községben elkezdnek beszélgetni egymással. Mert sajnos, hiába van kertés övezetről szó, nem nagyon akarnak egymással kommunikálni.

Egy ilyen háromnapos fesztivál ezt a célt is szolgálná. Most ennek csak a munka része lesz meg, a szórakozás része pedig ősszel, a falunapok keretében, ahol a néptáncosok is bemutatkoznak... Mert az is része lett volna ennek a programnak, hogy a környező településekről eljöjjenek a hagyományőrök, és bemutathassák a saját programjukat.

Ezt a példát azért említettem, hogy esetleg érdemes benne gondolkodni, hogy ha van az önök közelében is hasonló feladatra igény, akkor én ezt továbbítanám az egyesület azon személyeinek, akik foglalkoznak a helyszínekkel, és a programok tervezésével. Nem hiszem, hogy gátja lenne, hogy határon innen vagy túl történik ezeknek a feladatoknak a végrehajtása. Ez csak jószándék kérdése. Itt senki nem fizetett alkalmazott, mindenki társadalmi munkában vállal és végez feladatot.

Lehetőség szerint mindenki a szakmájához közeli kérdésben próbál részt vállalni egy-egy programban. A rendszer fel van építve. És nem most találtuk ki, régen ez működött, KISZ-táborok – építőtáborok, csakhogy kidobtuk a lavórral a

gyereket is. Ennek mintájára szeretnénk ezt jobban csinálni. Én bízom abban, hogy ez sikerül, és a megcélzott településen élőknek fogunk tudni segíteni.

Ahogy megtudták Versegen, hogy mire készülünk, elkezdtek festeni a házakat, nehogy lemaradjanak. Hogy az ő háza is szép legyen, mert tudja, hogy a park meg lesz csinálva, hogy a temető rendbe lesz téve, kerítést építünk, kitakarítunk és sorolhatnám ezeket a feladatokat. A polgármester urat megkérdeztük, hogy ő mit szeretne, mit tart fontosnak, mit hozunk helyre a településen? Az óvodában festés-mázolás, egyéb dolgok, ezt a helyiek tudják a legjobban, mire van szükségük, ennek a meghatározásába nem szerettünk volna beavatkozni.

Azt gondolom, legalább annyira jó adni, mint kapni.

Köszönöm szépen, hogy meghallgattak! Ha bárkinek van kérdése, szívesen állok a későbbiekben rendelkezésre, keressenek meg, akár az elnök úron keresztül, de akár az NCA honlapon keresztül is el tudnak érni, ott megtalálják minden elérhetőségem, és segíteni fogunk.

Fórum

Romhányi András

Szeretettel köszöntöm a Fórum vendégit, olyan sorrendben, ahogyan itt helyet foglaltak – Lakatos Mihályt, Elekes Botondot és Egyed Albertet.

Először az ő tájékoztatásukra mondanám el azt, hogy a kilencedik Budakalászi Találkozóra hatvanan jelentkeztek, viszont sokan telefonáltak vagy e-maileztek, hogy azért nem tudnak jönni, mert egyszerűen nincs pénzüik arra, hogy az útköltséget kifizessék. Mi nem tudtuk ígérni nekik, hogy az útköltséget kifizetjük, azt mondtuk, arra esetleg van esély, hogy valami hozzájárulást tudunk fizetni. De akik még így se tudták vállalni, azok között vannak olyanok, akik most először nem jönnek el a Budakalászi Találkozóra, ugyanis eddig mindeniken itt voltak.

Ezzel együtt a 9. Budakalászi Találkozó sikeres, a program úgy zajlik, ahogyan eredetileg elképzeltük. Az eddigi beszélgetésekből egyre inkább az a szemlélet bontakozik ki, hogy mi civilek, Kárpát-medencében élő magyarok fogunk össze és vegyük a saját sorsunk irányítását a kezünkbe, minél inkább legyen befolyásunk arra, hogy mi történik velünk.

A mai beszélgetést felkonferálandó, azt gondolom, hogy nagyon izgalmas dolgról lesz szó. Mindhárom vendégünk, különböző időszakokban főosztályvezető volt az oktatási- és/vagy kultusztárcánál – az elmúlt húsz évben több neve és szervezeti formája is volt a művelődési, ill. oktatási minisztériumnak, külön is, meg együtt is voltak –, tehát az aktuális minisztériumban a Határon Túli Magyarok Főosztályát vezette.

Ilyen főosztály ma nem létezik a mostani Oktatási és Kulturális Minisztériumban¹. Egyed Albert nyugdíjban van, Elekes Botond és Lakatos Mihály pedig a Közművelődési Főosztályon dolgozik, viszont most is határon túli területekkel foglalkoznak. Meghívásukkal az elképzelés az volt, kérdezzük meg őket, hogy akkor, amikor funkcióba léptek, amikor kinevezték őket főosztályvezetőnek, milyen elképzélésekkel, milyen vágyakkal vágtak ebbe a munkába.

Mit szerettek volna megvalósítani, és ami a legérdekesebb: mi az, amit sikerült, mi az, amit nem, mi az, ami jobb lett, mi az, ami nem lett annyira jó? Három különböző korszakról van szó, ezért önmagában érdekes, és ami nagyon fontos, hogy három vendégünk egyébként jó viszonyban van egymással.

Mi az, amiről nem szeretnénk, ha beszélhénk. Elekes Botond és Lakatos Mihály ma is az Oktatási és Kulturális Minisztériumnak az alkalmazottja, ezért nem szeretnénk, ha a mai helyzettel kapcsolatban tennétek fel kérdéseket. Egyrészt azért, mert nem tudnak válaszolni rá, ennél sokkal magasabb szinten dőlnek el azok a dolgok, amelyek benneteket izgatnak.

Másrészt pedig nem is volna ildomos őket olyan helyzetbe hozni, hogy kényesválaszokat adjanak. Tehát nem a mai helyzetről kellene velük beszélni, hanem arról az időszakról, amikor ők dolgoztak. Arra kérlek benneteket, hogy ezt tartsátok tiszteletben, az ő kérésük is volt ez. Abban az esetben, ha ez nem így történik, akkor én tisztelettel, de beléfojtom a szót abba, aki mégis ilyen irányba próbálja terelni a dolgot. Nem hiszem egyébként, hogy ez előfordul majd, hiszen az volt határozott kérésük, hogy a mai helyzetről ne beszéljünk.

¹ 1990-1998: *Művelődési és Közoktatási Minisztérium*; 1998-2006: 1998. július 8-án a Művelődési és Közoktatási Minisztérium kettévált, és létrejött az *Oktatási Minisztérium*, valamint a *Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma*; 2006-2010: 2006. június 9-én az Oktatási Minisztérium és a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma egyesült, és létrejött az *Oktatási és Kulturális Minisztérium*; 2010 tavaszától - : *Nemzeti Erőforrások Minisztériuma* (öt ágazat – egészségügy, oktatás, kultúra, szociális ügyek, sport – egyesítésével)

Egyed Albert

– volt főosztályvezető, Művelődési és Közoktatási Minisztérium (1994-1996.)

Az 1994-1996. közötti időszakról szeretnék röviden beszélni. Mindenekelőtt két nevet említek – anélkül, hogy intézménytörténetet mondanék –, az egyik Bakos István, aki később a Magyarok Világszövetségének főtitkára lett, a másik pedig Töttösy Magdolna, aki annak a képződménynek a vezetőjeként, amelynek Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Főosztály a neve, létrehozta azt a fajta konstrukciót, amit aztán mi különböző strukturális változatokban, de vezettünk, ki-ki a rendelkezésére álló időben.

Az eddigi főosztályvezetők közül, tudomásom szerint, csak nekem volt egyedül közművelődés szakom. Ehhez képest tudatosan, előre megfontoltan, ha úgy tetszik aljas szándékkal, nagyon ke-

veset foglalkoztunk közművelődéssel. Az idősebb generáció még emlékszik ezekre az évekre, ami teljes politikai, gazdasági és identitásbeli válságot jelentett az egész Kárpát-medence számára. Másrészt Magyarországon fölgyorsultak mindenfajta előintegrációs folyamatok.

Amikor én átvettem ezt a területet, akkor szinte félóra alatt kiderült, hogy Magyarországon kb. 13-14 ezer határon túli magyar fiatal tanul különböző felsőoktatási intézményekben. De minekutána – és most nem szeretnék belemenni különböző oktatás-gazdaságtani dolgokba –, aminek a lényege az volt, hogy az egyetemek, akiket korábban a hallgató létszám szerint támogattak, egyik napról a másikra elindultak a fejkvóta jellegű támogatásra, és pillanatok alatt – ez fél évig tartott – meg kellett oldanunk annak a tizenvalahány ezer fiatalnak a sorsát, hogy ösztöndíjat, kollégiumi ellátást kaphassanak, és bizonyos fajta plusztámogatásokat.

Ez volt az egyik ok, hogy közművelődéssel nem foglalkoztunk. A másik ok az volt, hogy a határon túli magyar – akkor már létező és erősödő – szervezetek, de nemcsak a politikai szervezetek, hanem az egyházak, a különféle szakmai szervezetek, egyre inkább nyomást gyakoroltak az akkori kultuskormányzatra, hogy akadályozza meg ezt a tömeges Magyarországra áramlást a felsőoktatási intézmények-

be. Ebből eredt a következő nagy feladat, hogy szintén nagyon rövid idő alatt ki kellett alakítani azokat a határon túli ösztöndíj tanácsokat, amelyek bizonyos fajta szempontok szerint – elsődlegesen a hiányszakmákban hirdettek meg támogatásokat – korlátozta a magyarországi továbbtanulást.

Ezzel párhuzamosan el kellett indítani egyfajta építkezést, olyan jellegű felsőoktatási konstrukciók létrehozását, amelyek nem olyan kihelyezett tagozatként működnek, amelyek az adott ország oktatási jogszabályai szerint nem voltak se akkreditálhatók, se diplomát nem adhattak. Ezeket vissza kellett szorítani.

Ebben az időben kezdődött el a Beregszászi Tanárképző Főiskola megerősítése, 1996-ban már akkreditálták, onnantól kezdve az ukrán állam által is elfogadott diplomát adott. Az más kérdés, hogy az ukrán állam egyetlen vassal sem támogatta ezt a főiskolát. Ott volt a Sulyok István Főiskola, a Partiumi Keresztény Egyetem elődje, ami pontosan 1995-1996-ban került olyan pénzügyi válságba, hogy ha nem sikerül átmenteni, lehet, nem tudták volna folytatni az egyetemi képzést. Ugyanakkor elindult Komáromban a Selye János Egyetemnek, a szlovákiai magyar egyetemnek az előkészítése.

Az akkori főosztálynak ez a kríziskezelés, ezek a váratlanul jövő programok gyakorlatilag mindenféle szellemi és anyagi kapacitását lekötötték. Csak röviden jelezném, hogy milyen szervezeti rendszerben dolgoztunk. Gyakorlatilag tizenegy, úgynevezett tanács volt az oktatásban, tankönyvben, színházban, könyvkiadásban, tudományos kutatásban. Azért tudományos kutatásban is, mert Akadémia akkoriban még semmiféle szerepet nem vállalt ezekben a folyamatokban.

Ez az egész építkezés azt jelentette – tulajdonképpen az Illyés Közalapítvány akkor kialakuló alkuratoriumi rendszerével együtt –, hogy létrehoztuk a saját magunk szakembereiből álló tanácsait, és jónéhány helyen, ahol ennek értelme volt, megalakultak a helyi alkuratoriumok is. Volt egy úgynevezett közművelődési alapunk is, ami eléggé összetett, és ha úgy tetszik – profil nélküli volt.

Ezért kakukktojásnak érzem magam, mert művelődési stratégiáról nem nagyon fogok tudni beszélni, hiszen abban az időben például egyháztámogatás sem létezett. Azt például, hogy az erdélyi evangélikusok először kiadhattak tíz év után énekes könyveket, az tulajdonképpen ebből a forrásból történt. De nemcsak itt, hanem az összes régióban.

Annakidején tagja voltam az Illyés Közalapítvány kuratóriumának, és volt köztünk egyfajta megállapodás, hogy a közművelődési kezdeményezéseket és a civil szervezetek támogatását az Illyés Közalapítvány átvette. Ebből nyilvánvaló – és én, főleg visszavetítve, politizálhatok –, hogy mindenféle problémák keletkeztek, hiszen az alkuratoriumok név szerint is vagy rejtetten, de mindenhol a helyi politikai elitek kezében voltak.

Így azok a civil szervezetek, akik közelebb álltak az akkor domináns párt *szívéhez*, azok nagyobb támogatást kaptak, akik pedig bármit is kontesztálni próbáltak,

azok vagy kevesebb támogatást kaptak, vagy egyáltalán nem kaptak. Én azt gondolom, most már csak nagyon távolról követve a civil szervezeti vitákat, hogy tulajdonképpen itt kezdődött a *megromlás*.

Az az időszak, amit itt röviden megpróbáltam vázolni, a mi életünkben – és azért mondom többes számban, mert a kollégáim nevében is mondom – egy viszonylag sikeres időszak volt, sok minden elindult, amit aztán kollégáim folytattak tovább, ezért tovább is adnám a szót.

Elekes Botond

– volt főosztályvezető, *Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma (1998-2002)*

Jó napot kívánok mindenkinek! Ha már Egyed Albert kollégám azzal kezdte, hogy mi volt ő, és mit nem csinált, akkor én is elmondom, hogy alapvégzettségem szerint fizikus és fizikatanár vagyok, illetve elvégeztem a politológia szakot is, meg van az abszolutóriumom, de nem államvizsgáztam le. 1998-ban, amikor megalakították a teljesen új, addig nem létező önálló kulturális minisztériumot, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumát, akkor ért az a megtiszteltetés,

hogy 36 évesen főosztályvezetőnek neveztek ki.

Azokat a kultúrára vonatkozó történeteket kellett folytatnom, amelyekről itt Egyed Albert már röviden szólt. Igen specifikus helyzet volt, amibe akkor belecsöppentem, és lényegesen különbözött az addigiaktól, hiszen megalakult a kulturális minisztérium, mint önálló tárca, és a Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Főosztálya, amelynek szervezeti egysége volt a Határon Túli Magyarok Osztálya ebben a minisztériumban kizárólag kulturális ügyekkel foglalkozhatott.

Ennek a főosztálynak az előző minisztériumban, Egyed Alberték idején, közoktatási, sőt elsődlegesen felsőoktatási kérdéseket kellett kezelnie, krízishelyzeteket megoldania, és a kultúrára – semmi pejoratívát nem akarok mondani – egyfajta maradványelven jutott, ami jutott. Éppen ezért teljesen új helyzet állt elő 1998-ban, amikor az önálló kulturális tárcának önálló főosztályi keretei között kezdtük ezt a kérdéskört gondozni.

Nagyon szerencsés állapot és ugyanakkor nagy kihívást jelent, amikor intézményt kell teremteni, hiszen az intézményteremtés általában több új státusszal jár, vélhetően nagyobb pénzzel és paripával stb. Ez így volt 1998-ban is. Bizonyára mindannyian hallották ezt a triászt, amit úgy szoktunk emlegetni, hogy szemlélet, szerkezet, nagyságrend. Én azt gondolom, hogy a szemléletben nem volt lényegi változás 1998-at követően, azokat a struktúrákat, amelyekről Egyed Albert beszélt, gyakorlatilag mindet át is vettük.

Amit érdemes kihangsúlyozni, hogy a szubszidiaritás kiteljesülése céljából alkukuratórium - budapesti kuratórium döntési mechanizmus keretei között valósítottuk meg a támogatási programjainkat. Örömmel mondom, hogy ez a döntési mechanizmus alapvetően annyira jól működött, és az elmúlt tizenöt év tanulási folyamata során annyira jól bejáratódott, hogy ezt gyakorlatot a minisztérium a mai napig használja. Tavaly például az ún. Kárpát-medencei közművelődési pályázatunkat ezzel a módszerrel bíráltattuk el: a régiók szakembereiből összeálló alkukuratórium – a minisztérium által összehívott kuratórium rendszerében.

Ez azért érdekes, mert miközben ezt mi fenntartottuk, és én személyesen is kiemelten fontosnak gondolom, hogy a közművelődés kérdéskörében ez a gyakorlat a továbbiakban is megmaradjon, sajnos, mások – állami intézmények, kormányzati szervek – megszüntették ezt a struktúrát, feladták ezt a döntési mechanizmust. Véleményem szerint ez helytelen döntés volt.

Visszatérve a saját munkámra, a szemlélet, szerkezet, nagyságrend hármasszónylatában a szerkezetre reflektálnék pár mondatban. Már a kezdetektől arra törekedtem, hogy a megnövekedő forrásokat kihasználva próbáljam áttekinteni, hol is tart egyrészt Magyarország ebből a szempontból, és hol tartanak az egyes régiók. Úgy gondoltuk, hogy számos olyan területe van a kultúrának, a művészeteknek, melyeket korábban nem volt lehetőség állami költségvetésből támogatni, most pedig megnyíltak ezek a lehetőségek.

Megpróbáltuk és sikerült is a pályázati rendszerünket egyrészt strukturálni, másrészt a struktúrán belül egyre több tematikus pályázatot kialakítani és meghirdetni. Ez volt az egyik nagyon lényeges dolog, amit sikerült megtennünk.

Mivel Önök közművelődési szakemberek, érdemes elmondanom, hogy - bár Egyed Albert azt állította, az ő idejében ez az ügy nem volt a megfelelően kezelve - én azt gondolom, igenis nagyon tisztességesen kezelték a korábbi az időszakban is. Az kétségtelen, hogy egy kicsit amorf volt a pályázói kör, hiszen a közművelődés hagyományos szereplői mellett, a civil szervezeteken át ide pályáztak a hivatásos intézmények, továbbá a magyar történelmi egyházak is, és sok mindenki más. Nagy erőssége volt a programnak, hogy volt folytonossága.

Amikor én átvettem a főosztály vezetését, megörököltem a közművelődésre vonatkozó pályázati struktúrát, amit abban a formában megtartottunk, amelyben azelőtt működött. Annyiban módosítottuk a rendszert, hogy a tematizálás kereté-

ben a közművelődési pályázatról leválasztottuk például a népfőiskolákat és az egyházak programjait. Ez utóbbiak számára külön pályázatot hirdettünk meg, kifejezetten szórványgondozásra és egyházi közművelődési tevékenységre. Így a közművelődési pályázat letisztultabb formát öltött, főként hogy megpróbáltuk strukturálni, tematikusabbá tenni.

De ezzel párhuzamosan, amiről én mindenképpen úgy érzem, hogy fontos dolog volt, elkezdtünk olyan területeket is támogatni, amire addig nem nyílt lehetőség. Gyakorlatilag két olyan terület volt, amelyeknek a támogatására 1998-ig a közművelődés mellett lehetőség mutatkozott: a határon túli magyar hivatásos színházak és a határon túli magyar könyvkiadás. Mindkét pályázati programot fenntartottuk, viszont emellett elkezdtük a képzőművészetet, a zeneművészetet, a hivatásos néptánc együtteseket is támogatni.

Egy idő után lehetőséget kaptunk - nagyon jelentős források biztosításával - a moldvai csángó-magyar kultúra és oktatás támogatására is. Tehát a minisztériumi pályázati paletta lényegesen bővülni kezdett. Röviden ennyit a szerkezetéről.

A másik, amit ennél is fontosabbnak tartok a saját munkám szempontjából, az az volt, hogy a mindenkori kultusztárcák 1999-től kezdtek istenigazából minden évre egy jelentős extra pályázati forrást kialakítani a különböző emlékek kapcsán. A fehéregyházi csatának volt 1999-ben a 150. évfordulója, ekkor volt egy jelentős pályázati kiírás a szabadságharcral kapcsolatban.

Ezt követően hirdettük meg azt a nagy volumenű, átfogó programot, amire bizonyára mindannyian emlékeznek, a Magyar Millennium pályázatait. Voltak olyan projektek is, amelyek kevésbé érintették Önöket, ezek elsősorban a külföldön, Nyugat-Európában megvalósuló magyar évadok (a brüsszeli, a franciaországi stb.)

A lényeg az, hogy ezeknek a farvizén az akkori minisztert meggyőzve – hála Istennek dr. Hámori Józsefet nem kellett sokat győzködnöm –, sikerült egyfajta szemléletváltásba belekezdeni, nevezetesen kimondani azt, hogy ezeket a pályázati lehetőségeket, ezeket a forrásokat nemcsak a politikai Magyarország határain belül élő és működő szervezetek és intézmények számára írjuk ki, hanem ezen lehetőségekhez hozzáférést kell biztosítanunk a határon túli magyar természetes és jogi személyeknek is.

Miniszter úr ezt az elképzelést abszolút támogatta, és konkrét megvalósítását lehetővé tette, annak ellenére, hogy sok volt az ellenérv, elsősorban a bürokrácia, az adminisztratív intézkedések miatt. De akkor ő kimondta, hogy ezentúl ez így lesz, amiért én nagyon hálás vagyok, és úgy gondolom, az egész Kárpát-medencében élő magyar közösségeknek hálásnak kell lenniük. Ez azért is nagyszerű dolog volt, mert a már meglévő források mellett hirtelen megnyíltak ezek az extra források is.

Ezek nagyon nagy volumenű tételek voltak, úgyhogy szinte hihetetlen volt az a pluszforrás mennyiség, ami a Kárpát-medencébe támogatásként kiáramlott, a

legstrukturáltabb pályázati rendszerben, ami elképzelhető. A másik nagyon fontos üzenete ennek a döntésnek, nevezhetjük akár kulturális szemléletnek, az volt, hogy ha - mondhatni már-már kliséként - folyamatosan hangoztatjuk az egységes kulturális nemzet eszményét stb., ha ezt komolyan vesszük, akkor igenis – akár a közművelődésben vagy a kultúra bármelyik területén – a magyarországi szereplői ezeknek a történeteknek mérettessenek meg a határon túli szereplőkkel. Mérettessenek meg ugyanazon a palettán, ugyanazon kereteken belül.

Azt gondoltuk, hogy csak így lehet reális képet kapni a pillanatnyi állapotokról, és csak így szabad eljárni, ha valóban komolyan gondoljuk az egységes magyar kulturális nemzet paradigmáját. Az 1999. évi sikertől felbátorodva a 2000. évtől kimondatott – immár az új miniszterrel, Rockenbauer Zoltán miniszter úrral, aki szintén teljesen természetesnek és elfogadhatónak tartotta ezt a szemléletet –, hogy a Nemzeti Kulturális Alapból ugyanúgy támogatásban részesülhetnek a határon túli pályázók is, ugyanolyan eséllyel indulhatnak bármely kollégiumnál, mint a magyarországi pályázók. Sőt, ennél továbbmenve, több kollégium az évente megjelölt kötelező prioritások közé sorolta a határon túli táncművészet, képzőművészet, múzeumok stb. támogatását.

Ennek a kulturális politikai szándéknak a kimondása nagyon-nagyon fontos üzenetű volt, ellenben nem volt könnyű a gyakorlati megvalósítása. Perlik Pállal – aki akkor is és a mai napig is a NKA Igazgatóságának a főigazgatója –, sokat dolgoztunk azon, hogy ennek a döntésnek, koncepciónak a Kárpát-medencében egyáltalán hangot adjunk, eljuttassuk a lehetőséget azokhoz, akiknek erről tudni kell.

Nagyon sok pénzbe és szellemi energiába került annak megszervezése, hogy a Nemzeti Kulturális Alapnak a Budapesten meghirdetett pályázatait, amelyek annak idején 2-3 országos napilapban jelentek meg – ma már nem - amikor közzé teszik a Magyar Nemzetben vagy a Népszabadságban, azzal egyidőben vagy maximum 1-2 nap késéssel megjelenjenek Felvidéken, Délvidéken, Kárpátalján és Erdélyben a jelentősebb regionális napilapokban is.

Itt jegyzem meg, kialakult egy olyan belső felosztási arány, hogy tudniillik az adott pályázati keretnek általában 10 százalékát határon túli pályázatok támogatására használták fel. Ez nem volt rögzítve, de kialakult egyfajta szokásjog, amit én személy szerint kifejezetten pozitív fejleménynek tartottam, hiszen ez nagyon-nagyon jelentős új támogatási lehetőséget biztosított külhoni kultúra támogatására.

Ez a fejlemény, ez az eredmény nyilván nem rajtam, főosztályvezetőn múlt, nem nekem köszönhető, nem szeretném itt fényezni magam, de mindenképpen a saját munkám egyik legnagyobb megvalósításaként és eredményeként tartom számon mind a mai napig. Kollégáimmal mindig örömmel szoktuk megnézni a Nemzeti Kulturális Alapprogram honlapját, hogy ki mindenki nyert a különböző pályázatokon, tőlünk teljesen függetlenül. Úgyhogy ez a dolog, hála Istennek, jól működik napjainkban is.

A harmadik eredmény, amiről beszélni szeretnék nem a pénzzel kapcsolatos, ennek semmilyen fajta anyagi vonzata nincs. Arról van szó, hogy igyekeztünk egyfajta szakmai és erkölcsi segítséget is nyújtani a már intézményesült Kárpát-medencei magyar kultúra rendszerének.

Amikor erkölcsiről beszélek, az nem szól másról, mint arról, hogy a szakmai díjak, az állami kitüntetések – amelyeket a levéltárosoktól, a múzeumi, közművelődési szakemberektől kezdve az írókig, színészekig stb. sokan megkapnak – történetét is kitégítettük a Kárpát-medencei magyar kultúra egészére. Ez megint egy nagyon-nagyon fontos előrelépés volt, hiszen itt óriási hiánypótlást kellett azokban az esztendőkből elvégeznünk, hiszen gyakorlatilag – noha rég megérdemelték volna – nem voltak például Jászai-díjas kolozsvári vagy kassai színészeink stb.

A szakmai segítség pedig arról szólt, hogy próbáltunk – nyilván, nem közvetlenül a minisztériumból, hanem a minisztériumból irányítva – olyan struktúrákban gondolkodni, amely szakmai-módszertani háttérrel biztosíthatott a meglévő, például a közművelődési intézményrendszernek, illetve más kulturális területek intézményi hálójá számára. 2001-2002-ben az akkori szakmai referens kolléganőmmel és a Magyar Művelődési Intézet akkori vezetőivel közösen gondolkodva kezdtünk el egy olyan víziót felrajzolni, ami a Kárpát-medencei magyar művelődési és módszertani központok hálózatáról szól. A Magyar Művelődési Intézet mintájára, ennek leképezéseként, egy ilyen hálózat megvalósításában kezdtünk el gondolkodni. A jó hír az, hogy e téren ma már látunk eredményeket, tehát már történtek előrelépések ebben az ügyben. A határon túli magyar közművelődés a tanulási folyamatban eljutott egy olyan szintre, amikor már ez volt az igazi segítségnyújtás. Lakatos Mihály kollégám erről többet tud mondani, mert ő folytatta ennek a víziónak a megvalósítását.

Utolsó gondolatként, amit még mindenképpen el szeretnék mondani, hogy nem lehet megkerülni azt a kérdést, miszerint ezeknek a folyamatoknak az eszmei és anyagi segítségét nagyban befolyásolhatta volna, és segíthette volna a 2001-ben elfogadott, határon túli magyarokról szóló, a köztudatban státustörvényként emlegetett jogszabály. Ennek a törvénynek általában mindenki csak a természetes személyek támogatására vonatkozó részét ismeri, mint például az utazási kedvezményt, az iskolázási támogatást.

De ennek a törvénynek az eredeti változatában voltak olyan pontja is, ami kifejezetten a társadalmi szervezetek, az oktatási és kulturális intézmények támogatására adtak lehetőséget. Ezt a kérdést tehát nem szabad és nem lehet megkerülni. De amikor ez a történet úgymond megérett egyfajta paradigmaváltásra, akkor 2002-ben ebből a főosztályvezetői állásból elköszöntem, és utána jött Lakatos Mihály kollégám, így neki adom tovább a szót.

Romhányi András

Előtte hadd reagáljak pár megjegyzéssel a Nemzeti Kulturális Alap kapcsán elhangzottakra. Van, aki már nem érti, annakidején miért volt fontos, hogy a pályázati kiírások megjelentek az országos napilapban, és hogy a határon túl is megjelentek. Tíz évvel ezelőtt alig használták az internetet.

Tehát rendkívül fontos volt, hogy azonnal tudomást szerezzenek róla, hiszen a kiírás megjelenéséhez képest egy hónap múlva be kellett adni a pályázatot. És nehogy azt gondoljátok, könnyű dolog volt megszervezni azt, hogy a kiírás a napilapokban és külhonban is megjelenjen.

Abban az időben én évente kb. ötven pályázatot bonyolítottam le, határon túli szervezetek pályázatát, és nagyon jól beleláttam abba, hogy miként működik az NKA Közművelődési Kuratóriuma. Azt kell mondanom, hogy minden határon túli pályázat hátszelet kapott, tehát én is megerősíthetem, úgy kezelték ezeket a pályázatokat, hogy lehetőleg kedvező elbírálást kapjanak.

Lakatos Mihály

– volt főosztályvezető, Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma (2003-2006)

Szeretettel köszöntöm a jelenlévőket! Amikor Elekes Botondtól átvettem a Főosztály vezetését, akkor még nem tudtam, hogy az a szomorú feladatom lesz, hogy én fogom lezárni ezt sort, mert mint látják, nincs kinek továbbadnom a mikrofont. Mindazonáltal 2003-2005. között történt némi előrelépés. Ideszámíthatjuk 2006-ot is, hisz 2005. volt az az év, amikor a Főosztály még teljes értékű pályázati kiírást tudott lebonyolítani.

Azt mondják, hogy a csillagok is, mielőtt magukba roskadnak, akkor ragyognak a legfényesebben. Van a kezemben egy táblázat, amelyről néhány számot felolvasnék, az első az évet jelenti, a második millió forintot. 1998/157, 1999/200, 2000/550, 2001/445, 2002/450, 2003/450, 2004/480, 2005/500. Ezek a számok a Főosztály által működtetett pályázati rendszernek az anyagi hátterét jelentik.

Elekes Botondtól kidolgozott pályázati rendszert örökölttem, az akkor mutatózó feladat az volt, hogy ezt, ahol kell és szükséges, ott továbbfejlesszük, artikuláljuk. Ez az esetek zömében meg is történt, például a csángó támogatások kapcsán arra a bizonyos százmillióra sikerült egy elég jó és a talpán megálló pályázati rendszert kidolgozni, amely mondhatni teljes körűen lefedte a csángómagyar pályázók részéről mutatkozó igényeket. Petrás Incze János pályázat néven futott be karriert, egészen 2007-ig. Még 2007-ben is meghirdették, bár akkor már a Miniszterelnöki Hivatal tette ezt.

Felvezető szövegében Romhányi András arra kért bennünket, beszéljünk arról, hogy mit szerettünk volna megvalósítani, mi sikerült és mi nem. Az ember mindig szeretne valamit felmutatni, én legalábbis személy szerint bárhol, ha munkába fogtam, azt szerettem volna, hogy valami maradandó is keletkezzen a munkám nyomán, valami, ami távozásom után is fog működni.

Mivel magyar-francia szakos tanárként kerültem ebbe az állásba, legközelebb a szívemhez az irodalom és az ehhez kapcsolódó területek álltak. Az irodalmi mű megszületésének több szegmense van: az első az, amikor az író elkezd írni a mű-

vét, aztán jó esetben ebből lesz egy kézirat, a kéziratot előkészítik kiadásra, majd a könyvkiadó kiadja, és jön a terjesztés. Ha jön. Itt akkor már létezett egy könyvkiadás-pályázat, mely 1998-tól évente 64 millió forintot fordított a Kárpát-medencei könyvkiadás támogatására. Ez így maradt 2005-ig, amikor 62 millió forintot tudtunk erre a célra fordítani, és megjegyzem, nem minden eredmény nélkül.

Ha valaki kezébe vesz egy a kilencvenes évek közepén vagy akár a vége felé megjelent határon túli kiadványt, és egy ideit vagy tavalyit, és egymás mellé teszi, fel sem kell ütnie a művet, és látszik a külalaki minőségi különbség. Ez azt jelenti, hogy a határon túli könyvkiadást sikerült talpra állítani, és minisztériumi pályázatunk a legnehezebb időkben is biztos pontot jelentett számukra. Mert bizony voltak krízisek, a legegyszerűsebb a délvidéki, amikor a délszláv háború idején a délvidéki magyarság igen nehéz helyzetbe került, ezen belül sok és a mindennapi élet szempontjából lényegesebb terület mellett a könyvkiadás is, és az ebben érintett délvidéki barátaink mondták, hogy e támogatás nélkül nem is tudtak volna megmaradni, könyveket megjelentetni abban az időben.

Létezett továbbá egy kézirat-támogatási pályázat is, amely a szerzőknek nyújtott támogatást, ösztöndíj formájában, hogy műveiket kiadásra kész formában elkészítsék. Az én feltett szándékom azonban már odakerülésemkor az volt, hogy a határon túli íróknak is hozzunk létre egy irodalmi ösztöndíj rendszert. Mégpedig egy olyant, ami lefedi a határon túli speciális igényeket. Elég jól ismertem az egyetemről, meg a gyakorlatból is az itt felmerülő problémákat, nehézségeket, tehát nem volt nehéz egy olyan ösztöndíjrendszert kigondolni, amely éppen azokon a részterületeken segít leginkább, ahol szükség van rá.

Ez az irodalmi pályázat megszületett, és hála Istennek mind a mai napig megmaradt, egyikeként az utolsó két mohikánnak. A másik, ami még ma is működik, a színházi pályázat.

Ami a közművelődést illeti, 1998-ban 23 millió forintot, majd 2001-től kezdődően 2005-tel bezárólag évente 42 millió forintot tudtunk fordítani közművelődési rendezvények támogatására. Ennek is volt egy utóélete, egészen az elmúlt esztendőig, amikor 33 millió forintos pályázatot tudtunk meghirdetni. A beérkező pályázatok számából látható volt, hogy nagyon nagy igény van rá, sőt még nagyobb összegű pályázatra is lenne igény.

Ugyanebben az időszakban az Elekes Botond által említett szervezetek, intézmények úgyszintén működtették a maguk támogatási rendszerét. Mi a legszorosabb kapcsolatban az Illyés Közalapítvánnyal álltunk. Velük szorosán együttműködve, lévén, hogy ott kuratóriumi tag is voltam, próbáltuk kiegészíteni az itt-ott mutatkozó űrokat. Ha már szó esett a közművelődési rendszerről, sikerült eljutni odáig, hogy szinte minden régióban fölállt egy olyan intézmény, amelybe nagy reményeket vetettünk, remélve, hogy az adott régióban oszlopa lesz majd a közművelődési életnek, ha máris nem az.

Ugyancsak az Illyés Közalapítvány működése idején sikerült egy másik olyan dolgot megvalósítani, amire szintén nagy igény volt, a közművelődési vezetőképzést. Az Illyés Közalapítvány megszűnésével, úgy tudom, ez félbeszakadt. De remélem, lesz még folytatása. Ezzel le is zárnám a mondandómat, és ha lesznek, akkor majd a kérdésekre válaszolok.

Romhányi András

Köszönjük szépen! Ezzel az első körnek a végére értünk. Hadd emeljek ki három momentumot közbevetőleg. Egy minisztériumi főosztályvezető hivatalnok, az a feladata, hogy azon a szakterületen, ahol dolgozik, ott megszervezze a munkát. Nagyon kevés a döntési lehetőség, mégis mind a három vendégünk tudott olyan dolgot mondani, nem vindikálva magának a dolgot, hogy őmiatta lett így, de mégiscsak az ő ideje alatt dőltek el a dolgok jó irányba. Mondom sorra, hogy mire gondolok.

Egyed Albert idején, aki elsősorban az oktatásra, felsőoktatásra koncentrált, indult el a Beregszászi Főiskola, amelyik ma is működik. Hihetetlenül fontos az, hogy Kárpátalján létezik egy olyan főiskola, ahol óvónőket, tanítókat, tanárokat

képeznek ott helyben, nem jönnek át Magyarországra, nem maradnak itt, hanem azért tanulnak ott, hogy a helyi gyerekeket, fiatalságot magyar nyelven tudják majd tanítani.

Már az ő időszakában kezdődött el sok minden, amit aztán Elekes Botondék vettek át. Többek között ez a Nemzeti Kulturális Alap dolog, és igenis, nagyon fontos, hogy ez máig él, hogy ma is igaz az, hogy a NKA-nál ez a nagyon komoly változás megtörtént, hogy igazából nemzetivé vált. A háttérbeszélgetésben Horváth Tibornak elmondtam, hogy a Nemzeti Civil Alapprogrammal az a bajom, hogy az nem *nemzeti*, hanem *magyarországi* civil alapprogram.

Erről itt most nem esett szó, mert Ti nem tettétek fel a kérdést, de én oltottam őt eléggé rendesen ezzel.

Szintén már korábban kezdődött, de Lakatos Mihálynál teljesedett ki a csángó pályázat, amelyik megerősödött és mai is él. Itt indult el az irodalmi ösztöndíj pályázat, amely egyike azon kevés támogatásoknak, amelyek megmaradtak a tárcánál. Azt gondoljátok végig, hogy abból a pozícióból, amelyben voltak, milyen nehéz volt mindezeket megvalósítani, és politikai pártokon átívelve átadták egymásnak a stafétabotot, hogy ugyanazt az ügyet szolgálják.

Elekes Botond

Mielőtt rátérnénk a kérdésekre, javasolnám – hisz mind a hárman inkább a pozitívumokról beszéltünk, a kritikai észrevételeket nem tettük meg, és nem beszéltünk a jövőről –, hogy ezeket is érintsük. Mert a jövő nem csak arról szól, hogy mennyi pénz van és mennyi pénz nincs. Ez csak egy szegmense a kérdésnek, hiszen ott van még a szerkezet és a szemlélet kérdésköre is, erről is érdemes lenne szerintem néhány szót még mondani.

Kiegészíteném az épített örökséggel kapcsolatos történetet, mert nem nevesítettem, hogy 1999 óta, az abban az évben induló úgynevezett Nemzeti Örökség Programmal kezdődően terjesztettük ki ezt a támogatási programot a határon túlra. A milleniumi évnél volt e témakörben az első jelentős programsorozata, hét-nyolc tematikus pályázattal, ebbe kapcsolódtak be először a határon túli műemlékes pályázók is. Elsősorban – értelemszerűen, hiszen műemlékekről van szó – egyházi tulajdonban lévő műemlékekről van itt szó.

Ezeket a forrásokat egészítették ki a magyar állam és a szomszédos államok – némelyikével – kifejezetten műemlékvédelmi együttműködésre kötött államközi megállapodások. Ilyen született pl. Romániával és Szlovákiával. Itt is jelentős forrásokat koncentráltak egy helyre, majd a tárcának az úgynevezett költségvetési fejezetében önálló sorként megjelent a határon túli műemlékvédelmi programok támogatása.

Ha valaki a különböző „zsebekből” összerakta ezeket a műemlékekre költött pénzeket, ennek nagyságrendje a 200 millió forintot is meghaladó évi pályázati keret volt. A minisztérium ezt az eredményét az utóbbi időben el szokta felejteni, helytelenül. A feladat lebonyolításával a Teleki László Alapítványt bízta meg a tárca. Nagyon sokan azt hitték, hogy nem is a magyar államtól kapják ezt a támogatást, hanem a Teleki László Alapítványtól. Ezt helytelennek tartottam, és szóvá is tettem az alapítvány akkori munkatársainak, hogy megtévesztő ez a fajta kommunikáció, hiszen a források költségvetési támogatásból származnak.

Voltak nagyon látványos projektek, amelyek ezekből a pénzekből valósultak meg, elsősorban templomok, parókiák stb. rendbetétele. Voltak konzerváló projektek is, amelyek keretében egy adott műemlék állagának a további romlását próbáltuk megakadályozni. És volt egy harmadik rész, a kutatási projekt, ami egy nagyon-nagyon fontos, egyfajta „utolsó óra” program. Különböző településszerkezetek felmérése és dokumentálása, különböző műemléki tervek elkészítése stb. A kérdéskör egy idő után teljesen kikerült a minisztériumból, a Kulturális Örökségvédelmi Hivatalhoz, és azóta ott van. Hogy most mit csinálnak, nem tudom, de nem is ez a kérdés.

Romhányi Andrásnak az egyik felvetésére reagálva, a kézzelfoghatóság kapcsán, én azt gondolom, hogy azok a jó megvalósítások, amelyek nem elsősorban kézzelfoghatóak, olyan értelemben, hogy szemléleti és szerkezeti előrelépéseket jelentenek. Az én vezetői tevékenységem alatt paradox módon a legkézzelfoghatóbb megvalósulás Gyimes 7 felsőlokon történt, ahol felépült az Árpádházi Szent Erzsébet Katolikus Líceum 2500 négyzetméteres, vadonatúj iskolaépülete. Berszán Lajos atya, az intézmény igazgatója, egy hónappal ezelőtt egy a minisztérium által szervezett egyházi konferencián a nyilvánosság előtt nekem mondott köszönetet.

Vélhetően jó helyen és jókor voltam ahhoz, hogy az új iskolaépület felépülését támogatni tudjam. Tehát egy elsősorban közoktatási és nem egy kulturális projekt volt az, ami kézzelfogható, erre nagyon jó szívvel emlékszem, és örülök, hogy megvalósult.

Egyed Albert

Most itt, végighallgatva két utódomat, az általuk vázolt állapotokhoz képest mi a késő kőkorszakot éltük meg azokban az években. Az az érdekes, hogy tulajdonképpen az én fejemben is, meg a kollégáim fejében is, mindig az az elképzelés volt, hogy szakpolitikák legyenek. Nyilván ez ott és akkor még nem volt megoldható. Ehhez partnerekre van szükség, és szerencsére, ezek a partnerek folyamatosan kinevelődtek az elmúlt tizenöt-tizenhat évben. Én nagyon fontosnak tartom, hogy ebben az együttműködési szerkezetben, például néptáncosok, vagy festők,

zenészek, remélhetően előbb-utóbb az egyre ígéretesebb határon túli filmesek is meg fognak jelenni. Számomra igazából ez jelenti a jövőt.

A másik pedig az, amit nagyon sokszor elmondtunk mi is, a politikusaink még többször, a partnerség. Az oda-vissza működő kapcsolat. Az, hogy ott is jönnek létre értékek, néha nagyobb értékek, mint Magyarországon, és hogyan lehetne egy dinamikus kapcsolatrendszert megteremteni. Kapcsolat az van, sokféle, de a partnerség jelenti a jövőt.

Még annyit megjegyeznék, hogy *hivatalnok*i tevékenységem mellett van azért néhány dolog, amire büszke vagyok. Én annakidején az első pillanatoktól kezdve részt vettem az Akadémia határon túli támogatási struktúráinak a kidolgozásában. Én azt gondolom, hogy kiemelten fontos dolog, hogy határon túl – akár az egyetemeken, akár önálló intézmény formájában – létrejöttek olyan kutatóműhelyek, amiknek az a lényegük, hogy az ottani magyar közösségek identitástudatát, önmagáról való vélekedéseit pontosítsák, racionalizálják.

Mostanra nagyon szépen visszaért az egész a közművelődésben, hisz ahogyan a Székelyföld, ezen belül Hargita megye művelődési viszonyait halálpontosan föl-tárták, állítom, hogy Magyarországon nincs ilyen művelődési térkép, mint amit ott megcsináltak. De ugyanezt el tudom mondani Felvidékre, részben Délvidékre. Ez volt az egyik nagyon fontos megvalósítás.

A másik, amit nagyon fontosnak tartok, hogy az Apáczai Közalapítvány létrejötté révén végre, ahhoz a sokszor elképzelt szórványprogramhoz ténylegesen komoly összegeket lehetett hozzárakni. Ha az Apáczai Közalapítvány működését végignézik, akkor tulajdonképpen Válaszúttól le Brassóig kialakult az, amit folytatni kell. Egyébként az Apáczai Közalapítvány de jure még létezik, sőt van egy egész érdekes program most is, ami fut.

Ezen kívül szinte a kezdetekor létrejött a Teleki Oktatási Központ, ami azt gondolom, hogy – nemcsak az oktatási tevékenységek és a pedagógus továbbképzés szempontjából – a nagy befogadóképességű, és viszonylag reprezentatív erdélyi magyar házak egyike lett.

Természetesen, nagyon sok frusztráció is volt, amikor bizonyos dolgokat egyszerűen azért nem lehetett megcsinálni, mert a minket körülvevő közeg olyan volt, hogy a politikát nem lehetett áttörni.

Lakatos Mihály

Hadd említsek én is néhány kiemelkedő projektet.

Az aradi Szabadság-szobor visszaállítására például a Főosztályunk írta meg 2003-ban az előterjesztést, arról nem is beszélve, hogy a magyarországi támogatók és az aradi támogatottak összehangolása rengeteg fizikai és szellemi energiánkat

vitte el, de végül sikeresen lebonyolódott, erről bárki személyesen is meggyőződhet Aradon.

Másik példa a Pusztinai Közösségi Ház, amely 2006-ban épült fel. Ők úgy hívják, hogy Pusztinai Magyar Ház, és valószínű, hogy előbb-utóbb ez az elnevezés fog rögzülni a köztudatban. Ez is a Teleki László Közalapítvány közreműködésével épült, de kizárólag a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának a finanszírozásával. A csángó szervezetekre jellemző torzsalkodás mellett mégis el lehet mondani, hogy azon hírlevelek alapján, amik hozzánk érkeznek, sikerült hozzájárulni a község és tágabb értelemben az egész környék kulturális életének mennyiségi és minőségi javulásához.

Ugyancsak ebben az időszakban épült a zabolai csángó múzeum, úgyszintén a minisztérium támogatásával, egy olyan intézmény, amely komoly munkát fejt ki, akkreditáltak és belekerült a romániai rendszerbe. Egyszeri alkalommal ugyan, de az Illyés Közalapítványnál sikerült a kuratóriummal elfogadtatni egy könyvtárfejlesztési programot, amely a Kárpát-medence egészét célozta. Ez elég jelentős projekt volt, 48 milliót biztosított a Közalapítvány, a minisztérium megtoldotta további 7 millióval, így 55 millió forintot tudtunk fordítani kárpát-medencei könyvállomány-fejlesztésre. Ez kizárólag az állományfejlesztést célozta, és jó volna, ha lenne folytatása, mert ez az összeg távolról sem oldott meg mindent.

Az irodalmi ösztöndíj rendszer az én édesgyermekem, arról beszéltem, de a tervek között szerepelt a képzőművészeti ösztöndíjrendszer bevezetése is. 2005-ben el is indítottuk, de aztán a 2006-os események miatt megtorpant, utána gyakorlatilag megszűnt. A távlati tervek között szerepelt a zeneművészet, táncművészet támogatása is hasonló ösztöndíjakkal. Ezekre aztán végképp nem került sor.

Romhányi András

Annyit hadd tegyek hozzá, hogy Elekes Botond azt mondja, nem annyira a kézzelfogható dolgok a fontosak, hanem sokkal inkább a szemléletformálás, és ezek után a konkrét, kézzel fogható dolgokat sorjázttátok.

Egyetértek Botonddal, hisz Ti is tudjátok, az a munka, amit Ti csináltok ott, a magatok helyén, az alapvetően szemléletformálás. Tényleg ez a legfontosabb, ez élte a nemzetet. Az is nagyon fontos, hogy megnyitunk egy házat, hiszen folyamatosan háttere lehet annak a munkának, amit csinálunk. De nélkületek nem megy, nélkületek üres a ház. Ez az egyik dolog.

A másik pedig, az embernek a gondolkodása. Ha én valakinek ajándékot adok, akkor igyekszem személyes ajándékot adni, ami neki szól, személyre szabottan, és ha lehet, olyat adok, amiben még a saját munkám is benne van. De mindig

adok hozzá még valamit, olyant, amit meg lehet enni! Egy kis csokit például. Mert úgy szeretlek, majd megeszlek - mondja ugye a magyar.

A dologhoz tehát valahogy hozzátartozik kicsit ez a kézzel fogható dolog is, az ajándék, amit meg lehet enni. Tehát azt gondolom, hogy bár a legfontosabb a valóban szemléletformálás, de az embernek szüksége van néhány olyan kapaszkodóra, hogy *de azért ez konkrétan meg is valósult.*

Elekes Botond

Engedjék meg, hogy a jövőről is beszéljünk. Ha a kollégáim nem akarnak ebbe belemenni, én azért megpróbálnám. Mert úgy gondolom, hogy visszatekintés után jövőképet is érdemes felrajzolni.

A minisztériumban én tizenkettedik éve foglalkozom kifejezetten támogatáspolitikával, illetve azelőtt máshol foglalkoztam ezzel, a Magyarok Világszövetségénél dolgoztam egy évig, meg különféle civil szervezeteknél.

Nekem az elmúlt húsz év tapasztalata mindenképpen arról szól, hogy ma a Kárpát-medencében, tehát kifejezetten a szomszédos országokban élő magyar nemzeti közösségek esetében már nem az a kérdés, hogy például egy felvidéki vagy erdélyi civil szervezetet a mindenkori magyar állam, a kultusztárca vagy bármilyen más állami hatóság támogat-e vagy sem 1000-2000 euróval. Ez már nem kérdés, nem ezen múlik. Ezen nem múlik semmi.

Miért mondom ezt? Elsősorban azért merem ezt így kimondani, mert Szlovákia vagy akár Románia, hála Istennek, gazdaságilag is felnőttek olyan szintre – nem akarom a magyarországgal összehasonlítani, mert szerintem ezt nehezen lehet –, amely lehetővé teszi, hogy ezeket a civil szervezeteket a saját nemzeti forrásaikból, azaz a saját költségvetésükből támogathassák. Ha valaki azt mondja, hogy ez nem igaz, akkor emlékeztetnék például a romániai *Communitas* Alapítvány által meghirdetett pályázati rendszerre, amely értesülesem szerint 2009-ben, forintra átszámolva, közel egymilliárd forintot jelent.

Tehát nem lehet azt mondani, hogy nincs ott pénz. Van pénz, nem is kevés. Azt viszont, hogy mennyire van ez a pénz „átpolitizálva”, most nem kívánom kommentálni, nem ismerek erre vonatkozó hatástanulmányokat, de a lényeg az, hogy ezek a források megvannak. A kérdés éppen az, hogy nem a pénz az, ami hiányzik, vagy nem hiányzik, hanem a szemlélet. Én azt gondolom, hogy ha ma Magyarország segíteni akar a Kárpát-medencei magyarságnak, akkor olyan – nyilván nem a szomszédos országokat, hanem a Kárpát-medencében élő magyar nemzet egészét megcélzó – programokat kell meghirdetnie, amelyek igenis mozgósítják ezeket a közösségeket.

A közös tudat, a közös történelemszemlélet, a közös anyanyelv, egyszóval a közös identitás mentén. Mindenképpen egy mozgósító programrendszerben kellene gondolkodni. Meggyőződésem, az lenne a jó, ha a budakalászi emberek ugyanazonokon a kérdéskörökön vagy ugyanazoknak a dolgoknak a megvalósításán tudnának gondolkodni, mint a galántaiak, vagy a magyarkanizsaiak, vagy a székelyudvarhelyiek. Ez lenne a cél, ugyanis a közös identitás, a közös élmény sokkal, de sokkal fontosabb annál, mint az, hogy egy civil szervezet meg tud-e valósítani egy kis településen egy jól behatárolható közönségnek egy 1-2 napos rendezvényt, konferenciát vagy emléktábla avatást stb. Meggyőződésem, hogy nem ez utóbbi a lényeg, nem ezt kellene csinálni, hanem egész Kárpát-medencét katalizáló, mozgósító, össznemzeti projektek mentén kellene gondolkodnunk. És miért is mondom én ezt? Tavaly – hosszú idő után – újból munkakörömbe került a kárpát-medencei magyar közművelődés támogatásának feladata. Áttekintettem, hogy tulajdonképpen hol is tartunk. A tavalyi pályázatban egy dolgot megváltoztattam.

De azt nagyon megváltoztattam! Az addig megpályázható minimális összeg 80 ezer forint volt, azt mondtam, nem lehet 80 ezer a minimálisan igényelhető támogatás, minimum 200 ezernek kell lennie, amit meg lehet pályázni. Ugyanakkor

azt is mondtam, azáltal, hogy kevesebb pályázatot több pénzzel fogunk vagy akárunk támogatni, olyan pályázati programokat várunk, amelyek népfőiskolákról, képzésekről szólnak, tehát hosszabb távú programot, nem pedig emléktábla avatásokat vagy félnapos konferenciácskák megtartását célozzák.

Ez utóbbiak is nagyon fontosak, de ezekre megvan a támogatási forrás a Szülőföld Alapban és egyéb kiírásokban, amiket Önök bizonyára jól ismernek. Mi kifejezetten közművelődési képzési programokat szerettünk volna ebből támogatni. Nem mondok el nagy titkot, ott van a minisztérium honlapján az eredmény. Mi lett az eredmény? Mondom a számokat: Felvidéken kettő kivételével az összes támogatott pályázat 250 ezer forintot nyert, a maradék kettő 300 ezret, Erdélyben – talán négy kivételével – az összes támogatott program 250 ezer forintot, és ugyanígy a többi régióban is. Azt olvastam ki ebből, hogy a döntéshozók nem tudnak kitörni ebből a gondolkodási paradigmából, ami arról szól, hogy jusson mindenkinek egy kicsi. Csinálja meg mindenki a maga emléktábláját, hagyományos egy-két napos rendezvényét. Tehát a döntéshozók nem akarnak változtatni, és ez helytelen szemlélet. Ezért mondtam azt, hogy a Kárpát-medence egészében gondolkodó, valóban nagyformátumú programok támogatását kellene megcélozni ahhoz, hogy felrázzuk magunkat ebből a gyakran akár csipkerózsika álomnak is tekinthető állapotból. Én mindenképpen ezt látom a jövő stratégiájának.

Egyed Albert

Csak egyetlen gondolattal egészíteném ki az eddig elhangzottakat, ami Önöket közvetlenül nem is érinti. De ha mi megpróbálunk itt magyar nemzetpolitikáról beszélni, akkor nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy húsz éve van egy nagy adósságunk, ez a nyugati magyarság. Szinte semmi nem történt az irányukban, az a generáció most hal ki, amelyik '56-ban még valamilyenfajta szerepet játszott. Személyes példákból tudom, hogy hatalmas kulturális értékek halmozódtak föl, és ezek az örökségek el fognak veszni. Ha van a magyar civil szervezeteknek, de különösen a magyar diplomáciának adóssága, az a nyugati magyarság – és ezt Új-Zélandtól Alaszkáig értem –, itt óriási a hiátus.

Lakatos Mihály

Zárómondatként el kell keserítenem Önöket, mert nemcsak ez az egy nagy adósság van, amiről Egyed Albert beszélt, ugyanilyen nagy az adósság a szóránymagyarság irányába. Mert ha megnézzük azt a támogatási rendszert, amiről beszéltem, láthatjuk, hogy abban mindössze tízmillió forint van minden évben

szórványgondozásra. Holott tudjuk, hogy évente több ezer magyar gyereket veszítünk el azért, mert nem tudjuk őket a magyar kultúrkörben megtartani. Ez is hatalmas adósság.

A polémia kedvéért pedig ellentmondanék Elekes Botondnak, mert szerintem a kislélegzetű rendezvények, emléktábla-állítások, félnapos konferenciák azok az apró dolgok, amiktől az, amit ő vizionál, össze fog állni. Nem biztos, hogy nagyot kell elvárni, mert lehet, hogy így van jól, ebből a sok kicsiből alakul ki majdan a nagy végeredmény, legalábbis az igények ezt mutatják. Ezt én vitára is bocsátanám, örülnék, ha Önök is elmondanák, mit gondolnak erről a kérdésről.

Romhányi András

Olyan módon talán helyre lehetne tenni a dolgot, hogy szerintem mind a kettőre szükség van. És ha mind a kettőhöz találunk forrást, akkor az jó, és a kettő legyen megkülönböztetve. Hogy igen, ez olyan pályázat, ami nagyobb projekteket támogat, és ne fillérekért forduljunk ide, mert ez egy átfogóbb, hosszabb távú dolgot kíván ez a pályázati rendszer támogatni. De itt van ez a másik pályázati forrás, tessék ide fordulni, itt lehet emléktáblát avatni.

Halász Péter

Honismereti Szövetség, Budapest

Kettőn áll mindig a vásár. Tehát akkor, amikor olyan volt a minisztérium lehetősége, irányítása és gondolkodása, hogy velünk, mint civil szervezettel, konkrétan például a Honismereti Szövetséggel bizonyos koncepcionális, finom, jó dolgokat akart elvégeztetni, és ehhez forrást is bocsátott a rendelkezésünkre, akkor mi tudtuk mozgósítani a honfoglalás, az államalapítás, 1848, Rákóczi és más évfordu-

lók alkalmából az egész Kárpát-medencére kiterjedően a magyarságot, például művelődéstörténeti vetélkedőkkel.

És ráadásként ennek révén sok olyan szervezettel is kapcsolatba kerültünk, amelyek a Kárpát-medencén kívülről kapcsolódtak be a vetélkedőkbe.

Tehát használt bennünket a minisztérium ennek a jó célnak a megvalósítására. Amikor erre nincs a minisztériumban vagy kezdeményezés, vagy forrás, akkor valóban emléktáblákkal foglalkozunk, vagy rosszabb esetben koszorúzással, mert arra van csak pénzünk.

Bálintné Kovács Júlia

Arménia Örménymagyar Baráti Társaság, Kolozsvár

Van egy amorf ötletem a nemzettudat, önismeret és nemzetstratégia kapcsán, azokat kérem, akik értenek hozzá, hogy gondolják tovább. Magyarországon rengeteg erdélyi – Csíki hegyek, Márton Áron, Királyhágó –, kárpátaljai, felvidéki és így tovább vonatkozású utcanév van. Meg kellene próbálni az iskolákban valamilyen programmal, pályázati kiírással, vetélkedőkkel, bármi egyéb célszerű módon, hogy azokról helynevekről, emberekről, akikről utca van elnevezve az adott iskola vonzáskörzetében, beszéljenek valamilyen módon a gyerekeknek. Azok legalább annyit tudjanak, hogy hol van az a település, vagy ki volt az a személyiség, hol élt. Ez is hozzájárulhat a nemzettudat erősítéséhez.

Seres Zsuzsa

Magyar Kultúra Alapítvány, Budapest

Egyed Albert ugyan azt mondta, hogy a nyugati magyarság el van felejtvve, de nem mondta el azt is, hogy ő volt az egyik kezdeményezője annak, hogy mi a Magyar Kultúra Alapítványnál három alkalommal is nyugati magyar művelődési szervezetek számára szerveztünk művelődésszervezői tanfolyamot. Érdekes az, hogy ma már más az a közösség, aki kinn van. Ott vannak a fiatalok, és ott vannak még az idősek is, és valóban, igénylik a magyar könyveket, vasárnapi iskolát működtetnek, cserkészmozgalmat szerveznek – Argentínában, Ausztráliában, Új-Zélandon, Németországban. Hihetetlenül nagy és sokszínű ez a közösség, és Kárpát-medencei, mert mindenhol vannak erdélyiek, délvidékiek, felvidékiek, kárpátaljaiak és ropant erős az összetartás. Erősebb, mint a belső Magyarországról kimentek között. Ja, és éppen most utasította el a Szülőföld Alap azt a pályázatunkat, aminek segítségével további képzést szerettünk volna szervezni számukra.

B. Kis Béla

Erdélyi Magyarok Egyesülete, Budapest

Ahhoz szeretnék hozzáfűzni néhány szót, amit Elekes Botond mondott a pályázatokkal kapcsolatban. Szerintem teljesen érthető, hogy a pályázatok során a szervezetek csak ilyen kis feladatokat, mint emléktábla-állítás és hasonlókat vállaltak fel. Szerintem az volna a megoldás, amire Halász Péter is célzott, hogy a minisztérium jelöljön ki, úgymond *nagy feladatokat* és mellé a forrást, amelyekhez megfelelő szervezetek, intézmények tudnának kapcsolódni. A másik pedig az lenne, ha a minisztérium jobban odafigyelne a civil szervezetek jelzéseire. Értem ezalatt, hogy meghallgassák a javaslataikat, időnként egy-egy megbeszélést összehívni, és ennek alapján kijelölni ezeket az ún. nagyobb programokat és megvalósításra ajánlani.

Kaszás Mária

Vasárnapi Iskola Alapítvány, Debrecen

Adósságunk a szórványban élőkkel szemben nagy, ezért alakult a mi vasárnapi iskolánk, alkalmasint erről majd többet is elmondhatok. A nyugati magyarok pedig egy évvel előttünk járnak. Tavaly szeptemberben voltam a X. Felsőpulyai Kufstein Találkozón, ők is szervezkednek, és előttünk járnak ebben.

Csaláné Erdélyi Kornélia

Magyar Közösségi Ház, Kassa

Megerősíteném, hogy számunkra is mennyire fontosak azok az emléktáblák. Az egyik nyertes pályázatunk segítségével Németh Lászlónak állítottunk a szlovák-magyar nyelvhatáron fekvő községben, Abarán egy bronz reliefes emlékoszlopot, aminek máris érezhető a hatása. A nyelvhatár miatt szerveztük itt 1966-ban a 2. Nyári Ifjúsági Tábort, a Művelődési Táborok elődjét. Meghívtuk előadónak Németh Lászlót, aki elfogadta meghívásunkat. A negyvenedik évforduló alkalmából úgy éreztük, itt van az ideje a fiatalabb nemzedéket is emlékeztetni nagyjainkra.

Márai Sándornak a szobra 2004. óta áll Kassán, ezt sem volt könnyű elérni, mert nagyon kemény falat kellett áttörni, de megérte. A szobor ma már zarándokhely lett. Van Kassa belvárosában Wick Bélának emléktáblája, a magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus segítségével, és Gyórfi Lajos szobrászművész megértésének köszönhetően.

Wick Béla a Benes-dekrétumok alapján elítélt katolikus kanonok volt. Újra a faltörő kos szerepét kellett eljátszanunk, de elértük, hogy Kassa szlovák főpolgármestere avatta fel az emléktáblát. Azzal kezdtük a szervezést, hogy kiadtuk a per anyagát szlovák és magyar nyelven, Wick Béla életrajzával együtt. Megmagyaráztuk, hogy mit tett a város érdekében, és függetlenül attól, hogy mi történt 1945. után, a város tartozik neki ennyivel. Letettük a polgármester asztalára, és Ő úgy döntött, hogy támogat minket.

A Bálint Júlia javaslatát is megerősíteném, személyes tapasztalatból. A lányom az unokámmal átköltözött Magyarországra, már harmadik éve vannak itt, és rendszeresen az osztálytársai, a tanárai szlovák kislánynak hívják. Felvilágosító programokat kellene szervezni Magyarországon. Mert velem is megtörtént, és sokunkkal még, hogy itt Magyarországon megkérdezi a miskolci magyar a kassai magyartól, hogy hol tanult meg ilyen szépen magyarul. Itt valamit tenni kell, erre kell egy nagy programot kiírni.

Romhányi András

Csala Kornéliának egy gondolatára hadd térjek vissza.

Az emléktábla avatás önmagában is alkalmasint szép, de egy adott időszakban – ahogyan ezt ő is elmondta -, egy adott szituációban, hihetetlen módon önmagán is túlmutató dologgá válhat. Tehát az az esemény, hogy egy olyan embernek, akit mindig csak tagadtak, tagadtak, annak a szobrát most a polgármester vagy az alpolgármester leplezi le, az a helyieknek erőt ad. Arról van szó, hogy itt mi most elértünk valamit, áttörtünk egy falat. Ilyen szempontból hallatlan fontos, önmagán túlmutató lehet. És ezzel át is adnám a mikrofont zárszóra a vendégeinknek.

Elekes Botond

Úgy tűnik, sikerült olyasmit mondanom, ami totál félreérthető. Nem azt mondtam, hogy nem gondolom fontosnak az emléktábla avatásokat. Félreértés ne essék, nagyon fontosnak gondolom az emléktábla avatást, mert remélhetően nem verik le őket, és akkor is ott fognak maradni, amikor ott már nem lesznek magyarok. Azt mondtam, hogy a minisztérium pályázati rendszerét úgy próbáltuk elmozdítani, hogy ne a lokális, 50-80-90 ezer forintból megvalósítható kis rendezvényekre adjuk, ekkor használtam példának az emléktábla avatást, mert ez jellemzően ennyiből megvalósítható.

Nem ezt akartuk volna tehát finanszírozni, hanem kifejezetten a közművelődési képzéseket. És ez is félreérthető volt úgy tűnik, mert nem igaz az, hogy a pályázatok emléktábla avatásra íródtak meg. Sok olyan is volt, de rengeteg képzésre vonatkozó pályázat jött be. Amit azonban ki akartam hangsúlyozni, az a döntéshozók szerepe, elsősorban az alkuratóriumi rendszerben, ugyanis nem mertek bevállalni egy egész éves projektet, amire adhattak volna például 600 ezer forintot. Ennyit lehetett kérni, ez volt a maximálisan elnyerhető összeg.

Nem vállalták, hogy azt mondják, igen, ez egy szenzációs projekt, ez teljesen megfelel annak a kiírásnak, annak a szándéknak, amit a minisztérium meg akar valósítani, és megkapod rá a 600 ezer forintot. Ezt nem merték bevállalni, ehelyett a 600 ezer forintos projektre is csak 250 ezer forintot adtak, pont azért, hogy jusson mindenkinek egy kicsi. Nem vagyok az emléktáblák állítása ellen, nem ellenzem a kistelepusi dalárdák létét, szó sincs erről.

Csak azt gondolom, és teszem ezt civilben (egy magyarországi egyháznak vagyok a világi elnöke, gyülekezeteink vannak, tudjuk azt, mi mibe kerül), hogy a kistelepusiak, kis közösségek, kis rendezvényeit isten igazából most már akár önerőből is meg lehet valósítani. És ha nem, akkor még mindig ott van a Szülőföld Alapnak az a bizonyos 10 százaléka, amit kifejezetten a 100 ezer forintos terjedő pályázatokra hirdetnek meg az adott régióban.

Ezzel kiegészítve szeretném pontosítani korábban vázolt véleményemet. Nyilván, nem kell mindenkinek egyetértenie. Ahhoz, hogy ne legyen a kassai származású magyar ember *kis szlovák gyerek, kis szlovák anyuka*, kell kitalálni azokat a nemzetpolitikai programokat, amelyek a Kárpát-medence egészéről szólnak, és a közös kulturális, történelmi tudatot erősítik és szervezik.

Lakatos Mihály

A kis „szlovák gyerekekre” szeretnék reflektálni. Csak reflektálni, nem kommentálni. Én meg vagyok győződve arról, hogy egy generációnak ki kell halnia ahhoz, hogy ez a jelenség eltűnjön. Annyit szeretnék elmesélni, hogy az elmúlt év végén született meg a harmadik kisfiam, akit Leventének hívnak. Néhány nap múltán a feleségem egyik barátjáné az óvodában gratulált, és rögtön utána azt kérdezte tőlem, hogy ez a Levente, ez, ugye, egy tipikusan román név...

Első hallásra annyira mellbevágó volt a kérdés, hogy nem is tudtam, mit gondoljak. Ledermedtem, és megkérdeztem tőle, ezt hogyan érti. Mire ő azt válaszolta, hogy van egy ismerőse, aki Romániából jött és Leventének hívják. Nem folytatom, mi történt utána, mindenesetre két nap múlva a barátónő szólt a feleségemnek, hogy nem tudta, hogy én ilyen indulatos ember vagyok...

Egyed Albert

Zárszóként annyit szeretnék mondani, hogy itt ez a két kolléga, és ha szerencsénk van, akkor legalább még 20-20 évig dolgozhatnak az Önök érdekében, tessék csak őket megbízni, nekik jó munkát kívánni, és Önöknek úgyszintén.

Romhányi András

Köszönjük a három egykori főosztályvezetőnek, hogy eljöttek. Köszönjük, hogy elmondták a gondolataikat a múlttól, és arról is, amit terveznek a jövőben. Köszönjük azt, hogy őszinték voltak velünk. Azt gondolom, jó hangulatú volt a beszélgetés, sok mindenre kiterjedt, sok mindenről most már egy kicsit másként is gondolkodunk, mint eddig.

SZEKCIÓVEZETŐK BESZÁMOLÓI

Magyar nemzeti kulturális koncepció

Dr. Seres Zsuzsanna

- szekcióvezető -

Nem volt könnyű dolgom az összefoglalással, mert nem volt könnyű dolgunk a téma megvitatásában.

Nemzetstratégiát, kulturális nemzetstratégiát írtak már egy párat, mi az, amit mi máshogy tehetünk, máshogy fogalmazhatunk, mi az, ami új és más lehet az előzőekhez képest?

Kiindulópont legyen, vitára alkalmas, amely vitához mindenki, akinek van mondandója a maga területén, hozzá tudjon szólni. Érthető, világos és egyértelmű legyen, hasznára váljon mindenki számára, és hasznos is legyen, azaz konkrétan megfogalmazható cselekvési terveket lehessen levezetni belőle, és ne egy újabb általánosság-gyűjtemény legyen.

Mégis „könnyű” dolgunk volt, mert közös nézetrendszerben gondolkoztunk és vetettük fel a kérdéseket, sokkal inkább kiegészítettük egymást, mint vitakoztunk. Voltak ugyanis olyan sarkalatos pontok, amiben egyetértettek a szekció tagjai, csak a kidolgozásban közelítettünk máshonnan, ki-ki saját régiójának szemszögéből, dimenziójából.

Egyetértettünk abban, hogy válaszolni kell tudni arra kérdésre – nekünk is, és a további hozzászólóknak is –, hogy **ki a magyar, mit jelent a nemzet fogalma**. Erre a kérdésre összetett választ adtunk: magyar az, aki annak vallja, érzi magát, aki beletartozónak érzi magát egy nagyobb nemzetinek nevezett közösségbe.

A nemzet nem országhatárokhöz kötött, hanem az egységes magyar kultúrával rendelkezők közössége, de az egységes nem jelent homogént. Sőt, ez az egységes magyar kultúra, ami összeköt minket és elválaszt, megkülönböztet a többi kultúrától, számtalan megjelenésben létezik – része a partiumi, szilágysági, erdélyi, vajdasági, felvidéki, kárpátaljai, belső magyarországi sajátos színezetű kultúra –, azonos, de mégis egy kicsit más „tájszólásban” beszél, táncol, énekel, süti a kenyerét, főzi ételét, de mégis mind magyar.

A következő pont, amit nagyon részletesen körüljártunk: a stratégia és a cselekvési program kialakításához feltétlenül a **diagnózissal kell kezdenünk**.

Ebben való egyetértésünk rögtön részterületek fontosságának megállapítására bomlott: mivel kezdjük a diagnózist, mi a fontos egy diagnózis felállításában. Hogyan is tudjuk megismerni, felmérni a magyarság állapotát, a magyarság kulturális állapotát: „kint és bent” – határon innen és túl.

De abban mindannyian egyetértettünk, hogy minden vizsgálódás kiindulópontja a nemzet, és a nemzet megtartásának módjai.

Más-más élethelyzeteket teremt a kisebbségi lét – tömbben és szórványban –, és az állam-nemzeti lét, s hiába van többségben a belső-magyarországi nemzet-csoport, itt is igen komoly gondok vannak a magyar kultúra, hagyományok, a magyarság megélésének lehetőségeiben. Ennek a helyzetnek a felméréséből kell kiindulni stratégia-alkotáshoz.

A „mi van” – kérdésre területi, regionális válaszokat kell tudnunk adni, mert mindenütt más a helyzet, máshol szorít a cipő: csak egy biztos, hogy mindenhol szorít, és egyre jobban, azaz **eltérő a magyarságunk megőrzésének lehetősége régióként. Ezeket az eltéréseket is pontosan látnunk és rögzítenünk kell.**

A megőrzésre a szekció tagjai – saját gyakorlatukból számtalan példát hoztak fel. A lehetőségekre és az ellehetetlenülésre sajnos még többet. Az egyik oldalon a civil tenni akarás és a tettek álltak, a másik oldalon a cselekvés külső gátjai, amelyről a diagnózis részletezésében érdemes kitérni.

A továbbiakban úgy gondoltuk, hogy célszerű a helyzetfelmérést a megadott dimenziók mentén elvégezni: úgy gondoltuk, hogy a **szakterületek mentén vizsgáljuk meg a nehézségeket, veszélyeket, hogy ezek után rátérhessünk a lehetőségekre.**

Egyetértettünk abban, hogy a felsorolt 9 szakterület mentén – utána még egy tizediket is hozzátettünk – kellene az állapot-felmérést végezni, és ezekre a területekre bontva kell a stratégiát megalkotni. Ugyanakkor a vita során az is világossá lett, hogy mindennek az alfája és ómegája, örökké **visszatérő kiindulópontunk: az oktatás és nevelés kérdése.** Ebben vannak a legnagyobb bajok, innen indul ki a legtöbb gond, a többi erre rakódik. Hiszen a nem megfelelő közoktatási és felsőoktatási rendszer „termeli ki” a nemzettudat-hiányos gyerekeket, a magyarságtudatra és ismeretre tanítani képtelen pedagógusokat. De a nevelés alapegységében, a családban is baj van: a mai média által manipulált agyakban értékvesztés, a hagyományok elvesztése lép fel. Elvész a közösségi értékrend, és helyette a mának, a jelennek élő egyed áll, a mindenáron való fogyasztás hajszolásával. Ezért a cselekvési programnak is többszörös hangsúllyal a nevelésre és az oktatásra kell vonatkoznia: fel kell építeni újra, amit elvesztettünk.

Érintettük a **közművelődés helyzetét:** nemcsak mint intézményrendszert, hanem a civil szervezetek által művelt hagyományápolást és őrzést, nemzeti értékeink feltárását. Ezen a téren sok pozitív példát tudtunk felsorolni, ahol működő közösségek révén fennmaradtak a hagyományok. De tennivaló itt is bőven van.

Megvizsgáltuk a **felőtképzést,** abból a szempontból, milyen lehetőséget jelent a magyarságtudat építésében. Az EU-ban elfogadottá vált „élethosszig tartó tanulás” mit jelent számunkra, milyen ismereteket lehet formális és nem formális keretek között átadni, milyen tudástípusok és tartalmak jelenhetnek meg, hiszen ez kitűnő terepe lehet nemzeti értékeink megismertetésében és tudatosításában. Végig kell gondolnunk, kiknek – mit-hogyan lehet tanítani.

Kiemelten foglalkoztunk a **közgyűjtemények helyzetével és lehetőségeivel**. Rendkívül fontosnak tartottuk a levéltárak, könyvtárak, múzeumok szerepét a magyarságtudat és a magyar kultúra megőrzése szempontjából. A jelen helyzet összes visszasságáról szó esett: a levéltárakból eltűnő magyar vonatkozású iratokról, a nagy külföldi könyvtárakból elloptott, eltűnő igazi magyar történelmi vonatkozású könyvekről, a múzeumok lehetőségeiről a magyar kultúra és a magyar történelmi múlt bemutatásának eszközeiről.

Ezen a téren sok konkrét cselekvési programot is megfogalmaztunk: a nagyobb külföldi könyvtárak ellátása angol nyelvű magyar történelmi vonatkozású könyvekkel, a levéltárak védelme, a magyar vonatkozású anyagok őrzése és védelme. Egy-egy határon átnyúló régió múzeumi együttműködésének lehetőségeitől kezdve egy múzeumi és gyűjteményi adattár kidolgozásának tervéig. Kiemelten fontosnak tartottuk, hogy a pillanatnyilag létező levéltári, múzeumi anyagokról – a megőrzés és az eltűnéstől való védelem érdekében – kellene egy adatbázist kidolgozni. Jelenleg hol-milyen magyar vonatkozású anyag található címszó alatt: azaz a meglévő múzeumi, levéltári adatbázisokat kiszélesíteni, közösségi hozzáférhetőséget biztosítani.

Múltunk védelme visszatérő gondolat volt: ennek számtalan formájáról beszéltünk, és ez a stratégia-alkotás egyik kulcspontja, akár a hagyományápoló közösségekről, akár az épített örökségről, akár a levéltárakban őrzött értékes anyagokról, akár művészeti alkotásokról van szó.

A **művészeti élet területén** fontosnak tartottuk azt, hogy a civil szervezetek mit tehetnek, és milyen példák vannak a zene, tánc, képzőművészet, népművészet terén. Itt is kiemeltük a **művészeti nevelés fontosságát a magyarságtudat, a nemzeti hagyományok megőrzése szempontjából.**

Fontosnak tartjuk a **tudomány és a kutatás területét**, több dimenzióban is: a tehetségeknek lehetőséget kell teremteni, az államnak kiemelten oda kell figyelnie erre a területre, mert ebben van a jövő, és külön vizsgálendő kérdés a kisebbségi létben a tehetségmentés ezen a téren. Itt határon innen és túl egyaránt siralmas a helyzet, ha a lehetőségeket nézzük és van okunk a bizakodásra, ha a sok tehetséges kutatóra gondolunk, akik azonban egyre inkább a távoli határokon túlra – esetenként tengeren túlra – menekülnek az itteni ellehetetlenülés elől. Ebben sajnos nagyon hasonlóan szomorú a helyzet az egész Kárpát-medencében.

A természetvédelmet kiegészítenénk a környezetvédelemmel, hangsúlyozva a természeti kincseink védelmét, feltárását és őrzését.

A média és internet szerepéről már az előzőekben is sok szó esett, a jelen helyzet sajnos egyáltalán nem kedvez a magyarságtudat megőrzésének, sőt annak ellenében hat. Milyen lehetőségek vannak, mit kellene tenni – erről sok szó esett. A médiának vissza kellene állítani az önállóan, felelősen gondolkodó, a magyar kultúrát és történelmet ismerő ember képét, az agymosott, „pláza-identitással” rendelkező, könnyen manipulálható tömeg helyett.

Nyitottunk egy új dimenziót is a helyzetfelmérésben: **fontosnak tartottuk a településvédelmet**, a települések eredeti nemzeti jellegzetességeinek, az épített örökségünknek a védelmét.

Az idő szorításában beláttuk, éppen csak bele-belekóstolhatunk egy-egy témába, még ha nagyon fontosnak tartjuk is.

Mégis elég sok időt szenteltünk a **finanszírozás kérdésének, de nem tartottunk panasznapot.** Mindenki tudja, milyen nehéz manapság pályázati támogatáshoz jutni, a gazdasági válság pedig egyáltalán nem könnyített a lehetőségeken. Mégis úgy gondoltuk, hogy a legfontosabb kérdés itt **az alapelvek tisztázása. Első helyen azt állapítottuk meg, hogy a támogatás legfontosabb alapelve a politikától való függetlenítés.** A forrásokról a civil szervezetek által küldött szakértőkből álló bizottságok döntsenek. Értékorientáltság, nemzeti kultúra fenntartása szempontja vezérelje a döntéseket.

Nyilvánvaló, hogy sokféle támogatási elv működik, és ezeket összhangba kellene hozni, de mindig szem előtt tartva a kulturális értéket.

Beláttuk, hogy a téma akkora és olyan komoly, hogy nem sok esélyünk van arra, hogy akár csak egy szakaszt lezárjunk. Végigmentünk egy gondolati vázlaton, hozzáadtuk saját gondolatainkat, példáinkat, mindenki elmondta, bemutatta, hogy az ő területén hol vannak a legnagyobb gondok, hol látnak menekülési útvonalakat, de végül azzal az érzéssel keltünk fel az asztaltól, hogy mindannyiunk konkrét tevékenységétől függ a magyarságtudat megőrzése, még ha ezt erős ellenszélben is kell tenni. Fontos a stratégia kidolgozása, hogy legyen egy közös cselekvési „kódrendszerünk”, hogy az egyik területen működő jó példát átvehesse a másik terület.

Fontos, hogy a stratégia kapcsán el kell gondolkodnunk alapvető fogalmakon, értékeken, és ismernünk kell, hol miben lehet és kell tudnunk együttműködni. Különösen fontos kérdés: csak közösen és közösségben tudjuk értékeinket, amelyek természetesen a közösségből erednek, megőrizni.

Határokon átnyúló kapcsolatok

Ríz Gábor

– szekcióvezető –

**A beszámolót tolmácsolta:
Kaszás Mária**

Négy témakör köré csoportosítottuk a megbeszélésünket:

- (1) A civil szervezetek helyi együttműködése, azok nehézségei;
- (2) Az együttműködések lehetőségeinek magasabb szintje;
- (3) Határokon átnyúló kapcsolatok;
- (4) Források.

A szekció ülésének első részében 21 civil szervezet mutatkozott be, megismerhettük azok felépítését, munkáját, a fennmaradás és az együttműködés nehézségeit.

A civil szervezetek együttműködése helyi szinten, azok nehézségei témakör vitájakor beszéltünk a helyi politi-

káról, az ernyőszervezetek létrehozásáról – ami akarjuk, nem akarjuk –, belenyúlik a civil szervezetek munkájába.

De sok jó példát is láttunk. Ríz Gábor fontosnak tartotta megemlíteni a nagyváradi jó példát, illetve a zentai nagycsaládosok jó példáját.

Az együttműködési lehetőségek magasabb szintje témánál a nemzetközi együttműködésekről is szó volt. Első és legfontosabb kérdésünk volt, hogy a szakmai tanácsadás hogyan működik. A szakmai tanácsadásnak sokféle módja van, erre a későbbiekben egy javaslatot is tett a szekció vezetője.

Jó példaként említette az erdélyi kézműves egyesületet, ahol a betanítástól kezdve az értékesítésig követik végig a munkát. De ugyanígy említhetnénk a néptáncot, ahol az oktatástól kezdve a szervező munkáig mindent vállal a csoport, és így lehetett, hogy pl. Csíksomlyón 1500 néptáncos jelenhetett meg a színpadon.

Harmadik témakörünk, a határokon átnyúló kapcsolatok, itt két követendő példát említettünk: a kolozsvári Kóváry László Kör, a Honismereti Szövetséggel való szoros együttműködése kapcsán, illetve a Vasárnapi Iskolát, ami akár pályázati társként is, bázisként megjelenhet az összes többi civil szervezet mellett.

A határon, illetve határokon átnyúló kapcsolatok a szekcióvezető véleménye szerint alkalomszerűek, az adott munkához szorosan köthetők, és éppen ezért eredményesek is.

További feladatként fogalmaztuk meg a szakmai szervezetek támogató rendszerének kialakítását, ezt szolgálná annak az adatbázisnak a kiépítése – és ez öszszecseng Seres Zsuzsa mondandójával –, ami véleményünk szerint a Magyar Művelődési Intézet feladata kell, hogy legyen.

A legizgalmasabb témánk volt a források felkutatása, talán ezzel töltöttük a legtöbb időt is. Uniós és hazai források, uniós és hazai pályázatok. A konferencia kezdetén is elhangzott, hogy a civil szervezetek egy része önállóan nem képes megírni a pályázatot, éppen ezért lemarad nagyon sokféle pénzről. Romhányi András már felajánlotta a segítségét, abban maradtunk, éljünk ezzel a segítséggel, kérjük az ő támogatását a pályázatok megírásában.

Feladat: eljutni minden civil közösséghez, ez legyen a jövő átfogó feladata. A pályázatok lehívásánál értékorientáltság legyen a megítélés fő szempontja – közösen, közösségben, közös szempontok alapján, közös pénzekkel próbáljuk a civil szervezeteket segíteni.

Hagyomány és közművelődés

László Afrodita

- szekcióvezető -

Hagyomány és közművelődés, a hagyomány beépítése a közművelődésbe volt a szekciónk témája, melyen tizenkilenc küldött vett részt. Halász Péter beszámolójával kezdődött a beszélgetés, melynek során bemutatta a *Hagyomány és közművelődés* tanácskozássorozatot, hogyan zajlott és mik voltak a következtetések. Ez volt egy kiindulópont, és a további beszélgetés is erre alapozódott. Legelején a résztvevők bemutatkoztak, és igyekeztek érinteni azt a kérdést is, hogy ki hogyan próbálja a hagyományokat beépíteni a közművelődési tevékenységbe ott, ahol ő működik.

A szekcióban részt vevők nagy része Romániából volt, egy résztvevő volt Délvidékről és egy Szarajevóból, és Romániából is inkább a szórványból, ami meghatározta a jellegét is a szekció munkájának.

Szórványban a közművelődés főként abban merül ki, hogy ünnepek megszervezése, előadások, évfordulók megszervezése, illetve fellépések különféle előadások keretében, ünnepekkor. Ugyancsak közös volt az, hogy többnyire a gyerekekkel foglalkoznak, ami az alapja a jövőnek, biztosítéka annak, hogy a hagyományokat át tudjuk örökíteni a jövő kornak.

Érdekesek is voltak, például kiderült, hogy kisváros esetében probléma lehet az, hogy elzárkóznak még a szülők is a hagyománytól, úgy ítélik meg, hogy az túl falusias, és van olyan szülő is, aki egyszerűen megtagadja, hogy a gyermek egyáltalán részt vegyen egy néptánc betanulásában. Egy másik érdekesség, ha tömbben élő magyarságról is van szó, veszélyforrásnak tekinthető a szubkultúra, az a magatartás- és életvitel, amit a divat diktál.

Megfogalmazódott, érzéssel kell foglalkozni a gyerekekkel, úgy, hogy számára ez ne legyen kényszer, mert ha erőltetjük a dolgokat, akkor elmenekülnek, és amit tévé, amit a divat diktál, afelé irányulnak.

Ugyancsak érdekesség volt az, hogy Délvidéken, Szerbiában a civil szervezetek zömét a magyarok kezdeményezték. Bemutatkozás után szünetet tartottunk, amely alatt azt a feladatot kapták a résztvevők, töprengjenek el azon, hogy a halottak alapján mi lenne az, amit otthon megpróbálnának megvalósítani.

Általános véleményként fogalmazódott meg, hogy erőt lehet meríteni abból, hogy mindenhol vannak nehézségek, mindenhol küzdeni kell ilyen vagy olyan sajátos akadállyal, akadályokkal, és ennek ellenére mindenki teszi dolgát, igyekszik a magyar kultúrát éltetni a maga módján. És hazatérve lesz ereje tovább folytatni a munkát, beépítve az új ötleteket, felhasználva az új információkat, amikkel a tanácskozás során gazdagodott.

Konkrét tervként fogalmazódott meg például a magyar vonatkozású filmek és rajzfilmek vetítése, ehhez segítséget is kértek, hogy a gyerekek szemében ne az amerikai vagy más, kultúránktól idegen *hősök* legyenek a példaképek. Másik konkrét feladatként fogalmazódott meg a történelmi Magyarország építményeinek megjelenése emléktáblákkal, de legalább fényképek segítségével dokumentálni, átmenteni ezeket az utókornak. Kodály és Bartók kottákra is igény van, ezek beszerezhetőségére és felhasználására a zenetanításban.

Az egyik fő következtetés az volt, hogy minden az iskolában kezdődik, ez az alapja a hagyományörzésnek: a gyerekek tanítása és beszerzése a hagyományörző tevékenységekbe, csoportokba, az itt folyó tevékenység megszerettetése. Ez nemcsak kiindulópont, hanem a garancia is a jövőre, hogy lesz, aki továbbvigye a hagyományainkat. Hangsúlyosan megfogalmazódott, hogy a nemzettudat erősítése nemcsak Magyarországon probléma és feladat, hanem a szórványban is, ahol vannak bizony olyanok, akik szégyellik a magyarságukat.

A konferencia zárása

Romhányi András

Kedves Barátaim!

A kilencedik Budakalászi Találkozó – én úgy gondolom – eredménnyel és sikerrel zárult. Elsősorban azért, mert mindazt a munkát, amit el szerettünk volna végezni, azt elvégeztük. A Szövetség is megalakult, most már működik, zárónyilatkozatunk is van. Két dolgot emelnék ki.

Az egyik az, hogy számítsatok saját magatokra. És számítsatok arra, ami itt elhangzott a Nemzeti Civil Alapprogram alelnökétől, hogy látatlanban is, ismeretlenül is vannak olyanok, akik értik azt, hogy Ti mit akartok, hogy Ti mit csináltok. És ezek mellétek fognak állni. Iszonyatosan fontos: higgyetek abban, hogy vannak mások is!

A másik az, hogy nem másodrendű magyarok vagytok, hanem elsőrendű magyarok vagytok, rajtatok múlik, hogy mi lesz a magyarság sorsa. Húzzátok ki magatokat: magyar vagyok, büszke vagyok rá!

Többet szerettem volna zárszóként mondani, de nem húznám az időt, ezekkel a gondolatokkal zárom a Budakalászi Találkozót, nagyon jó volt veletek lenni. Dolgozzatok, tartjuk a kapcsolatot egymással most már a Szövetség levelező listáján is. Bárki jelentkezik a Szövetségbe, föl fogjuk venni. Köszönöm Halász Péternek, hogy együtt tudtunk dolgozni, illetve Tóth Máriának, köszönjük a Faluháznak!

9. Budakalászi Találkozó

- Kárpát-medencei Kisebbségi Magyar Közművelődési Civil Szervezetek Fóruma -

ZÁRÓNYILATKOZAT

A 9. Budakalászi Találkozón a jelenlegi gazdasági helyzet miatt idén 8 országból – Bosznia-Hercegovina, Cseh- és Morvaország, Horvátország, Magyarország, Románia, Szerbia, Szlovákia és Ukrajna – 68 civil szervezet képviselőjében 56 fő tudott részt venni a 2009. június 19-21. között tartott tanácskozáson, melynek eredményeként kinyilatkoztatja:

1. Változatlanul ragaszkodunk az egységes magyar nemzethez tartozás jogához.
2. Fontosnak tartjuk civil szervezeteink közötti együttműködés és információcsere bővítését, kiterjesztve a társadalom minden területére. Ebben az együttműködésben kiemelkedő feladat hárul a híd szerepét betöltő határokon átnyúló régiókra és a határok menti kistérségekre. Ezeket a határon átnyúló kapcsolatokat folyamatosan bővíteni kell.
3. Örömmel üdvözljük, hogy elindult a munka a magyar nemzeti kulturális stratégia kidolgozása érdekében, mert fontosnak tartjuk magyarságunk vállalását, emberi, kulturális értékeink bemutatását, megismertetését és elfogadtatását, elsősorban a Kárpát-medencei magyarság körében. Mindenekelőtt saját közösségeinkben kell a magyarságtudatot fejleszteni, erősíteni, tartalommal megtölteni, hogy közösségeinkben cselekvő, pozitív életszemlélet honosodjék meg, a jelenlegi gazdasági és morális válság ellenében.
4. Kívánatosnak tartjuk a magyarságon belül a bizalom és a szeretet légkörének megteremtését. Ezt elsődlegesen a magyarságtudat erősítésével érhetjük el, amelynek kiindulópontja a családon belüli és az intézményes nevelés-oktatás. A cselekvési programnak is a nevelésre és az oktatásra kell összpontosítania: fel kell építeni újra, amit elvesztettünk.

5. Magyarságtudatunk megőrzése szempontjából múltunk védelme állandó feladatunk. Ennek érdekében fontosnak tartjuk a magyar vonatkozású anyagok számbavételét, őrzését és védelmét a köz- és magánújteményekben. Kiemelten fontos az épített örökség védelme, megjelölése.
6. Különösen oda kell figyelnünk a szórvány magyarságtudatára: ennek felépítésében, megőrzésében a civil szervezeteknek, az egyházaknak, s a magyar államnak is fontos szerepet kell vállalnia.
7. A civil szervezetek működéséhez szükséges források elosztásában fontos alapelvként állapítjuk meg a támogatás odaítélésének politikamentességét. A forrásokról a civil szervezetek képviselőiből álló bizottságok döntsenek. A döntést értékorientáltság és a nemzeti kultúra fenntartása vezérelje.
8. A reménybeli 2010-es Budakalászi Fórum a tizedik lesz. Felkérjük a tanácskozások eddigi résztvevőit, hogy 2010. március 1-ig a Magyar Kollegium címére juttassák el írásaikat, melyben megfogalmazzák, hogy mit jelentett számukra a fórumokon való részvétel.

A fórum köszönetét fejezi ki a szervezőknek és a támogatóknak azért, hogy a nehéz gazdasági körülmények ellenére 2009-ben is megteremtették a találkozások és a kapcsolatok elmélyítésének lehetőségét a Kárpát-medencei magyarság civil képviselőinek. Egyúttal kérjük vendéglátóinkat, budakalászi barátainkat, hogy e jubileumi konferencián mutassák be a települést, jussunk el a faluháztól a városházáig.

Budakalász, 2009. június 21.

*A 9. Budakalászi Találkozó
résztvevői*

Képviselt szervezetek

Bosznia-Hercegovina (BH), Csehország (CZ), Horvátország (HR), Magyarország (HU), Románia (RO), Szerbia (SER), Szlovákia (SK), Ukrajna (UA)

KÉPVISELT SZERVEZET		TELEPÜLÉS	KÜLDÖTT
Apáczai Csere János Közművelődési Egyesület	RO	Brassó Budapest	Házy Bakó Eszter Boros Erika dr.
Arménia Örménymagyar Baráti Társaság Bálint Tibor Baráti Társaság	RO	Kolozsvár	Bálintné Kovács Júlia
Balázs Ferenc Önképzőkör	RO	Torda	Szabóné Sarkadi Veronika
Báthory István Alapítvány és Kulturális Társaság EMKE - Szilágysomlyói Magyar Ház	RO	Szilágysomlyó	Széman Péter dr.
Beszterce Művelődési Alapítvány	RO	Beszterce	Fazekas István
Bihar Megyei és Nagyvárad Civil Szervezetek Szövetsége (BINCISZ); Sapientia Varadiensis Tudományos-Kulturális Alapítvány (SAVA)	RO	Nagyvárad	Fleisz János dr.
Bocskai István Művelődési Egyesület	RO	Nyárádszereda	Kádár Gyöngyi Juliánna
Carbo Gremium Humanitárius Egyesület	RO	Petrozsény	Bartosné Fodor Anna
Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetsége	CZ	Prága	Rákóczi Anna
Dobó István Hagyományörző Társaság	UA	Ungtarnóc	Majoros Mónika
EMKE Lupényi Szervezete	RO	Lupény	Farkas Éva Mátyus Éva
EMKE Mezőpaniti Szervezete	RO	Mezőpanit	Deák Julianna
EMKE Petrozsényi Szervezete EMKE Vulkáni Szervezete	RO	Petrozsény	Wersánszki Ildikó
EMKE Vajdahunyadi Szervezete	RO	Vajdahunyad	Doboly Beatrix
Erdélyi Kárpát Egyesület - Háromszéki Osztály	RO	Sepsiszentgyörgy	Dukrét Lajos
Erdélyi Magyarok Egyesülete	HU	Budapest	B. Kis Béla
Felsőbányai Műveltségügyi Alkotó és Előadó Alapítvány	RO	Felsőbánya	Sajtos Mária Erzsébet
Gróf Zichy Domonkos Műemlékvédő Egyesület	RO	Óradna	Bauer Antal
Hollósy Simon Művelődési Egylet	RO	Máramarossziget	Zahoránszki István
Honismereti Szövetség	HU	Budapest	Halász Péter Bartha Éva
Hunyadi János Humanitárius Társaság	RO	Vajdahunyad	Doboly Beatrix
Játékkuckó Társaság	RO	Szilágysomlyó	Széman Rózsa
Kassai Polgári Klub	SK	Kassa	Csaláné Erdélyi Kornélia
Kis-Küküllő Térségi Társulás Balavásár-Szováta	RO	Erdőszentgyörgy	Ujfalvi Albert
Kisszelmenc Újjászületéséért Jótékonyági Alap	UA	Kisszelmenc	Illár Ágnes
Korondi Fazekasok Szövetsége	RO	Korond	Páll Ágoston

A képviselt szervezetek

KÉPVISELT SZERVEZET		TELEPÜLÉS	KÜLDÖTT
Kölcsy Egyesület	RO	Arad	Berecz Gábor Jankó András
Kóváry László Honismereti Kör	RO	Kolozsvár	Kiss Margit
Ludas Matyi Művelődési Egyesület	SER	Ludas	Vásárhelyi Teréz
Magyar Kisebbségi Tanács - Eszék	HR	Eszék	Ferenc László
Magyar Kollégium Kulturális Egyesület	HU	Budapest	Romhányi András
Magyar Közösségi Ház - Kassa	SK	Kassa	Csala András
Magyar Kultúra Alapítvány	HU	Budapest	Seres Zsuzsa dr.
Magyar Polgári Egyesület (HUM)	BH	Szarajevó	Homolya Borbála
Martonvásári Nyári Kulturális Egyesület	HU	Martonvásár	Szabó Tibor dr.
Monográfia Alapítvány	RO	Mezőpanit	Deák János
Népkör Magyar Kultúregyesület	HR	Eszék	Giber János
Óradnai Magyar Közművelődési Egyesület	RO	Óradna	S. Osztrovszki Erzsébet
Palágykomoróci Magyar Hagyományőrző Társaság	UA	Palágykomoróc Kisszelmenc	Szanyi Béla, Illár József
Partiumi és Bánsági Műemlékvédő és Emlékhely Társaság	RO	Nagyvárad	Dukrét Géza
Petőfi Társaság	RO	Torda	Bágyoni Szabó István
Philadelphia Transilvania Alapítvány Pro Lyceum Egyesület	RO	Érmihályfalva	László Afrodita
Pro Zselyk Egyesület Zselyki Művelődési Egyesület	RO	Zselyk	Guther Ilona
Reményik Sándor Kulturális és Oktatási Központ	RO	Óradna	Bauerné Madarász Ilona
Romániai Magyar Népművészeti Szövetség - Csíkszereda	RO	Csíkszereda	Szatmári Ferenc
Segítő Szűzmária Római-katolikus Nőszövetség	RO	Felsőbánya	Kömöz Viktória
Seprődi János Művelődési Egyesület	RO	Kibéd	Vass Edit
Székely Faluért Alapítvány	RO	Sepsiszentgyörgy	Török Áron
Téglási Magyar Hagyományőrző Társaság	UA	Téglás	Szikora Csilla
Than Fivérek Értelmiségi Kör	SER	Óbecse	Ferencz Attila
Tibor Ernő Képzőművészeti Alapítvány	RO	Nagyvárad	Popon Krisztina, Staharoczkai Júlia
Tiszamenti Nagycsaládosok Egyesülete (TINCSE)	SER	Zenta	Horváth László
Varga Károly Csiki Faragóegylet	RO	Csíkszereda	Szatmári Gizella
Vasárnapi Iskola Alapítvány	RO	Szentendre Debrecen	Benkei Ildikó Kaszás Mária

Kárpát-medencei Kulturális Szövetség KÖZGYŰLÉS Budakalász, 2009. június 21.

A Kárpát-medencei Kulturális Szövetség Elnöksége bízott abban, hogy a közgyűlés idején a szervezet már önálló jogi személy státuszban lesz. A közgyűlés napirendjét ennek megfelelően állította össze.

Napirend

1. Tájékoztató a Szövetség bejegyzéséről (előadó: Romhányi András)
2. A Szövetség célja, működésének feltételei, lehetőségei (előadó: Dr. Szabó Tibor)
3. Új tagok felvétele
4. A Szövetség munkaformájának megbeszélése (vezeti: Halász Péter)
5. Munkacsoportok megalakítása. (vezeti: Dr. Szabó Tibor)
6. A 2009. és 2010. évi Munkaterv megbeszélése. (vezeti: Dr. Szabó Tibor)
7. Bejelentések

A Kárpát-medencei Kulturális Szövetséget 2009. júniusi állapotában a bíróság végül nem jegyezte be. Az alapszabály megváltoztatását követően a Pest megyei Bíróság 2009. szeptember 30-án hozott végzésével, TE-5668 szám alatt vette nyilvántartásba a szövetséget.

Az érdeklődők Romhányi András főtitkártól kérhetnek bővebb felvilágosítást. [Szerk.]

Híradások a 9. Budakalászi Találkozóról

Csak azok a cikkek szerepelnek a füzetben, amelyeket szerzőik vagy az olvasók eljuttattak hozzánk. [Szerk.]

<http://erdely.ma/hatranban.php?id=38213&what=archivum>

Megszűnőben az anyaország dominanciája?
[2008. június 23., 09:23] [565]

● Megszűnőben van az anyaország dominanciája a magyar nemzet életében. A határon túli közösségek lehetőségei egyre bővülnek, s ezzel együtt felelőségük is növekszik. Erre a megállapításra jutott a Kárpát-medencei Kisebbségi Magyar Közművelődési Civil Szervezetek Fóruma.

Tapasztalatcserére gyűltek össze a budakalászi találkozó résztvevői, hogy felmérjék a határon túli magyar kulturális élet helyzetét. Egyetértettek abban, hogy az Európai Unió bővítése komoly előnyökkel járhat számunkra. A megszokott szerepek azonban – úgy látszik – felcserélődőben vannak.

„Érzékeljük azt, hogy Magyarország dominanciája a magyar nemzet szempontjából jelentősen csökkent. Ez megint egy új helyzet, az, hogy a határon túliak, a külföldi magyaroknak a felelősége a nemzet továbbélése szempontjából megnőtt” – mondta Romhányi András, a találkozó főszervezője.

A találkozó résztvevői bíznak abban, hogy a kultúra eszközeivel segíteni tudnak a nemzetnek az útkeresésben. Kritikaként fogalmazták meg ugyanakkor, hogy a hazai és a határon túli civil szervezetek együttműködését a magyar állam nem támogatja eléggé.

DunaTV

Tanácskozás

● JANKÓ ANDRÁS /2009. június 22.

A múlt hét végén a Kölcsey Egyesület két tagja részt vett a Kárpát-medencei Kisebbségi Magyar Közművelődési Civil Szervezetek 9. budakalászi konferenciáján, és ennek zárónapján a Kárpát-medencei Kulturális Szövetség közgyűlésén.

Mi is ez a szövetség? Az egész Kárpát-medence magyarlakta vidékein működő kulturális egyesületek fóruma, ahol az egyesületek képviselői megismerhetik egymást, egymás eredményeit, gondjait. Igyekeznek egymástól eltanulni fortélyokat, és együttműködési tervek is kialakulnak.

Teljesen politikamentes egyesülés – habár nagymértékben függünk a politikától –, amelynek célja, minden szerénykedés nélkül: a nemzeti tudat kialakítása, megerősítése, a tradíciók továbbadása stb., valójában a nemzet megmaradásának elősegítése.

A konferencián a legtöbbet vitatott téma a magyar nemzeti kulturális stratégia volt; bármilyen témáról is esett szó, a végén majdnem mindig oda jutottunk, hogy mit lehet, mit kellene tennünk e hangzatos és magasztos cél érdekében.

De mi nemcsak gondolkodunk, cselekszünk is.

Tesszük az önként vállalt apró-cseprő dolgainkat. Szervezzük a néha 10-15 résztvevővel, többnyire idős emberek részvételével zajló rendezvényeinket, mindig remélve, hogy egy lépéssel közelebb kerültünk a fent említett célhoz.

Most talán még fontosabb ez a téma, mint máskor. Elég, ha csak a gazdasági válságra, a munkanélküliségre, az elvándorlásra, az alkoholizmusra, a drogozásra, az elidegenedésre gondolunk, vagy konkrétan az anyaország balkanizálására. Kibékíthetetlen ellentéteket, összefogás helyett szétforgácsolódást látunk. Az országimázs romlása szembetűnő. Külföldiek meggondolják, hogy egy ilyen országban egyáltalán van-e keresnivalójuk turistákként, de akár befektetőkként is.

A fórumon olyan témák kerültek megbeszélésre, mint az oktatás és nevelés helyzete – nem csak az iskolákban –, a közművelődés, a közgyűjtemények helyzete, az épített környezet és a természetvédelem, a média, az internet hatása, a népesség és a sport stb.

A legfontosabb azonban a mostani helyzetből való kilábalást elősegítő koncepció, stratégia kidolgozása. Ennek érdekében azt tanácsolták, hogy minél szélesebb körben beszéljünk erről a témáról, személyesen vagy a sajtón keresztül. Hallgassuk meg mindenki véleményét – akár brain storming módszerrel is –, hisz minden jó gondolat elősegítheti a probléma megoldását.

Bennem már körvonalazódik egy cikksorozat a témáról, és ha a szerkesztők is úgy látják jónak, az internetes fórumon mindenki elmondhatja majd a véleményét, gondolatait a felvetett problémákkal kapcsolatban.

IX. Kárpát-medencei magyar civilszervezetek fóruma

Egységes nemzethez való jog

● GÁSPÁR-BARRA RÉKA/ 2009. június 29.

A Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus (MMIKL), illetve a Magyar Kollégium által kilencedik alkalommal megrendezett budakalászi fórum idén is a kárpát-medencei magyar civilszféra közművelődési tevékenységének felmérésére, a kapcsolatrendszerek erősítésére és a sokszínűséget tiszteletben tartó, egységes jövőkép kialakítására helyezte a hangsúlyt. A rendezvényen Borbáth Erika, a MMIKL főigazgatója, Romhányi András, a Magyar Kollégium elnöke köszöntötte a résztvevőket, majd bemutatásra került a *Magyar nemzetstratégia* című kötet, melynek kapcsán széleskörű eszmecsere alakult ki a magyar nemzet helyzetéről, jövőjéről, helyéről a globalizálódó világban.

A rendezvény másnapjának fő mozzanatát a szekcióülések – Nemzeti kulturális stratégia, Eszmevándorlás, Határ menti együttműködés – jelentették.

„Ezúttal is a művelődésszervezés számos gyakorlati kérdése került terítékre. A tapasztalatcserek nyomán megfogalmazódott, hogy a hagyományos – előadásokban kimerülő – passzív közművelődési rendezvények helyett az aktív kultúréletre kell helyezni a hangsúlyt, különböző korosztályok és társadalmi rétegek bevonásával. Gondolok itt hagyományörzésre, felnőttképzésre, kulturális és történelmi hagyaték ápolására, önképző- és irodalmi-, színházi körökre és így tovább” – fogalmazott Farkas Éva.

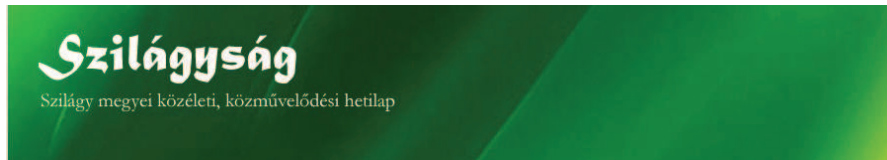
A csoportos megbeszéléseknek visszatérő témája volt a nevelés kérdése is, „mely mindennek az alfája és ómegája” – fogalmazott Dr. Seres Zsuzsanna, a magyar nemzetstratégia szekció vezetője. Amúgy valamennyi kiscsoport a megbeszélés után megfogalmazta a maga konklúzióját. Ebből állt össze a fórum zárónyilatkozata, amelyet szintén Farkas Éva tanárnő juttatott el lapunkhoz, közlés végett.

1. *Változatlanul ragaszkodunk az egységes magyar nemzethez tartozás jogához.*

2. Fontosnak tartjuk a civil szervezeteink közötti együttműködés és információcsere bővítését, kiterjesztve a társadalom minden területére. Ebben az együttműködésben kiemelkedő feladat hárul a határokon átívelő régiókra és a határok menti kistérségekre.
3. Örömmel üdvözljük, hogy folytatódik a magyar nemzeti kulturális stratégia kidolgozása. Fontosnak tartjuk magyarságunk vállalását, emberi, kulturális értékeink feltárását, megismertetését, és elfogadtatását. Mindenekelőtt saját közösségeinkben kell a magyarságtudatot fejleszteni, erősíteni, tartalommal megtölteni, hogy cselekvő, pozitív életszemlélet honosodjék meg a jelenlegi gazdasági és morális válság ellenére.
4. Kívánatosnak tartjuk a magyarságon belül a bizalom és a szeretet légkörének megteremtését. Ezt elsődlegesen a magyarságtudat erősítésével érhetjük el, melynek kiindulópontja a családon belüli és az intézményes nevelés-oktatás. A cselekvési programnak is a nevelésre és az oktatásra kell összpontosítania: fel kell építeni újra, amit elvesztettünk.
5. Magyarságtudatunk megőrzése szempontjából múltunk védelme állandó feladatunk. Ennek érdekében fontosnak tartjuk a magyar vonatkozású értékek számbavételét, őrzését és védelmét a köz- és magángyűjteményekben. Kiemelten fontos az épített örökség védelme, megjelölése.
6. Különösen oda kell figyelniünk a szórványban élők magyarságtudatára. Ebben a civil szervezeteknek, az egyházaknak, s a magyar államnak is szerepet kell vállalnia.
7. A Civil szervezetek működéséhez szükséges források elosztásában alapelveként állapítjuk meg a támogatás odaítélésének politikamentességét. A forrásokról a civil szervezetek képviselőiből álló bizottságok döntsenek. A döntést értékorientáltság és a nemzeti kultúra fenntartása vezérelje.

„Bízunk benne, hogy ennek szellemében sikerül tovább éltetnünk a Hunyad megyei közművelődést is és köszönetet mondunk a szervezőknek, hogy idén is részt vehettünk a Kárpát-medencei Kisebbségi Magyar Közművelődési Civil Szervezetek Fórumán” – zárta beszámolóját Farkas Éva, lupényi EMKE elnök.

Budakalászi találkozó – kilencedszer

● Dr. SZÉMAN PÉTER

2009. június 19-21. között kilencedik alkalommal került megrendezésre a Kárpát-medencei Kisebbségi Magyar Közművelődési Civil Szervezetek Fóruma, amely Budakalászi Találkozó néven vált ismertté. Köztudott, hogy a társadalom kulturális életének hajtáskérei a családok mellett elsősorban a civil szervezetek. A tanácskozás célja az volt, hogy valamilyen képet adjon a civil szféra által végzett kulturális, közművelődési munka jelentőségéről, módszertani, szakmai segítséget nyújtson, információt adjon a határon túli magyar kulturális civil szervezetek napi munkájához, megerősítse a hazai és a határon túli magyar civil szervezetek közti kapcsolatokat, valamint felmérje a határon túli magyarok öntevékenységen alapuló közművelődési kezdeményezéseinek és közösségi erőinek támogatására rendelkezésre álló szellemi és anyagi erőforrásokat.

A fórum szervezői a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus, illetve a Magyar Kollégium. E két szervezet évek óta együttműködik a határon túli magyarság kulturális életét segítő munkákban, a találkozók motorjai pedig Romhányi András és Halász Péter.

A péntek délután kezdődő fórumon először a köszöntések hangzottak el Halász Péter, Borbáth Erika, az MMIKL főigazgatója, Parlagi Endre, Budakalász polgármestere, valamint Eredics Gábor, a Kós Károly Általános Művelődési Központ főigazgatója részéről.

Rögtön ezután kezdetét vette az érdemi munka, mely legelőször a helyzetfelméréssel foglalkozott, bemutatásra került a *Magyar nemzetstratégia* című 800 oldalas kötet, amelyet a szerkesztő-szerző Varga Domokos György, a kiadó Püski István, valamint a 37 rangos szerző közül még kettő – Fekete Gyula és Vass Csaba – mutatott be. Ezen gondolatok alapján, a fórum plenáris ülésben megkezdte a vitát a nemzeti kulturális stratégiáról, melynek kidolgozása nem tűr több halasztást.

A szombat délelőtti első részében az anyagi alapok biztosításának gondjai kerültek előtérbe, ezekről Horváth Tibor, a Nemzeti Civil Alapprogram Tanácsának

alelnöke, valamint az oktatási-, ill. kultusztárcánál már nem létező Határon Túli Magyarok Főosztálya három volt főosztályvezetője – Egyed Albert, Elekes Bontond, Lakatos Mihály – beszélt. Sajnos, a jelenlegi gazdasági helyzetben nem túl jók a kilátások.

Délután három szekcióülésre került sor. Az egyik szekció a *nemzeti kulturális koncepció* kidolgozásáról szólt, mely keretében nyolc pont került megtárgyalásra: I. Alapelvek – melyben benne foglaltatik a nemzeti kultúrához való jog; II. Szakterületek; III. Feltételek; IV. Stratégia; V. Cselekvési program; VI. Finanszírozás; VII. Identitás; VIII. Nemzetmegjelenítés /imázs/. Az itt felvetett gondolatok nagy része bekerült a Fórum zárónyilatkozatába. A második szekcióban az *eszméivándorlásról*, vagyis a Kárpát-medencei régiók közti gondolatcseréről, a hagyományokra épülő közművelődésről, a közművelődés tevékeny formáinak megéléséről esett szó. Jankovics Marcell szerint: „Elsősorban nem az a kultúra, ha a színpadon táncolnak, hanem az, ha én táncolok. Még inkább: ha mi táncolunk.” A harmadik szekció a *határ menti együttműködések* fontosságáról szólt.

Szombat délelőtt a Kárpát Medencei Kulturális Szövetség közgyűlésére került sor. A szövetségnek közművelődéssel foglalkozó Kárpát-medencei civil szervezetek lehetnek a tagjai. Szilágymegyéből a Báthory István Alapítvány és a Szilágysomlyó és vidéke EMKE – Magyar Ház kérte és kapta meg felvételét a tagok sorába. Szabó Tibor elnök vezetésével megalakultak a munkacsoportok, kidolgozásra került a szövetség programja.

Habár a gazdasági nehézségek végig beárnyékolták a konferenciát, a résztvevők mégis eredményesnek értékelték a tanácskozást, amely fontos dokumentumokat dolgozott ki és fogadott el. A konferencia légköre és hangulata nagyon jó volt, a zárónyilatkozat egyhangú megszavazásával ért véget.

Ludaszi Hírharang

Budakalászi Találkozó

● VÁSÁRHELYI TERÉZ

Budakalász, ez a tízezer lakost számláló nagyközség adott otthont idén a 9. Kárpát-medencei Kisebbségi Közművelődési Civil Szervezetek Fórumának, június 19-től 21-ig. Budakalász barátságos, csendes, rendezett, többnemzetiségű település Buda és Szentendre között. A magyarok mellett német, szerb, szlovák, cigány népesség lakja példamutató faluközösségben. Nagy hangsúlyt fektetnek a kisebbségek kultúrájának ápolására.

Romhányi András és Halász Péter, akik tavaly bejárták a Kárpát-medencei magyar településeket, és feltérképezték a civil szféra problémáit - a Zentán tartott összejövetelről írtam a Hírharangban -, nemcsak magas színvonalú elhelyezést és ellátást biztosítottak három napra a megjelenteknek, de tartalmas, tanulságos előadásokat, programokat, beszélgetéseket is szerveztek, kapcsolatépítési lehetőségekkel.

Első nap a tavaly év végén megjelent *Magyar nemzetstratégia* című kötet kiadója és néhány szerzője tartott előadást. Este János Anna moldvai csángó népdalénekesről láthattunk filmet, a nézőkre gyakorolt hatás szavakban kifejezhetetlen.

A második napon Horváth Tibor, a Nemzeti Civil Alapprogram Tanácsának alelnöke a határon túli pályázati lehetőségekről szólt, majd az Oktatási és Kulturális Minisztérium volt főosztályvezetői meséltek tevékenységükről. Délután szekció-ülésekre került sor, este a szentendrei zeniskola népdalénekesei, tanáraik hangszeres kíséretével csángó és kalotaszegi dalokat adtak elő.

Annak ellenére, hogy előre telefonon minden összekötést leérdeklődtem, kihívásnak, igazi kalandnak számított tömegközlekedéssel ebéddidőre Ludasról Budakalászra érni, számításba véve aényt, hogy a mindennapjaimban kocsi nélkül el sem indulok sehova. Mivel a MÁV a magyar igazolvány felmutatása ellenében, évi négy alkalommal 90%-os kedvezményt nyújt *magyarigazolványt* felmutató külföldi utasoknak, a fórum szervezői pedig a jegyek felmutatásáért cserébe visszafizetik – ha lesz rá forrás – az útiköltséget, útításka a kézbe, útlevel a zsebbe, és felszálltam a fél hétkor induló Szabadka-Szeged menetrendszerű buszjáratra.

Buszozás, vonatozás, villamosozás és HÉV-vel kocsikázás után igazi sikerélmény volt fél egykor a budakalászi faluház kapujában csodálni a visszafogottan izléeses, mégis mutatós épületet. A lineáris építkezés unalmának semmi nyoma rajta. A szerkezeti elemek kizárólag természetes anyagokból, a fal kőből, a terasz fából, a tető piros cserépből. Hatalmas ablakok, körterasz-ebédlő, falra felfutó haragoszöld indák, hatalmas park, piros muskátlik.

Benn szívélyes egyszerűséggel fogadnak, kitűzött kapok, névvel, helységnévvel. A sokadik kérdezőnek már előre mondom: *Nem, nem erdélyi vagyok, sem a Vásárhelyi nem jelent Marosvásárhelyt, sem a Ludas Marosludast, Szerbiából jöttem.* A helyzet komikuma oldja újonci félszégességemet. A régi ismerősök őszinte örömmel üdvözlnek egymást, de néhány óra múlva már mindenki mindenkinek a barátja.

Az ebéd finom, kávé, üdítőt is kapunk. Minden éték finom és bőséges volt a három nap alatt. Az ingyenes szállás és ellátás, az én elvárásaimat jóval felülmúlta.

Reményik Sándor: *Keserű szívvel* című verse megadja az alaphangot a konferenciának. Romhányi András és Halász Péter a szervezők, barátként köszöntik a megjelenteket, tavaly bejárták a határon túli magyar településeket, és elbeszélgettek az egyesületek képviselőivel a civil szféra problémáiról. Vajdaságban, Zentán volt egész napos összejövetel.

A házigazdák köszöntői után a *Magyar nemzetstratégia* című könyv szerzői komoly témákat hoznak emberközelbe. Döbbenetes információk birtokába jutunk. Hoztam haza a könyvből egy dedikált példányt, 770 oldal. Na, mire én ezen átrágom magam!

Este filmet nézünk, Sebestyén Márta látogatásáról Jánó Anna moldvai csángó népdalénekesnél. Anna néni meséit, történeteit, dalait hallgatni nagy ajándék és kegyelem a sorstól. A civilizációs hatásoktól alig érintet, kisszámú népesség őrzi még az ősi tudást és bölcsességet. Anna néni hangja a tiszta forrás. Ennek az értéknek egy töredékét mentették át az utókornak a film készítői. Anna néni sajnos nincs már közöttünk, földi halandók között.

A szombati napon hasznos tudnivalókkal lettünk gazdagabbak a pályázatírás területén, lehetőségek és módszerek kereséséről szólt a délelőtt, a délutáni szekciósüléseken pedig a tapasztalatcseréken volt a fő hangsúly.

A vacsora gulyásleves, és megtörjük a Kárpát medencei kenyeret, amelyhez mindenki hozott egy kis lisztet, sőt. Az udvaron álló kemencében sütötték délután. Este a szentendrei zeneiskola népdalénekesei, tanáraik hangszeres kíséretével csángó és kalotaszegi dalokat énekelnek. Az egyszerű népviseletbe öltözött gyönyörű leánykák angyali hangon előadott produkciói elvarázsolják a lelkünket.

A házigazda intézmény művészeinek egy csoportja

Két nagyváradí festőművésznővel lakom közös szobában. Többet megtudok tőlük a romániai életről, mint történelemórák sorozatán. Elbénázzuk a szombati reggelit, veszek a boltban három kiflit. Este festményt kapok Krisztinától, a szobatársamtól. Jó üzlet: egy kifliért egy festmény!

Vasárnap zárónyilatkozat, búcsúzkodás, email cím, telefonszám csere. Potyautasként jövök haza. Jártam már néhányszor Budapesten, de ilyen ünnepélyes, vásárnap délelőtti forgalommentes méltóságában még soha sem láttam. A Duna bal partján autózunk, kapkodom a fejem, a budai hegyeket vagy az országházat csodáljam. A Duna-parti holokauszt emlékmű cipőibe valaki éppen virágot helyez.

Ha hagyjuk, hogy megtörténjenek, a csodák meg is fognak történni velünk. Szép hétvége volt!

Valami mégis elhomályosította! Napokig telefonáltam az utazás előtt útitársat keresve, mindhiába. Nem baj, gondoltam, a helyszínen majd megtaláljuk egymást! Fél napig fürkésztem a kitűzőket, aztán szégyenkezni kezdtem. A következő kérdezőnek talán mégis inkább erdélyinek vallom magam. Hárman voltunk jelen a harminc bejegyzett délvidéki civil szervezetettől Erdélyből és a Partiumból közel negyvenen. A szervezők egyébként kétszer annyi vendégre számítottak, mint amennyien voltunk.

Fekete Gyula – neki köszönhetik a magyarországi anyák a GYES-t – a magyar nemzet jövőjéről, elöregedéséről, a szinglik, a gyermeket nem vállalók, saját öregségükre nem gondoló fiatalok felelőtlen, önző hozzáállásáról tartott lendületes előadása alatt figyeltem fel arra, hogy a jelenlevők jórészt ötven év fölöttiek. Vajon mit tehetnek ők az ügy érdekében? Mert bármennyire is a szívünkön viseljük a nemzet sorsát mi negyven-ötvenesek, bizonyos területeken nem sokat tehetünk.

Ludasiak Tégláson

A szekcióülésen a pályázatírási nehézségeknél akadályként a számítástechnikában való járatlanságot emelték ki a megjelentek. Tapasztalataink vannak, helytál-

lunk, bizonyítunk, de az internet világához, a gyors észjárást követelő komputerekhez fiatalok kellene. De hol vannak? Vajon ennyire nem érdekli őket a magyar nemzet és a magyar kultúra sorsa, vagy nincs tudomásuk az ilyen találkozókról?

Ha érdektelenségről van szó, vajon miért? Budakalász a Dunakanyar kapuja, gyönyörű, barátságos, rendezett, többnemzetiségű település Buda és Szentendre között. Mondhatjuk úgy is, hogy egy kirándulás volt ez a három nap. Talán lehetőségként, nem pedig kötelező protokolláris rendezvényként kellene rá tekinteni.

Lehet, a fiatalok nem is informáltak ezekről a lehetőségről. Mert nincs meg irántuk a bizalom, hogy méltóképpen képviselnék szűkebb pátriánkat egy külföldi rendezvényen. A Kibédrről és Máramarosszigetről érkezett szimpatikus fiatalokat mindenesetre nagyon megkedveltük. Aktívan vettek részt a programokban, szeretettel, szívből meséltek az egyesületükről. Lehetőséget kaptak, és éltek is vele!

Téglásiak Ludason

Jövőre jubiláris, tizedik találkozó lesz Budakalászon. Remélem, ott lehetek, és vajdaságiakkal is barátságot köthetek.

Határontúliak közművelődési fóruma

Két szekcióülés között...

A június 19-21-ei 9. Kárpát-medencei Kisebbségi Magyar Közművelődési Civil Szervezetek Fórumán idén 8 országból (Bosznia-Hercegovina, Csehország, Horvátország, Magyarország, Románia,

Szerbia, Szlovákia és Ukrajna) 68 civil szervezet képviselőjében – a gazdasági helyzet miatt csak – 56 fő vett részt.

Zárónyilatkozatukban leszögezték: változatlanul ragaszkodnak az egységes magyar nemzethez tartozás jogához. Fontosnak tartják a civil szervezeteik közötti együttműködés és információcsere bővítését, a határon átvélő régiókban és a határok menti kistérségeken is. Üdvözlük, hogy folytatódik a magyar nemzeti kulturális stratégia kidolgozása. Fontosnak tartják a magyarság vállalását, emberi, kulturális értékek feltárását, megismertetését, és elfogadtatását. Úgy gondolják: mindenekelőtt saját közösségeikben kell a magyarságtudatot fejleszteni, erősíteni, tartalommal megtölteni, hogy cselekvő, pozitív életszemlélet honosodjék meg a jelenlegi gazdasági és morális válság ellenére. Ennek kiindulópontja a családi és intézményes nevelés-oktatás, a múlt védelme, a magyar vonatkozású értékek számbavétele, őrzése mind a köz- és magángyűjteményekben, mind az épített örökség tekintetében. A szórványban élők magyarságtudatának megőrzésében a civil szervezeteknek, az egyházaknak, s a magyar államnak is szerepet kell vállalnia. A civil szervezetek működéséhez szükséges források elosztásában alapelveként állapítják meg a támogatás odaítélésének politikamentességét: a forrásokról a civil szervezetek képviselőiből álló bizottságok döntsenek; a döntést értékorientáltság és a nemzeti kultúra fenntartása vezérelje.

2011 Budakalász, Vasút sor 122. • e-mail: budakalaszihirmondo@gmail.com • Tel.: 06 26 342 034 • 06 30 9426 504

Budakalászi Hírmondó

Közérdekű tájékoztató időszak kiadvány • Megjelenik havonta 2800 példányban • Kiadja a Kós Károly ÁMK.
Cím: 2011 Budakalász, Szentendrei út 9. • Felelős kiadó: Fiedlis Gábor Tel.: 26/ 340 469, Fax: 06 26 540 422

Főszerkesztő: Fucskó Miklós • Olvasószerkesztő és szerk. titkár: F. Sági Anikó • Szerkesztőség:

www.budakalasz.hu

Budakalászon alakult meg a Kárpát-medencei Kulturális Szövetség

A IX. Kárpát-medencei Kisebbségi Civil Szervezetek találkozóját először 1996-ban, Kecskeméten rendezték meg. 2003 óta Budakalász önkormányzata ingyenesen biztosítja a helyszínt e kiemelt fontosságú rendezvénynek. Első nap a tavaly év végén megjelent Magyar nemzetstratégia című kötet kiadója és néhány szerzője tartott előadást.

Vass Csaba a globalizációról, s az ennek kapcsán megjelenő új identitásról beszélt. Az úgynevezett márkaidentitás szerint, mely elsősorban a fiatalokat érinti, egyre kevésbé lesz meghatározó elem a magyarságuk, mert identitásukat különféle márkákhoz kötik. A Vass Csaba által „puha háborúnak” nevezett folyamat a személyiség elsorvadásához, nagy távlatokban nézve pedig akár nemzetek eltűnéséhez vezethet.

A tavaly megjelent kötet a maga 37 szerzőjével, komplett-ahogy a címe is mutatja-stratégiát kívánt felállítani az ország jövőjére nézve. Ebben a tekintetben, az előadók nem tudtak elvonatkoztatni a jelenlegi politikai helyzettől. A megjelent három szerző, Fekete Gyula, Vass Csaba, valamint Varga Domokos György is élesen bírálta a kormány általuk „családellenesnek” minősített megszorításait. Abban mindhárman egyet értettek, hogy a jelen helyzetből való továbblépésben nagy szerep hárul a civil szervezetekre.

A megjelent több mint ötven civil szervezet pedig nem tétlenkedett, a részt vevők a fórum zárónapján megalakították a Kárpát-medencei Kulturális Szövetséget. Az összefogás fő célkitűzései között szerepel az információátadás hatékonyságának növelése, a szervezetek érdekeinek megfogalmazása és védelme, valamint Európai Unió támogatások lehívása.

Szabó István elnök elmondta, a több lépcsőben alakult szerv mostani első közgyűlését és a Fővárosi bíróság bejegyzését követően indulhat el az érdemi munka. Romhányi András a IX. Kárpát-medencei Kisebbségi Civil szervezetek fórumának szervezője hozzátette, várhatóan fél év múlva szeptemberre alakul ki a végleges munkaterv.

De nemcsak a Szövetség megalakítása volt a küldöttek fórumának célja. Fontos volt továbbá, hogy képet adjon a civil szféra által végzett kulturális, közművelődési munka jelentőségéről. Módszertani, szakmai segítséget nyújtson. Információt adjon a határon túli magyar kulturális civil szervezetek napi munkájához. Megerősítse a hazai és a határon túli magyar civil szervezetekkel való kapcsolatokat. Illetve felmérje a határon túli magyarok öntevékenységen alapuló közművelődési kezdeményezéseinek és közösségi erőinek támogatására rendelkezésre álló szellemi és anyagi erőforrásokat. De talán az egyik legfontosabb hatása és ereje abban rejlett ennek a három napnak, hogy akik eljöttek és részt vettek, visszajelzést kaptak arról, hogy hogyan végzik munkájukat.

A három napos fórumon számos előadás hangzott el, s egyik sem tudta mentesíteni magát a jelen politikai helyzetől. Többször volt hallható, mennyire fontos, és milyen nagy létjogosultsága van a civil szervezeteknek. Az identitás meghatározó szerepükön túl, mely a határon túli magyarság számára elsődleges szempont, az ott élők jövőjét, a magyar kultúra átörökítését is jelenti.

Forrás: http://www.budakalasz.hu/hirek/budakalasz_a_hataron_tuli_mgy.html

<http://crerdely.blogspot.com/>

2009. JÚNIUS 11.

IX. Budakalászi találkozó

2009. június 19-21.között kerül megrendezésre a „IX. Budakalászi találkozó” – a külföldi magyarság kulturális civil szervezeteinek legnagyobb fóruma. Ezen alkalmakkor mintegy 100 szervezet küldötte tanácskozik közel három napon keresztül.

A fórum célja, hogy

- képet adjon a civil szféra által végzett kulturális, közművelődési munka jelentőségéről;
- módszertani, szakmai segítséget nyújtson; információt adjon a határon túli magyar kulturális civil szervezetek napi munkájához;
- megerősítse a hazai és a határon túli magyar civil szervezetekkel való kapcsolatokat;
- felmérje a határon túli magyarok öntevékenységen alapuló közművelődési kezdeményezéseinek és közösségi erőinek támogatására rendelkezésre álló szellemi és anyagi erőforrásokat.

A fórum szervezői a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus, illetve a Magyar Kollégium, a fórum résztvevői pedig a határon túli magyar közművelődési civil szervezetek (egyesületek, alapítványok, körök, közösségek) küldöttei; az anyaországi (magyarországi), a határon túli közművelődést támogató civil szervezetek vezetői; illetve az anyaországi állami szervezetek (intézmények, közalapítványok, hivatalok) vezetői.

A fórum időpontja: 2009. június 19-21.

A fórum helyszíne: Budakalász, Kós Károly Általános Művelődési Központ (Faluház)

Kárpát-medencei Kisebbségi Magyar Közművelődési Civil Szervezetek Fóruma

IX. BUDAKALÁSZI TALÁLKOZÓ

BEJEGYZTE: CSERHÁTI ÁKOS DÁTUM: 13:57 0 MEGJEGYZÉS
CÍMKÉK: CIVIL, KONFERENCIA, TALÁLKOZÓ

nka

Nemzeti Kulturális Alap

OKTATÁSI
ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM

OKM

TÁMOGATÓK

MMiKL

MAGYAR MŰVELŐDÉSI INTÉZET
ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI LEKTORÁTUS

Magyar Kollegium

FIGYELEM!

Bármely Kárpát-medencei kisebbségi magyar közművelődési vagy közművelődéssel is foglalkozó civil szervezet bekerülhet a Magyar Művelődési Intézet adatbázisába, ha kitölti és visszaküldi az intézet címére az alábbi adatlapot.

ADATLAP

KISEBBSÉGBEN ÉLŐ MAGYAR, ILLETVE MAGYAR ÉRDEKELTSÉGŰ KULTURÁLIS SZERVEZETEK NYILVÁNTARTÁSÁRA

Kérünk lehetőleg minden rovatot kitölteni! A válaszadás önkéntes. A bejegyzés nyelvén írt elnevezéseket kérjük pontosan, az adott nyelv helyesírása szerint beírni, különös tekintettel az ékezetekre!

SZERVEZET NEVE

magyarul:

a bejegyzés nyelvén:

Ország:

Megye (kerület, járás)

magyarul:

a bejegyzés nyelvén:

Cím

magyarul:

a bejegyzés nyelvén:

Levelezési cím

magyarul:

a bejegyzés nyelvén:

Telefon:

Fax:

E-mail (honlap):

Formája (alapítvány, egyesület, szövetség, egyéb):

Alapítás (újjaalapítás) ideje:

Előzményei (Melyik szervezet jogi vagy szellemi utódja?):

Képviselője (vezetője):

Működési területe (az a település, kistérség, közigazgatási egység, ország, földrajzilag körülhatárolható terület, amelyen tevékenysége kibontakozik):

Célja (küldetése):

Szolgáltatásai (tényleges tevékenységi formák):

Eddigi főbb eredmények:

Alszervezetei:

Mely szövetség(ek)nek tagja:

RÖVID BEMUTATÁS:

MŰKÖDÉSI FELTÉTELEI

Székház (bérelt; saját tulajdonú; szívességből átengedett):

Nagysága (nm):

Termek száma:

Termek funkciója, mérete:

Befogadóképessége (fő):

Iroda (bérelt; saját tulajdonú; szívességből átengedett):

Nagysága (nm):

Termek száma:

Termek funkciója, mérete:

Befogadóképessége (fő):

Felszereltség

(telefon, telefax, számítógép, fénymásoló, Internet, egyéb):

Fizetett alkalmazottak száma:

Önkéntes segítők száma:

ANYAGI HELYZETE

Vagyon

Pénz:

Ingatlan:

Tárgyi eszközök:

A főbb bevételi források

A bevételi forrás		2007	2008	2009
Tagdíj		%	%	%
Vállalkozás		%	%	%
Szponzor		%	%	%
Támogatás	Saját országból	%	%	%
	Magyarországról	%	%	%
	Egyéb külföldről	%	%	%
Összesen		100%	100%	100%

Kiadások (Euróban)

2007		2008		2009	
Főbb tételek	Összeg	Főbb tételek	Összeg	Főbb tételek	Összeg
Összesen		Összesen		Összesen	

TISZTSÉGVISELŐK**Hivatalos vezető**

Név:

Tisztség:

Tevékenységi kör:

Cím:

Telefon

otthon:munkahelyen:mobil:egyéb (magyarországi stb.):

Fax:

E-mail:

Rövid életrajz, fénykép:

Operatív munkatárs

Név:

Tisztség:

Tevékenységi kör:

Cím:

Telefon

otthon:munkahelyen:mobil:egyéb (magyarországi stb.):

Fax:

E-mail:

Rövid életrajz, fénykép:

KAPCSOLATRENDSZER

A kapcsolatban álló szervezet neve:

Ország:

Cím:

Levelezési cím:

Telefon:

Fax:

E-mail (www):

Kapcsolattartó személy:

Kapcsolat tartalma:

RENDEZVÉNYEK

Címe (a fontosabb, rendszeres, visszatérő rendezvény):

Tartalma:

Helyszín:

Időpont:

KIADVÁNY

Címe:

Jelleg (periodika, kiadvány):

Könyv esetén szerző (1, 2, 3):

Szerkesztő (3-nál több szerző esetén):

Terjedelem:

Előfizethető-e külföldről?

Megvásárolható-e?

EGYÉB ADATOK

MEGJEGYZÉSEK

A kitöltött adatlapokat el lehet küldeni levélben vagy e-mailen:

Postacím:

MAGYAR MŰVELŐDÉSI INTÉZET
és Képzőművészeti Lektorátus
Határon Túli Magyarok Munkacsoportja
H-1011 Budapest, Corvin tér 8.

E-mail: romhanyi@magyarkollegium.hu

TARTALOM

Bevezetés.....	3
A találkozó megnyitása.....	5
Beszélgetés a Magyar Nemzetstratégia című kötet (Bp., 2008.) szerkesztőivel, kiadójával.....	24
Beszélgetés Horváth Tiborral, a Nemzeti Civil Alapprogram (NCA) Tanácsának alelenökével.....	63
Fórum – Egyed Albert, Elekes Botond és Lakatos Mihály, az oktatási és/vagy kulturális tárca volt fősztályvezetőivel.....	90
Szekcióvezetők beszámolója.....	116
A konferencia zárása.....	127
Zárónyilatkozat.....	128
Képviselet szervezetek.....	130
Kárpát-medencei Kulturális Szövetség.....	132
Sajtóvisszhang.....	133
Támogatók.....	148
Adatlap.....	152

